

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Навчально-науковий інститут харчових технологій ім. М.О. Грішина
Кафедра технології ресторанного і оздоровчого харчування
Ступінь вищої освіти Магістр
Спеціальність 181 «Харчові технології»
Освітня програма «Інноваційні технології ресторанного бізнесу та здорового харчування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Розробка технології десертів з біфідогенними властивостями з впровадженням у закусочну в м. Тульчин Вінницької обл.»

(назва кваліфікаційної роботи згідно наказу ОНТУ)

Здобувача: Бугайцова Олександра Сергійовича
(прізвище, ініціали)

Керівник к.т.н., доц. Дзюба Н.А.

(посада, прізвище та ініціали)

Консультант: к.е.н., доц. Кривоногова І.Г.
(посада, прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від _____ 2024 р., протокол № ____.

В. о. завідувача кафедри ТРіОХ
(назва кафедри)

(підпис)

Геннадій ДІДУХ
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Одеса - 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут харчових технологій ім. М.О. Грішина

Кафедра технології ресторанного і оздоровчого харчування

Ступінь вищої освіти Магістр

Спеціальність 181 «Харчові технології»

Освітня програма «Інноваційні технології ресторанного бізнесу та здорового харчування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. зав. кафедри ТРіОХ

Геннадій ДІДУХ

«_____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА Бугайцова Олександра Сергійовича

Тема роботи Розробка технології десертів з біфідогенними властивостями з впровадженням у закусочну в м. Тульчин Вінницької обл.

Затверджена наказом ОНТУ від 04.12.2023 р. наказ №770-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи грудень 2024 р.

3. Вихідні дані роботи Проект закусочної в м. Тульчин, розробка технології десертів з біфідогенними властивостями

4. Перелік питань, які потрібно розробити 1. Техніко-економічне обґрунтування бізнес-ідеї проекту створення нового підприємства; 2. Науковий розділ; 3. Технологічний розділ; 4. Інженерно-будівельний розділ; 5. Охорона праці; 6. Охорона навколишнього середовища; 7. Фінансовий аналіз та оцінка

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Ген план; 2. План закладу; 3, 4. Функціональні схеми.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1-6	Дзюба Н.А.		
7	Кривоногова І.Г.		

7. Дата видачі завдання _____.

Керівник _____ Дзюба Н.А.

Завдання прийняв до виконання _____ Бугайцов О.С.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Аналіз регіонального ринку послуг підприємств харчування заданого регіону й вибір типу підприємства	15.09.2024 р.	
2.	Науковий розділ	16.09-01.10.2024 р	
3.	Технологічний розділ	01.10.-30.11.2024 р.	
4.	Інженерно-будівельний розділ	01.11.2024 р.	
5.	Охорона праці	02.11.2024 р.	
6.	Охорона навколишнього середовища	02.11.2024.р.	
7.	Розрахунок інвестиційних витрат проекту підприємства	03.11-08.11.2024 р.	

Здобувач-дипломник _____ Бугайцов О.С.

Керівник роботи _____ Дзюба Н.А.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.
Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності

Здобувач-дипломник Бугайцов О.С.
ПІБ

_____
Підпис

Анотація
до кваліфікаційної роботи на тему:
«Розробка технології десертів з біфідогенними властивостями з
впровадженням у закусочну в м. Тульчин Вінницької обл.»

Збереження здоров'я нації є одним з пріоритетних завдань державної політики, що направлена на виробництво висококісної та безпечної продукції, яка містить всі необхідні макро- та мікронутрієнти в збалансованому стані.

Відомо, що здоров'я людини в більшій мірі залежить від харчування, його збалансованості та насиченості корисними мікронутрієнтами, що являють собою комплекси здатні регулювати мікробіоценоз людини. Однак, не менш важливим є вплив на здоров'я людини і екологічні показники, які обумовлюють необхідність розширення асортименту продуктів харчування з біфідогенними властивостями.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка технології виробництва десертів з біфідогенними властивостями з наступним впровадженням в меню закусочної.

Для досягнення мети необхідно було вирішити наступні задачі:

- визначити нутрієнтний склад сировини, планованої до використання у виробництві десертів з біфідогенними властивостями;
- провести аналіз нутрієнтного складу отриманих десертів;
- визначити органолептичні показники готових десертів;
- розробити технологію десертів з біфідогенними властивостями;
- спроектувати та провести проектні розрахунки закусочної;
- розрахувати показники економічної ефективності розробки.

Кваліфікаційна робота містить наступні розділи:

Вступ, в якому розглянуто тенденції розвитку сфери ресторанного господарства в Україні, проведено аналіз продукції ЗРГ.

В першому розділі надано аналіз регіонального ринку послуг ЗРГ, проаналізовано та надано обґрунтування проектування закусочної в м. Тульчин Вінницької області.

В науковому розділі проведено аналіз сучасної літератури щодо розробки та виготовлення продукції. Проведено дослідження хімічного складу рослинної сировини на вміст корисних нутрієнтів. Розроблено рецептури та технології десертів та досліджено їх хімічний склад.

Технологічний розділ включає розробку виробничої програми закусочної в м. Тульчин Вінницької області, складено меню, розроблено виробничі програми виробничих цехів, спроектовано складські приміщення, розраховано устаткування виробничих цехів, торгівельних, адміністративно-побутових та допоміжних приміщень, проведено розрахунок устаткування та необхідної кількості робітників.

В роботі визначено чинники, що впливають на технологічний процес, надано рекомендації щодо поліпшення виробничих процесів, визначено необхідні дії задля забезпечення безпечним умов роботи та виробництва високоякісної продукції. Проаналізовано підходи для підвищення екологізації підприємства та способи забезпечення мінімалізації забруднення навколишнього середовища.

Економічна ефективність та інвестиційна привабливість визначається відповідними показниками виробничо-господарської діяльності підприємства та терміном окупності інвестиційних витрат на проектування закусочної.

Кваліфікаційна робота містить:

Текстової частини	стор.
Таблиць	шт.
Графічних аркушів (формату А1)	шт.

Зміст

	стор.
Вступ	8
1 Аналіз регіонального ринку послуг ресторанного бізнесу заданого регіону й вибір типу закладу ресторанної галузі	10
1.1 Технічна та економічна характеристика закладу ресторанної галузі	10
1.2 Техніко-економічне обґрунтування бізнес-ідеї проекту створення нового підприємства галузі	11
2 Науковий розділ	15
2.1 Літературно-патентний пошук	15
2.2 Об'єкти і методи дослідження	18
2.3 Розробка технології страви для здорового харчування	21
2.4 Висновки за результатами досліджень та рекомендації щодо впровадження розробленої продукції у виробництво	32
3. Технологічний розділ	33
3.1 Розробка концепції підприємства	33
3.2 Виробнича програма підприємства	38
3.3 Проектування складського господарства	46
3.4 Проектування заготівельних цехів	54
3.4.1 Розрахунок виробничих програм цехів	54
3.4.2 Розрахунок обладнання	55
3.4.3 Розрахунок чисельності робочого персоналу	62
3.4.4 Розрахунок площі цеху	63
3.5 Проектування доготівельних цехів	64
3.5.1 Розрахунок виробничих програм цехів	64
3.5.2 Розрахунок обладнання	67
3.5.3 Розрахунок чисельності робочого персоналу	74
3.5.4 Розрахунок площі цехів	77
3.6 Проектування торгових, допоміжних, адміністративно-побутових і технічних приміщень	79
3.7 Організація роботи підприємства	84
3.7.1 Організація виробництва. Контроль якості продукції	84
3.7.2 Організація обслуговування відвідувачів. Додаткові послуги на підприємстві	92
3.8 Об'ємно-планувальне рішення підприємства	95
4 Інженерно-будівельний розділ	97
5 Охорона праці та цивільний захист робочих та службовців у надзвичайних ситуаціях	102

						КРМ. ТРiОХ.1.770-03.1.28			
Зм.	Кіл	Арк.	№ док.	Підпис	Дата	Розробка технології десертів з біфідогенними властивостями з впровадженням у закусочну в м. Тульчин Вінницької обл.	Стад	Стор.	Сторінка
Виконав	Бугайцов О.С.						УП	6	
Консультант	Кривоногова І.Г.						ОНТУ-2024, ТХ-607а		
Керівник	Дзюба Н.А.								
Керівник									
Зав. каф.	Дідух Г.В.								

	Охорона навколишнього середовища	110
7	Фінансовий аналіз та оцінка	114
	Список літератури	124
	Додаток А	128
	Додаток Б	131
	Додаток В	149
	Додаток Г	153
	Специфікація	168

Вступ

В умовах науково-технічного прогресу ресторанна справа поступово переходить на індустріальні методи приготування їжі (на основі використання напівфабрикатів високої міри готовності, охолоджених і швидкозаморожених страв), здійснюється технічне переозброєння підприємств, впроваджується новий вид обробки сировини, продуктів, прогресивне устаткування, що дозволяє механізувати трудомісткі процеси приготування і роздачі їжі: потокові лінії по обробці м'яса, риби і овочів, випуску напівфабрикатів високої міри готовності, кулінарних виробів і готових страв, механізовані лінії комплектації і відпуски обідів, уніфіковане теплове технологічне устаткування із застосуванням функціональних ємкостей і так далі.

В останні десятиліття в розвитку закладів ресторанного господарства (ЗРГ) окреслилися такі тенденції: формування нових напрямів сучасної кулінарії; поглиблення спеціалізації ЗРГ; створення міжнародних ресторанних ланцюгів; удосконалення форм праці та впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Останнім часом поряд з традиційними повносервісними ресторанами з'явилися спеціалізовані підприємства зі скороченим набором пропонованих послуг і страв. Спеціалізація їх може бути різноманітною. Ресторани можуть спеціалізуватися, як правило, на приготуванні національних страв, вечерь, сніданків. Так, більшість українських компаній ресторанного харчування використовує 90% вітчизняних продуктів, а компанія "McDonals" знайшла в Україні сировину, що відповідає американським стандартам, здійснює її переробку і виготовляє продукцію, утримуючи відносно низькі ціни. Останніми роками в ресторанному бізнесі формується новий напрям - демократичні ресторани, що поєднує в собі "швидкі" технології фаст-фуду і якість національної (або змішаної) кухні, що потребують індивідуального підходу.

Позитивні наслідки розвитку ресторанного господарства в Україні: дає істотну економію суспільної праці завдяки раціональнішому використанню техніки, сировини, матеріалів; надає відвідувачам протягом робочого дня гарячу

їжу, що підвищує їх працездатність, зміцнює здоров'я; дає можливість організації збалансованого раціонального харчування в дитячих і навчальних закладах. Ресторанне господарство України одним із перших перейшло на ринкові відносини. Після приватизації підприємств змінилася організаційно-правова основа системи ресторанного господарства, почала діяти велика кількість приватних підприємств.

Підприємства ресторанного господарства є переважно комерційними (ресторани, шашличні, вареничні, піцерії, бістро тощо), але водночас розвивається і громадське харчування: їдальні при виробничих підприємствах, вищих і загальноосвітніх навчальних закладах. З'являються комбінати, фірми, які виконують функції організації громадського харчування.

Для досягнення поставлених цілей підприємство має враховувати також усі технічні, адміністративні і людські чинники, які впливають на якість продукції та її безпеку і у сукупності творять систему якості. Така система охоплює багато сегментів. Вона включає відповідальність керівництва, закупівлю сировини і продуктів, розробку нових видів продукції, управління виробництвом, контроль, ідентифікацію послуги і продукції, попередження неправильних дій, керування процесами обслуговування, статистичні методи, безпеку продукції, маркетинг, підготовку кадрів. Концентрація виробництва передбачає зосередження засобів виробництва і робочої сили на великих підприємствах, таких як заготівельні для централізованого виробництва напівфабрикатів високого ступеня готовності, кулінарних і кондитерських виробів з подальшим постачанням їх на інші підприємства. Як свідчить світовий досвід, перспективним напрямом є розвиток соціального харчування: централізоване виробництво, використання новітніх технологій для забезпечення готовою продукцією робітників, дітей, школярів, студентів, людей похилого віку, з урахуванням фізіологічних потреб кожної соціальної групи.

1. Аналіз регіонального ринку послуг ресторанного бізнесу заданого регіону й вибір типу закладу ресторанної галузі

1.1. Технічна та економічна характеристика закладу ресторанної галузі

Проектування проводимо на ділянці торговельного центру «Європейський» в м. Тульчин Вінницької області в центральній частині міста на вулиці Леонтовича, поряд з новою поштою відділення № 3, Тульчинської центральної районної лікарні, Територіальним сервісним центром, Тульчинської районною філією Вінницького обласного центру зайнятості, Тульчинським технікумом ветеринарної медицини БНАУ (рис. 1.1).

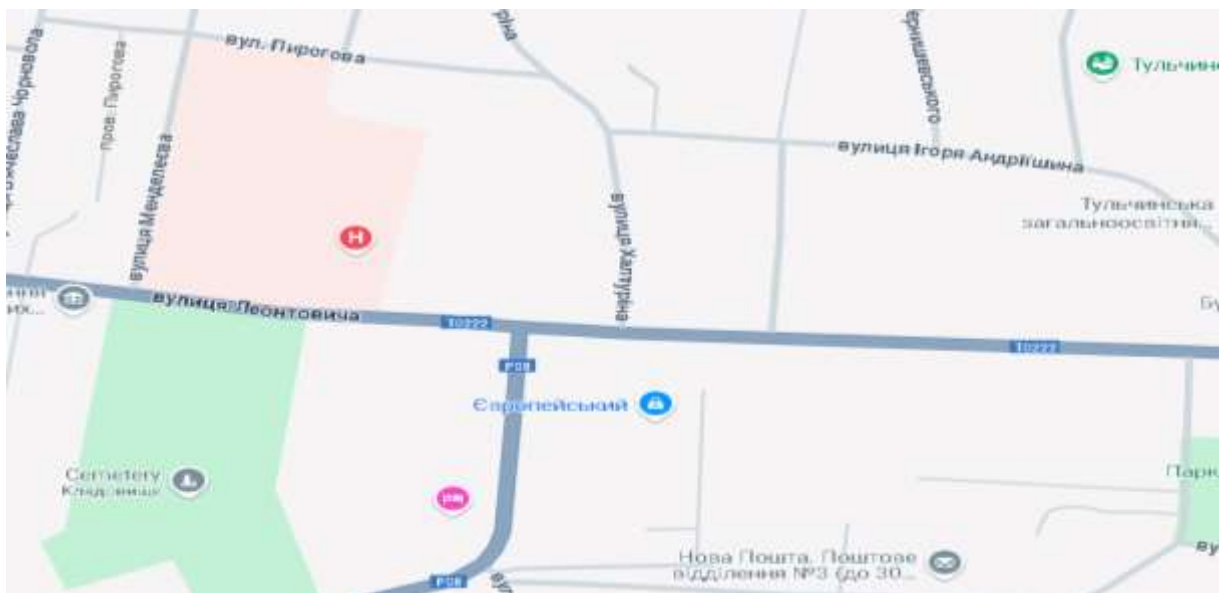

Рис.1.1. Ситуаційний план

При проектуванні даного підприємства буде використана площадка на території торговельного центру «Європейський», яка наразі використовується як парковка у робочі дні та як місце проведення базару в неділю та четвер. При проектуванні нового закладу буде приділена увага наступному: продуктивності, рівню сервісу, вимогам ДБН В.2.2–25:2009 «Будинки і споруди. Підприємства харчування», технічному оснащенню, санітарно-гігієнічним вимогам, організаційної ефективності управління та ін. Аналіз ринку ресторанних послуг показав в даному районі дефіцит закусочних здорового харчування. Вибране місце для проектування на даний час вільне – там є недобудова, яку можна викупити та спроектувати новий заклад ресторанного господарства.

Проводячи аналіз місцевості можна сказати, що основними конкурентами будуть: art-café «Picasso» (відстань 200 м), що дає позитивний результат, адже підприємств такого рівня в м. Тульчин немає. Вигідне місце для проектування характеризується близьким розміщенням до лікарні, адміністративних будівель та знаходження на території торговельного центру, це дає змогу говорити про те що заклад будуть відвідувати люди різних вікових категорій та достатку. Не висока цінова політика забезпечить високий рівень відвідування даного закладу та високу пропускну здатність.

При оформленні приміщень для відвідувачів використовують дерев'яні декоративні елементи. На відміну від більшості матеріалів, що використовуються при декоруванні приміщення, дерев'яні та глиняні прикраси вигідно відрізняються своїми формами, забарвленням, багатократністю використання, економічністю, сферою застосування та дають змогу поринути в світ українського містечка. Заклад буде надавати різні послуги: продаж товарів власного виробництва (холодні та гарячі страви, солодкі страви, гарячі та холодні напої, кондитерські хлібобулочні вироби), продаж закупної продукції (печиво, тістечка, цукерки, фрукти).

Серед додаткових послуг підприємство буде надавати: оренду посуду та скатертин, можливість паркувати машини для відвідувачів, періодичне проведення майстер-класів, проведення банкетів (весіль, днів народжень, ритуальних послуг), надання безкоштовного Wi-Fi, кейтерингові послуги (оформлення обідів та вечерь на замовлення клієнтів).

1.2. Техніко-економічне обґрунтування бізнес-ідеї проекту створення нового підприємства галузі

Створення закускової в місті Тульчин із пропозицією десертів з біфідогенними властивостями є перспективним проектом, який враховує сучасні тенденції в харчуванні, потреби місцевого населення та особливості розташування. Такий заклад може заповнити нішу на ринку харчування здорового спрямування, де наразі спостерігається дефіцит, і привернути увагу

споживачів завдяки унікальному асортименту, орієнтованому на підтримку здоров'я. Мета створення десертів із біфідогенними властивостями. Метою нашого проекту є розробка технології десертів на основі фруктово-овочевих інгредієнтів із біфідогенними властивостями. Такий підхід базується на сучасному попиті на продукти з функціональними властивостями, які не лише задовольняють потребу в солодкому, а й приносять користь для здоров'я. Фруктово-овочеві пюре, які виступають основою десертів (морквяне, гарбузове, ананасове та інші), багаті на натуральні пребіотичні компоненти. Додаткове збагачення їх біфідобактеріями та пребіотиками, такими як пектоолігосахариди, посилює корисні властивості продуктів, сприяє зміцненню імунітету та покращує травлення. Для досягнення мети проекту було поставлено кілька завдань, зокрема, аналіз хімічного складу та функціонально-технологічних властивостей сировини, а також можливості посилення пребіотичних якостей фруктово-овочевих інгредієнтів шляхом використання ферментативних процесів. Завдяки дослідженню пектинових речовин і створенню на їх основі пектоолігосахаридів ми забезпечимо додатковий ефект, корисний для кишкової мікрофлори.

Аналіз сировини та розробка рецептури. Ключовим елементом розробки є вибір та аналіз сировини, яка має високий пребіотичний потенціал. Основними компонентами стануть морквяне та гарбузове пюре, ананасовий концентрат, молочна сироватка та рідкий пектин (яблучний екстракт Sun Land). Кожен з інгредієнтів забезпечує не лише корисні властивості, а й привабливий смак і текстуру десертів. Використання концентратів молочнокислих і біфідобактерій (наприклад, Біфілакт-Д) та ферментів (як Pectinex Ultra SP-L) дозволяє створити продукти, що мають як приємний смак, так і користь для здоров'я. Цей комплексний підхід сприятиме популярності десертів серед споживачів, які піклуються про своє здоров'я.

Місцезнаходження закускової та переваги проекту. Закусочна буде розташована на території торговельного центру «Європейський» у центральній частині міста Тульчин, що є важливим фактором для успішності проекту. У

цьому районі розташовані важливі соціальні та адміністративні об'єкти, такі як центральна районна лікарня, відділення Нової пошти, сервісний центр МВС, філія центру зайнятості та ветеринарний технікум. Наявність цих об'єктів поруч забезпечує постійний потік людей різних вікових груп і рівня доходу, що підвищує шанси на успіх закусочної.

Аналіз ринку ресторанних послуг у Тульчині показав дефіцит закладів, орієнтованих на здорове харчування. Найближчим конкурентом є арт-кафе «Picasso», але його пропозиція не включає функціональні продукти з пробіотиками. Це дає закусочній стратегічну перевагу на ринку, адже вона стане першим закладом у місті, що пропонує десерти з біфідогенними властивостями. Такий унікальний асортимент дозволить залучити постійних клієнтів, включаючи мешканців і гостей міста, студентів та працівників розташованих поруч установ.

Переваги закусочної для місцевих жителів і бізнесу. Розміщення закусочної на території торговельного центру, де в будні дні діє парковка, а на вихідних проводиться базар, сприятиме високому рівню відвідуваності. Враховуючи, що заклад матиме доступну цінову політику, він буде привабливим як для місцевих мешканців, так і для туристів. Пропонуючи десерти з біфідогенними властивостями, закусочна стане привабливим місцем для тих, хто цінує здоровий спосіб життя.

Додатковою перевагою є використання недобудови на цій території, яку можна викупити та реконструювати під сучасний заклад харчування, обладнаний відповідно до вимог ДБН В.2.2–25:2009 «Будинки і споруди. Підприємства харчування». При проектуванні будуть враховані вимоги щодо санітарно-гігієнічних стандартів, ефективного управління та рівня сервісу. Завдяки продуманій логістиці та належній організації виробничих процесів можна досягти продуктивності до 1200 страв на день.

Соціально-економічна значимість проекту. Впровадження проекту створить нові робочі місця, сприятиме розвитку місцевого бізнесу та підвищить якість життя місцевих жителів, пропонуючи їм інноваційні та корисні продукти

харчування. Крім того, закусочна з унікальними десертами з біфідогенними властивостями стане частиною загальної концепції здорового харчування, яка популяризується в Україні.

Таким чином, проект з відкриття закусочної в м. Тульчин із впровадженням десертів з біфідогенними властивостями є перспективною ініціативою. Він не лише забезпечить новий рівень харчових послуг у місті, а й відповідатиме сучасним вимогам споживачів, що підтримують здоровий спосіб життя. Унікальність асортименту, вигідне розташування та конкурентні переваги дозволять закладу зайняти стабільну нішу на місцевому ринку.

Проведені економічні розрахунки свідчать що наш проект доцільний

2. Науковий розділ

2.1. Літературно-патентний пошук

Актуальність досліджень. Збереження здоров'я та збільшення тривалості життя населення країни є пріоритетним напрямом державної політики. Відомо, що здоров'я людини насамперед залежить від її повноцінного та збалансованого харчування. Проте, щонайменше значимими чинниками, які впливають здоров'я людини, є екологічні, що зумовлює необхідність розширення обсягів і асортименту продуктів з біфідогенними властивостями.

Біфідогенний потенціал (властивості) – це прояв продуктом про- та пребіотичних властивостей. В останні роки як у науковій літературі та офіційних документах, присвячених мікроекології людини, так і в основних теоріях харчування одним із факторів природного захисту людини розглядається постійний склад його мікрофлори. Функціональними інгредієнтами, що виконують цю роль є пробіотики [1].

Пробіотики – це живі мікроорганізми молочнокислих бактерій, найчастіше це біфідо- та лактобактерії, які належать до природної мікрофлори людини, що склалася у процесі еволюції. Для посилення зростання корисної мікрофлори застосовують пребіотики. Пребіотики – це різні водорозчинні харчові волокна – моно-, оліго- та полісахариди, які в організмі не піддаються перетравленню травними ферментами людини і не всмоктуються у верхніх відділах кишечника, а засвоюються виключно мікрофлорою [2-4].

Ефективним пребіотиком є пектин, що являє собою полісахарид, утворений залишками D-галактуронової кислоти, що міститься в рослинній сировині. Крім того, клінічні дослідження показали здатність пектину виводити з організму важкі метали та токсини. Його регулярне споживання у складі продуктів також дозволяє регулювати обмін речовин та функції органів травлення, знижувати рівень глюкози та холестерину в крові [1,2, 4]. Тому розширення асортименту пектинопродуктів, а також їх споживання є актуальним завданням. В даний час все більшого значення також набувають фруктово-

овочеві напої, що є джерелами мінеральних речовин та вітамінів. Відзначається значне розширення асортименту цієї групи продуктів. Спостерігається стала тенденція до зростання споживання напоїв у більшості країн світу. Не менш актуальним є збільшення обсягів виробництва фруктово-овочевих десертів, що включають студнеутворювачі природного походження, що пролонгують дію біологічно активних речовин в організмі людини.

Метою роботи стала розробка технологій фруктово-овочевих продуктів із біфідогенними властивостями.

Досягнення поставленої мети вирішувалися такі:

- аналіз хімічного складу та функціонально-технологічних властивостей фруктово-овочевої сировини для встановлення її пребіотичного потенціалу;
- дослідження можливості посилення пребіотичних властивостей фруктово-овочевої сировини шляхом збагачення його пектоолігосахаридами, отриманими в результаті ферментного гідролізу пектинових речовин, що містяться в ньому;
- розробка рецептур і технології напоїв з пробіотичними властивостями;
- розробка рецептур та технологій десертів з біфідогенними властивостями на основі фруктових та овочевих пюре.

Слід враховувати виявлений взаємозв'язок між різними харчовими інгредієнтами та певними захворюваннями, посиленими соціальними та економічними причинами: дефіцитом харчових волокон та захворюваннями шлунково-кишкового тракту та серцево-судинної системи; дефіцитом лакто- та біфідобактерій та порушенням мікробіоценозу шлунково-кишкового тракту [4, 5].

Аналіз науково-технічної літератури показав, що з урахуванням зростання та виду захворювань найбільш актуальним напрямом досліджень є розробка продуктів харчування з пробіотичними властивостями із застосуванням фруктової та овочевої сировини [5, 6, 7]. Встановлено, що систематичне вживання продуктів із пробіотичними властивостями, що надають регулюючу дію на організм або ті чи інші органи та системи людини, забезпечує оздоровчий

ефект без застосування лікарських засобів. При цьому відзначено нешкідливість пробіотиків для організму, практичну відсутність побічних явищ та звикання до них при тривалому споживанні. В даний час перспективним вважається напрямок, пов'язаний з отриманням продукції на молочній основі, що має та синбіотичними властивостями. Застосування синбіотиків, що являють собою комбінацію про- і пребіотиків, дозволяє стимулювати зростання аутофлори людини і покращувати виживання бактеріальних добавок, що вносяться в кишечнику [8]. Створення збагачених харчовими волокнами товарів – актуальне завдання харчової промисловості. Довгий час харчові волокна вважали за непотрібні баластними речовинами, їх прагнули видалити з готових продуктів. В результаті фактичне споживання харчових волокон населенням знизилося у 2-3 рази проти нормою: замість 30-35 г на добу середньостатистична людина з'їдає їх трохи більше 10-15 г [9-11].

Пектин – природний полісахарид, одержуваний шляхом гідролізу-екстрагування з вторинних сировинних ресурсів сокового та цукробурякового виробництва, який крім сорбційних та желуючих властивостей є одним з найбільш ефективних студнеутворювачів, і завдяки цьому широко використовується в харчовій промисловості. Механізм студнеутворення обумовлений асоціацією пектинових ланцюгів з утворенням тривимірної просторової структури, де дві або більше ділянки ланцюга з регулярною частотою зближуються один з одним [12]. Желуючий ефект пектину зростає внаслідок додаткової взаємодії з молочними білками. Пектин реагує з основним молочним білком – казеїном, запобігає його коагуляції при рН нижче за ізоелектричну точку та підвищує стабільність білка при тепловій обробці, завдяки чому можна проводити високотемпературну обробку для продовження терміну їх зберігання. Без використання пектину молочний білок агломерується, утворюючи в продукті "крупку" і збільшуючи при цьому відділення сироватки [3]. Вибираючи пектин, слід враховувати вид цільового продукту, рівень рН та рецептурний склад. Важливим етапом при виробництві функціональних продуктів з пектин є його розчинення; слід уникати важко розчинних

агломератів. Сухий пектин, як і інші желюючі добавки, не розчиняється серед з високим вмістом сухих речовин. ВЕ-пектин рекомендується розчиняти у воді з вмістом сухих речовин трохи більше 20%. Оптимальним способом розчинення пектину є застосування високошвидкісної мішалки у поєднанні з температурними режимами [11, 12].

Таким чином, на підставі результатів аналітичного огляду, можна зробити висновок про доцільність проведення досліджень з розробки рецептур та технологій фруктово-овочевих харчових продуктів із застосуванням пре- та пробіотиків. Результати критичного аналізу патентно-інформаційної та науково-технічної літератури показали, що у харчуванні населення спостерігається нестача харчових волокон, вітамінів, мінеральних речовин, що сприяє збільшенню зростання аліментарних захворювань. Погіршення екологічної ситуації, у свою чергу, знижує стійкість людини до несприятливих факторів довкілля та порушення мікробіоценозу кишечника.

Такі фактори зумовлюють актуальність розширення асортименту та обсягів виробництва харчових продуктів функціонального харчування. При цьому основними фізіологічними інгредієнтами слід розглядати пре-і пробіотики, розчинні харчові волокна, фруктову та овочеву сировину, молочну сироватку. Аналіз ринку функціональних продуктів харчування показав, що найбільш конкурентоспроможними можуть стати напої на соковій основі, що містять у своєму складі пектинові речовини, та такі структуровані продукти, як фруктово-овочеві желейні десерти.

Отримані результати аналітичного огляду дали підставу для обґрунтування мети дослідження та визначення завдань для її досягнення.

2.2. Об'єкти і методи дослідження

Основними об'єктами досліджень у роботі були: морквяне пюре; пюре з гарбуза; ананасовий концентрований сік; сироватка; рідкий пектин (пектиновий яблучний екстракт Sun Land); концентрати молочнокислих та біфідобактерій (Біфілакт-Д); ферментний препарат Pectinex Ultra SP-L; розроблені продукти.

Морквяне пюре є гомогенізованою однорідною масою з відповідним смаком стиглої моркви. Колір та запах характерні для моркви.

У роботі використовували пюре з гарбуза сорту Вітамінна. Консистенція є однорідною масою із вмістом РСВ 10-13%.

Ананасовий концентрований сік, виготовлений у Тайланді, виготовлений із соку ананаса прямого віджиму, отриманого з м'якоті стиглих ананасів. Являє собою густий сироп зі смаком ананасу.

Сирна сироватка – як одна з основ поживних середовищ для бактерій – пробіотиків. Вміст РСВ – 4,2-7,4%.

Сухий пектин Уніпектин ОВ 700 (фірма «Degussa», Франція). Складається із низькометоксильованого пектину Е 440 (ступінь естерифікації 33-38%), стандартизується шляхом додавання цукру. Виявляє високі термостабільні властивості при додатковому додаванні солей кальцію. Рекомендований для застосування у виробництві термостабільних фруктово-ягідних начинок, термостабільних нейтральних начинок (тоффі, карамель тощо). Звичайне застосовуване дозування – 0,80-1,20%, вміст розчинних речовин 45-70% відповідно до бажаної рецептури та необхідної структури кінцевого продукту.

Концентрати молочнокислих та біфідобактерій: Біфілакт-Плюс. Біфілакт-Плюс представляє собою ліофілізований концентрат, що складається з молочнокислих та біфідобактерій видів: *Lactococcus lactis* subsp. *diacetylactis* (Д); *Streptococcus thermophilus* (в'язкий) (Тс); *Lactobacillus plantarum* (Пп); *Bifidobacterium bifidum* та/або *B. Longum* та/або *B. adolescentis* (БФ). Рекомендується застосовувати для виробництва пробіотичних напоїв. Використовується шляхом внесення активізованого концентрату до нормалізованого молока. Температура сквашування молока 37°C.

Ферментний препарат Pectinex Ultra SP-L – препарат для гідролізу пектинових речовин у досліджуваній фруктовій та овочевій сировині. Нами обраний пектолітичний фермент, що найчастіше застосовується для обробки мезги компанії Novozymes (Данія). Має крім пектолітичної і геміцелюлолітичну активності. Спеціально розроблений для обробки фруктової та овочевої мезги.

Процес ферментації з використанням даного ферменту проводять при температурі 30-38°C протягом 1,0-1,5 год. Рекомендоване дозування 40-80 см³/1000 кг мезги.

Профільний метод заснований на тому, що окремі смакові, нюхові та інші ознаки, поєднуючись, дають якісно нове відчуття «смачності» продукту. За допомогою профільного методу зручно виявляти зміни, що відбуваються у продукті зі зменшенням (збільшенням) масової частки будь-якого компонента. При розробці нового продукту може бути побудований ідеальний профіль, а потім, варіюючи набір компонентів, можна наблизити профіль продукту до ідеального. Сутність профільного методу полягає і в тому, що складне поняття однієї з органічних властивостей (смак, запах або консистенція) являють собою сукупність простих складових [13].

Титрована кислотність виражається у градусах Тернера та змінюється протягом лактації. На початку лактації вона може складати 20°Т, поступово знижуючись на останньому місяці до 12-14°Т, а іноді й нижче. Змінюється вона і залежно від умов годування, виду кормів, індивідуальних особливостей тварини, стану її здоров'я. У конічну колбу місткістю 150-200мл піпеткою Мора відміряють 10мл молока, додають 20мл дистильованої води і 3 краплі 1% спиртового розчину фенолфталеїну. Суміш ретельно перемішують і титрують 0,1 н розчином КОН (або NaOH) до появи світло-рожевого кольору, що відповідає контрольному еталону забарвлення, яке не зникає протягом 1 хвилини. Для приготування контрольного еталона забарвлення в аналогічну колбу місткістю 150-200мл піпеткою відміряють 10мл молока, 20мл дистильованої води та 1мл 2,5% розчину CoSO₄ (кобальту сульфату) [14].

Кислотність молока у градусах Тернера визначається за формулою:

$$^{\circ}\text{T} = V \cdot 10 \cdot f,$$

де °Т – кислотність у градусах Тернера; V – об'єм (у мл) 0,1 н розчину КОН (або NaOH), що пішов на нейтралізацію 10мл молока; 10 – перерахунковий коефіцієнт; f - поправка на концентрацію розчину КОН (або NaOH).

Розбіжність між паралелями не повинна перевищувати 1 °Т. Титрування проводять у 3 паралелях.

2.3. Розробка технології страви для здорового харчування

Вибір видів овочевої та фруктової сировини як об'єктів дослідження обумовлений їхньою невисокою вартістю та доступністю (пюре з гарбуза, моркви), високими органолептичними показниками. Вибрана овочева та фруктова сировина також має хімічний склад, що дозволяє розглядати її як джерело біологічно активних речовин.

Не менш цінним за харчовим складом є концентрований ананасовий сік. У його складі крім вітамінів групи В, тіаміну, рибофлавіну, піридоксину містяться макро- та мікроелементи (натрій, калій, кальцій, магній, фосфор, залізо).

Морквяний сік відомий як один із основних засобів для лікування авітамінозів, завдяки високому вмісту в ньому β -каротину.

Не менш корисним і смачним овочевим є гарбуз, що містить велику кількість вітамінів (групи В, С, А, D, Е, а також рідкісних, як К і Т), солей заліза, міді, фосфору, а також різноманітних біохімічних речовин. Серед овочевої сировини обрано гарбуз і тому, що крім того, що він є джерелом каротиноїдів, але й надає зразкам високі органолептичні показники порівняно з морквою та буряком.

Для розробки технологій та рецептур нових видів фруктово-овочевих пектинопродуктів проведено вивчення хімічного складу обраних об'єктів дослідження із застосуванням методів дослідження. Результати експериментальних досліджень фруктової сировини представлені у таблиці 2.1.

Високим змістом калію та магнію, необхідного для профілактики серцево-судинних захворювань, відрізняються ананасовий сік 472 мг/100мл та 35 мг/100мл. Не менш важливу роль у харчуванні людини виконують вітаміни. Вміст вітамінів групи В (В1 і В2) у фруктовій сировині невеликий. Високим вмістом вітаміну С – одного з найважливіших вітамінів у фізіології харчування та відновленні організму, володіє я ананасовий (42 мг/100 мл) концентрований сік.

Таблиця 2.1 – Хімічний склад фруктові сировини на 100 г

Хімічний склад	Ананасовий концентрований сік
Вологість, %	38,1
Масова частка вуглеводів, %	43,6
Пектинові речовини, г	0,7
Органічні кислоти, г	1,1
Мінеральні речовини	
натрій	3,0
кальцій	39,0
фосфор	28,0
калій	472,0
магній	35,0
залізо	0,9
Вітаміни	
В1 (тіамін), мг	0,2
В2 (рибофлавін), мг	0,06
С (аскорбінова кислота), мг	42,0
β-каротин, мкг	0,03

Результати дослідження хімічного складу овочевої сировини представлені у таблиці 2.2.

Вміст макронутрієнтів у морквяному і гарбузовому пюре приблизно однаковий. За наявності пектинових речовин виділяється пюре з гарбуза (1,9%). Найбільший вміст органічних кислот характерний для морквяного пюре (23,6 г/100г). Харчова та фізіологічна цінність овочевої сировини також обумовлена високим вмістом мінеральних речовин. Найменший вміст натрію спостерігається у гарбузовому пюре (1 мг). Найбільший вміст кальцію відзначено у морквяному пюре (48,2 мг/100 г). За вмістом фосфору відрізняється морквяне пюре (56,7 мг/100 г). Вміст калію високий у всіх зразках овочевої сировини, але найбільший у пюре з гарбуза (230 мг/100 г). За вмістом магнію відрізняється морквяне пюре

(22,6 мг/100 г). За вмістом заліза між овочевою сировиною, що вивчається, немає істотної відмінності.

Таблиця 2.2 - Хімічний склад овочевої сировини на 100 г

Хімічний склад	Морквяне пюре	Пюре з гарбуза
Вологість, %	74,6	93,7
Білки, %	0,7	0,7
жири, %	0,1	0,1
Масова частка суми засвоюваних вуглеводів, включаючи МДС та крохмаль, %	6,3	4,9
Пектинові речовини, г	1,7	1,9
Органічні кислоти, г	23,6	0,1
Мінеральні речовини		
натрій	23,6	1,0
кальцій	48,2	15,0
фосфор	56,7	30,0
калій	227,8	230,0
магній	22,6	9,0
залізо	0,5	0,6
Вітаміни		
В1 (тіамін), мг	0,05	0,03
В2 (рибофлавін), мг	0,08	0,08
С (аскорбінова кислота), мг	5,8	4,7
β-каротин, мкг	7000,0	345,0

За вмістом вітамінів В1 і В2, що беруть участь в обміні вуглеводів, амінокислот і жирних кислот, між овочевою сировиною, що вивчається, також немає значної відмінності. Слід зазначити, що у порівнянні з фруктовою сировиною вміст вітамінів групи В вищий у 2-3 рази. Високим вмістом вітаміну С відрізняється морквяне пюре та пюре з гарбуза (5,8 та 4,7 мг/100 г відповідно).

За вмістом β -каротину виділяється морквяне пюре. Таким чином, на основі результатів проведених досліджень хімічного складу обраної сировини можна зробити висновок про доцільність розробки біфідогенних десертів.

Як поживне середовище для кисломолочних мікроорганізмів обрано молочну сироватку. Аналіз хімічного складу сироватки наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Хімічний склад сироватки на 100 г

Хімічний склад	Молочна сирна сироватка
Вода, г	94,7
Білки, г	0,8
Жири, г	0,2
Вуглеводи (лактоза), г	3,5
Органічні кислоти з розрахунку на молочну, г	0,73
Мінеральні речовини, мг	
натрій	42
кальцій	60
фосфор	78
калій	130
магній	8
залізо	0,1
Вітаміни, мг	
B1 (тіамін)	0,03
B2 (рибофлавін)	0,11
C (аскорбінова кислота)	0,5

Дані таблиці 2.3 свідчать, що молочна сироватка є дуже цінною молочною сировиною. Вуглеводний склад сироватки такий самий, як і у молока. Крім того сироватка містить велику кількість мінеральних речовин: калію (130 мг/ 100 г), кальцію (60 мг/100 г), фосфору (78 мг/100 г) та натрію (42 мг/100 г). Оптимальний хімічний склад молочної сироватки (вміст лактози, збалансований

мікроелементний склад) забезпечує тривалу життєздатність клітин бактерій і створює сприятливі умови для накопичення біомаси пробіотичних мікроорганізмів. Таким чином, результати досліджень дають підстави для висновку про те, що молочна сироватка є прекрасним поживним середовищем для розвитку молочнокислих мікроорганізмів, біфідо- і лактобактерій.

Для визначення пребіотичних властивостей рослинних компонентів їх додавали до молока і сквашували пробіотичними заквасками. Закваску вносили у кількості 5% від загальної кількості суміші.

Молоко, у разі, використано як основа поживного середовища. Для визначення пребіотичного потенціалу обраних об'єктів фруктової та овочевої сировини, тобто їхньої здатності до прояву даних властивостей, нами проведені такі дослідження. Фруктово-овочеву сировину (пюре та сік) у певному співвідношенні змішували з молоком (20% фруктово-овочевої сировини, 80% молока), отриману суміш пастеризували, охолоджували до температури заквашування і вносили закваску в кількості 5%.

Щоб визначити пребіотичні властивості пюреподібних наповнювачів досліджували динаміку сквашування молочно-рослинних сумішей заквасками, що містять лакто- та біфідобактерії. Сквашування проводили протягом 9 годин при температурі $(37 \pm 2)^{\circ}\text{C}$, періодично (через кожні 3 год) вимірюючи рН і титровану кислотність, стандартними методами.

Результати експериментальних досліджень обраної овочевої сировини представлені рис. 2.1.

Як видно з представлених даних (рис. 2.2), додавання гарбузового, та морквяного пюре прискорює процес сквашування. Найбільшою мірою це виражено для гарбузового пюре. Так, у контрольному зразку через три години після заквашування кислотність досягає 37°T , а у зразках з гарбузовим та морквяним пюре кислотність зразків – 75°T та 56°T відповідно.

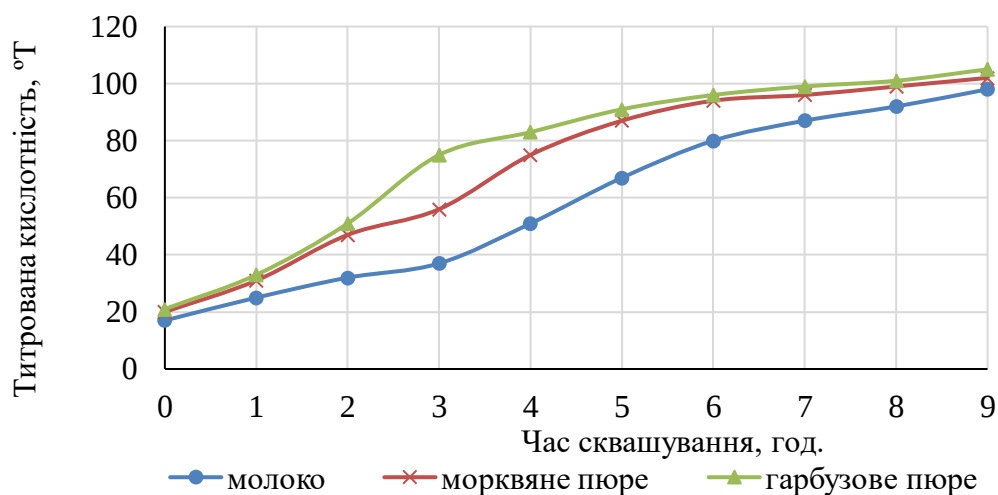

Рис. 2.1 – Залежність титрованої кислотності овочевого пюре від тривалості сквашування

Це пояснюється не лише вмістом у сировині пектинових речовин, але їх ступенем етерифікації. Ступінь етерифікації для пектинових речовин гарбуза складає 42% проти 47 % для морквяного пюре.

Для визначення пребіотичних властивостей соку проведено дослідження щодо вивчення динаміки сквашування молочно-сокових сумішей. Отримані експериментальні дані представлені на рис. 2.2.

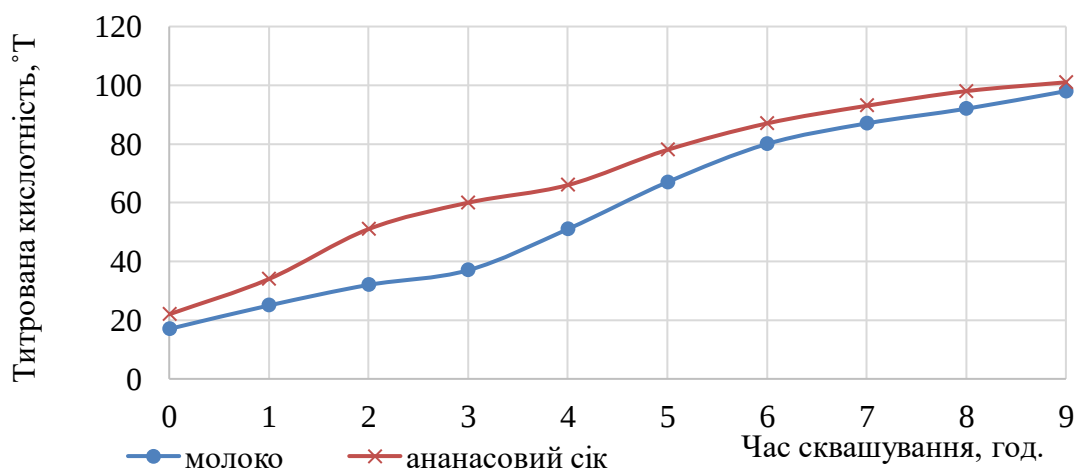

Рис. 2.2 – Залежність титрованої кислотності молочно-апельсинової суміші

Дані рис. 2.2 свідчать, що додавання апельсинового соку також інтенсифікує процес сквашування, але меншою мірою, ніж у пюре. Ймовірно, це пов'язано із меншим вмістом у соці пектинових речовин.

Протягом перших шести годин відбувається прискорене сквашування всіх експериментальних зразків порівняно з контролем, про що свідчить інтенсивне наростання кислотності. Таким чином, результати дослідження показали, що обрана нами овочева та фруктова сировина має досить високий пребіотичний потенціал.

Відомо, що *in vitro* біфідобактеріям необхідні фактори зростання. Визначено речовини (біфідус-фактори), які за малих концентрацій стимулюють зростання біфідобактерій. До них належать пектинові речовини. Тому на наступному етапі дослідження вивчено вплив ферментованого овочевого пюре на кислотоутворення. Овочеве пюре попередньо ферментували препаратом Pectinex Ultra SP-L. У процесі контрольованого ферментного гідролізу в рослинній сировині утворюються гідротопектини. Ферментоліз проводили 90 хвилин при температурі $(37 \pm 2)^\circ\text{C}$. Ферментний препарат вводили у рослинну масу у дозуванні 1%.

Про біфідогенний ефект судили за наростанням титрованої кислотності при сквашуванні фруктової та овчевої сировини після ферментації. Як основу поживного середовища для біфідо-і лактобактерій використовували також молоко. Динаміка зміни титрованої кислотності наведена на рис. 2.3.

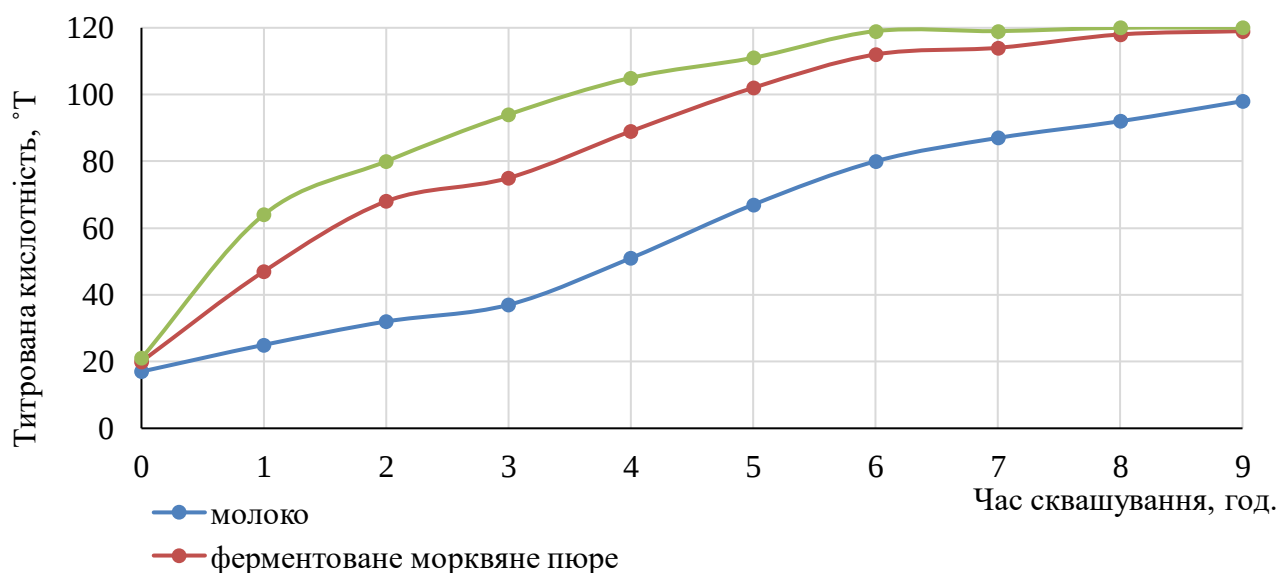

Рис. 2.3. – Динаміка зміни титрованої кислотності молочно-рослинної суміші

З даних (рис. 2.3) випливає, що наростання кислотності також відбувається інтенсивніше, ніж для неферментованого овочевого пюре. При цьому титрована кислотність найбільша при використанні ферментованого гарбузового пюре.

Таким чином, нами встановлено, що ферментативний гідроліз пюре ферментним препаратом Pectinex Ultra SP-L сприяє прискоренню сквашування, що зумовлює посилення пребіотичних властивостей. Найкраще кислотонакопичення відзначено для гарбузового пюре.

Для покращення смакових властивостей було проведено дослідження щодо поєднання морквяного та гарбузового пюре та проведено аналіз накопичення титрованої кислотності. Введення овочевого пюре в молоко становило 20 %.

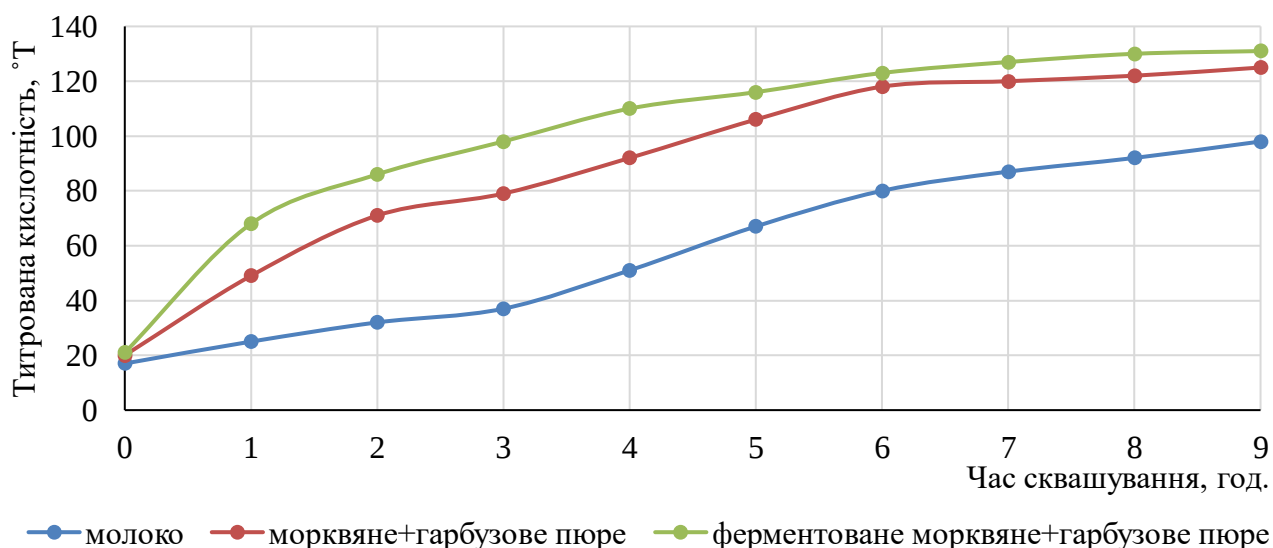

Рис. 2.4 – Динаміка зміни титрованої кислотності молочно-рослинної суміші (морквяне 10% та гарбузове пюре 10%)

Аналіз даних (рис. 2.4) показав, що при використанні суміші морквяного та гарбузового пюре в рівних частинах сквашування молока інтенсифікується. Так, при сквашуванні в продовж 9 годин титрована кислотність при використанні суміші овочевого пюре складає 125°T, а при використанні ферментованого пюре – 131 °T. Бажана кислотність 120-125 °T досягається через 6 годин, тобто процес сквашування скорочується практично на 3 години в порівнянні з сквашуванням з моноовочевим пюре.

Таким чином, на основі результатів проведених досліджень можна зробити висновок про доцільність розробки продуктів спеціального призначення на основі додавання ферментованого овочевого пюре. Результати проведених досліджень показали, що пектинові речовини є ефективними пребіотиками.

При складанні рецептур використовувався метод профілювання з побудовою профілограм. З аналізу сенсорних профілів вибирали оптимальне співвідношення компонентів. У цьому дослідженні органолептична оцінка десертів проводилася за п'ятьма показниками: колір, смак, консистенція, аромат, повнота смаку. При описі ознак десертів використано 10-ти бальну систему оцінки: 0 – відсутня; 1-4 – легкий; 5-7 – виразний; 8-10 – інтенсивний.

Було приготовлено 10 зразків пектинвмісних десертів, що містять фруктову-овочеву частину. Варіанти рецептур наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Варіанти рецептур гарбузових десертів

Найменування компонента	1	2	3	4
	%	%	%	%
Ананасовий сік	35	-	23	19
Моркв'яно-гарбузове пюре ферментоване (1:1)	-	35	12	8
Цукор-пісок	10	10	10	10
Рідкий пектин	50	50	50	50
Сухе знежирене молоко	-	-	-	8
Закваска	5	5	5	5

Проведено органолептичну оцінку підготовлених зразків, за отриманими результатами виведено середні бали за всіма ознаками та побудовано сенсорні профілі (рис. 2.5). На підставі вивчення профілів встановлено: найбільш гармонійний смак мають зразки 3 та 4. Колір та смак десертів у цих зразках мають найвищу оцінку. Десерт, представлений зразком 4, має найвищу оцінку аромату. Таким чином, ці зразки десертів (3 та 4) рекомендовані для виробництва у закладах ресторанного господарства.

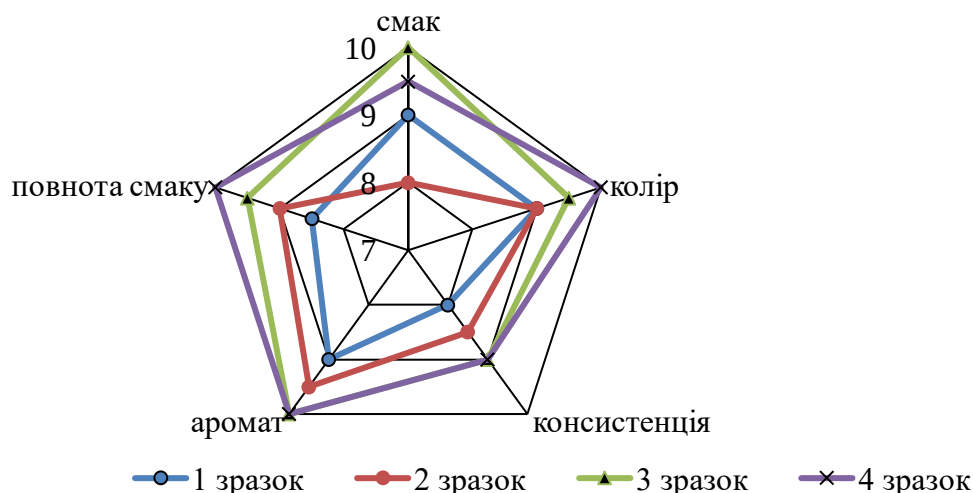

Рис. 2.5 – Профілограма дослідних зразків десертів

При оптимізації рецептур десертів за допомогою математичного моделювання з метою отримання продукту, що поєднує збалансований мікронутрієнтний склад, функціональну активність і сприятливі смакові показники, спочатку визначали оптимальне співвідношення ферментованого гарбузового пюре, фруктового соку і пектинових речовин, що забезпечують сприятливі смакові показники десертів.

Для оцінки функціональної спрямованості проведено дослідження щодо вивчення хімічного складу розроблених десертів. Результати експериментальних досліджень представлені у табл. 2.5. Відомо, що продукти є функціональним, якщо вміст функціонального інгредієнта становить не менше 15% від добової потреби організму людини. З урахуванням цієї вимоги десерти зразок 1 та зразок 2, з урахуванням їх добового споживання в кількості 250 мл, можна розглядати як функціональне джерело пектину, органічних кислот, кальцію та вітамінів (для зразка 1 – В1, В2 та С, для зразка 2 – В2).

Приготування десертів здійснюють за схемою. Пектин добре перемішують з п'ятикратною кількістю цукру-піску. Отриману суміш змішують з рецептурними кількостями ферментованого пюре (як і для напоїв) або соку з фруктів і ферментованого пюре з овочевої сировини. Додатково вводять рецептурну кількість води. Після чого підігрівають отриману суміш до температури $(90 \pm 5)^\circ\text{C}$, досягаючи однорідності суміші. Потім в гарячу масу

вносять цукор-пісок, що залишився і ретельно перемішують, що дозволяє прискорити процес його розчинення і спростити технологічний процес виробництва цільового продукту.

Таблиця 2.5 – Хімічний склад десертів

Найменування інгредієнта	Рівень задоволення, % від адекватного добового споживання				Норми фізіологічних потреб у харчових речовинах
	Зразок 3	Ступінь добової забезпеченості	Зразок 4	Ступінь добової забезпеченості	
Білки, г	1,42	1,84	1,44	1,87	77
Жири, г	0,11	0,13	0,07	0,08	88
Вуглеводи, г	12,4	3,20	11,90	3,07	387
Пектин, г	2,00	40,00	2,00	40,00	5
Харчові волокна, г	0,60	3,00	0,40	2,00	20
Органічні кислоти, г	0,18	9,00	0,09	4,50	2
Мінеральні речовини, мг					
натрій	18,00	1,38	17,00	1,31	1300
кальцій	46,00	4,60	46,00	4,60	1000
фосфор	38,00	4,75	37,20	4,65	800
калій	72,00	2,88	78,40	3,14	2500
магній	8,00	2,00	8,00	2,00	400
Вітаміни, мг					
B1 (тіамін)	0,15	10,00	0,019	1,27	1,5
B2 (рибофлавін)	0,07	3,89	0,075	4,17	1,8
C (аскорбінова кислота)	3,80	4,22	2,16	2,40	90
β-каротин	0,07	1,40	0,22	4,40	5

Отриману масу уварюють при температурі $(90\pm 5)^{\circ}\text{C}$ до вмісту сухих речовин $(50\pm 5)\%$. Далі в отриману масу при постійному перемішуванні вносять сироватку та лимонну кислоту, і уварюють до $(52\pm 5)\%$ сухих речовини. Готовий продукт розливають у тару, охолоджують до $(10\pm 2)^{\circ}\text{C}$ та відпускають у закладі ресторанного господарства. У зв'язку з високим вмістом у складі десертів калію та магнію їх можна рекомендувати як профілактичний засіб для регуляції артеріального тиску та водного обміну, з метою покращення процесу згортання крові, а також для профілактики серцево-судинних захворювань.

2.4. Висновки за результатами досліджень та рекомендації щодо впровадження розробленої продукції у виробництво

1. Результати експериментальних досліджень показали вплив виду овочевої та фруктової сировини на його біфідогенний потенціал. Встановлено, що за проявом пребіотичних властивостей сировина розташовується у певний ряд: пюре гарбузове > морквяне > ананасовий концентрований сік.

2. Виявлено взаємозв'язок між концентрацією та посиленням пребіотичних властивостей, що визначає ефективність ферментного гідролізу овочевої сировини перед внесенням до нього концентратів біфідобактерій. В результаті ферментного гідролізу пребіотичний потенціал овочевої сировини підвищується на 20 – 25% через збільшення концентрації пектинових речовин.

3. Розроблено рецептури та технології нових видів десертів з біфідогенними властивостями на основі овочевих пюре, пектину.

4. На основі розробленої нами шкали оцінки конкурентоспроможності нових видів продуктів як відносного та комплексного показника економічної ефективності їх виробництва встановлено, що вона вища, ніж у аналогів на 11 – 19%. При цьому її можна підвищити, якщо розширити рекламу та захистити товарний знак.

3. Технологічний розділ

3.1. Розробка концепції підприємства

Одним з видів закладів ресторанного господарства є закусові. Вони стають все більш популярними. У наш час дуже швидко розвивається індустрія розваг: будуються культурно-розважальні комплекси, відкриваються дитячі заклади харчування.

Відповідно до мети, об'єкту та предмету проектування визначені наступні його завдання: розробити концепцію закусової; скласти техніко-економічне обґрунтування проекту; визначити пропускну здатність комплексного підприємства; зробити розрахунок кількості страв, реалізованих підприємством за день та визначити виробничу програму цехів, скласти план-меню, та характеристику на нього; скласти графік реалізації страв; розрахувати сировину за меню; розрахувати обладнання та підібрати сучасне устаткування; розрахувати чисельність робочої сили; розрахувати площі цехів та приміщень для відвідувачів. Визначення додаткових каналів збуту передбачає збір інформації, її аналіз та вибір вигідних для закладу напрямів (табл. 3.1).

Форми розрахунку. Оплата відпущеної продукції проводиться відвідувачем готівкою за рахунком, а при обслуговуванні екскурсій, туристів (індивідуальний і колективних) – за попередньо оплаченими рахунками, або через банківський термінал безнал, або готівкою.

Для розробки концепції нового підприємства ресторанного бізнесу доцільно провести маркетингове дослідження, що дозволить визначити основні тенденції розвитку українського ринку та вподобання потенційних споживачів.

Таблиця 3.1 – Канали збуту продукції та послуг закладу

Канал збуту	Характеристики каналів	
Основні	Переваги	Недоліки
Торговельна зала закусочна	1. Широкий асортимент готової продукції і послуг 2. Комфортність 3. Непотрібність постачання	1. Обмежена кількість споживачів 2. Малий обсяг реалізації

Для побудови моделі для створення бізнесу, виходили з таких позицій – закусочні мають невисокий середній чек, також вони орієнтують свою діяльність на високу якість страв, привабливому інтер'єрі, мають або повинні мати високий рівень обслуговування, асортимент пропонованих страв в меню повинен бути достатнім для вибору споживачем і, звичайно, орієнтованим на спеціалізацію закладу. В закусочній посуд повинен бути зробленим з високоякісних, нешкідливих для людей натуральних матеріалів. Місцезнаходження може бути зосереджене в центральних бізнес-районах міста, також в тихих місцях на окраїні міста, або ж з захоплюючим видом на місто.

Для закусочних характерною особливістю може бути цікаве меню з меншою кількістю страв або, навпаки з дуже великим вибором, більш лояльні умови щодо обслуговування та місцезнаходження закладу. Отже, стратегічна канва ресторанного бізнесу м. Овідіополь побудована на результатах власних досліджень ринку та конкурентного середовища закладів громадського харчування. Виходячи з вищевикладеного, потрібно віднайти нові властивості, на яких буде будуватися стратегія створення нового ЗРГ.

Для закусочної притаманний недорогий яскравий інтер'єр. В інтер'єрі закладу буде переважати простий ненав'язливий бежевий колір.

За результатами аналізу стратегічної канви можна запропонувати побудову концепції нового закладу на засадах поєднання вишуканого стилю моди з витонченими та корисними стравами в закусочній.. Закусочна будуватиме свою діяльність на приготуванні якісної їжі з делікатною обробкою, адже якість

виступає гарантом безпеки людей та виховання гарних смакових вподобань. Меню буде представлено мінімальним асортиментом, оскільки завдяки цьому заклад зможе спростити технологічні процеси на кухні і дотримуватися терміну зберігання продуктів, та використовувати у приготуванні страв лише свіжі продукти.

Одним із найскладніших етапів розробки концепції нового закладу є вибір назви, яка змогла б відобразити той сенс, який покладений в основу створення закладу. Головною умовою являється ріст і розвиток бізнесу, основою якої є такі компоненти:

- створення лояльності клієнтів – надавати споживачеві тільки якісні послуги, намагатися бути кращими знавцями та практиками своєї кухні, цим самим будувати взаємні відносини на відкритості та повазі одне до одного;
- зайняти своє місце на ринку шляхом створення високоякісних страв, наданні послуг на високому рівні, ґрунтуючись на технологіях, компетенції та інтересах клієнтів;
- досягати доходів достатніх для покриття затрат та розвитку ресторанного бізнесу;
- персонал являється інструментом росту, розвитку та функціонування всього бізнесу, тому важливо створити затишні умови для організації праці персоналу та підтримувати стосунки на рівні поваги, допомоги та командної роботи.

На етапі створення нового підприємства значна увага повинна приділятися розробці корпоративних цінностей, що сприятиме системному баченню розвитку бізнесу. Корпоративними цінностями нового закладу ресторанного бізнесу було обрано такі: вірність собі, близьким та люблячим людей; перевтілення складного у прості та доступні речі для кожного; створення комфорту – поєднання затишку та безпеки зі своїм стилем; відкритість та комунікабельність – ми відкриваємо секрети приготування страв та доносимо історію моди для гостей.

Управління підприємством здійснює директор. Під контролем директора знаходиться бухгалтерський відділ. Бухгалтерія включає в себе: головного бухгалтера, бухгалтера-касира та бухгалтера-калькулятора. Контроль над роботою персоналу здійснюється заступником керівника з персоналу. Ця людина контролює роботу всіх штатних груп: сервісної, технічної, кухонних, складської.

Технічна група – це мийні посуду, прибиральники. На чолі гарячого цеху стоїть старший кухар, який керує командою кухарів і звітує про роботу всієї групи заступнику керівника.

Складська група – це завідувач складом, підсобні робітники. Окремо в організаційну структуру входять касири і водії.

При проектуванні особливу увагу буде приділено:

- вдосконаленню виробничих процесів за рахунок застосування нових технологічних схем, потокових ліній, новітніх видів обладнання; планування окремих цехів і ділянок з метою забезпечення поточності технологічних процесів;
- впровадженню організаційно-технічних заходів, що сприятимуть поліпшенню охорони навколишнього середовища і умов праці, створення універсальних і спеціалізованих робочих місць відповідно до вимог наукової організації праці.

У загальному технологічному процесі виробництва їжі сировина буде проходити 3 основні стадії: первинна обробка сировини і приготування напівфабрикатів; доготування напівфабрикатів і приготування страв; порціонування, оформлення, відпуск і організація споживання страв. Для цієї мети будуть передбачені заготівельний і доготівельні цехи і зал для реалізації страв.

Раціональний технологічний процес повинен передбачати: застосування передової технології, доцільність способів обробки напівфабрикатів і сировини, ефективне використання устаткування, наукову організацію праці, економне витрачання сировини, зведення до мінімуму втрат і браку, оптимальну організацію сировинного та матеріально технічного постачання.

Для закускової характерне використання таких овочів як картоплі, капусти, редьки, буряка, брукви, гарбуза, кабачків, також продуктів харчування з високим

вмістом білків – м'ясо різних видів тварин і птиці. Поруч з ними вживають молоко, сир, вершки, сметану, яйця, а також свіжу, в'ялену, солону і копчену рибу. Використовують спеції і прянощі (гірчиця, хрін, перець, часник). Однак вся сировина повинна проходити ніжну обробку для зберігання найбільшої кількості поживних речовин.

В закладі надають споживачам комплекс різноманітних послуг, які за своїм характером можна поділити на: послуги харчування; послуги з виготовлення кулінарної продукції; послуги з реалізації продукції; послуги організації обслуговування споживачів (реалізація продукції та організація її споживання); послуги з організації дозвілля; інформаційно-консультативні послуги; інші послуги.

В залі закускової спроектована лінія роздачі – відвідувач бере рознос і сам набирає собі ті страви, що бажає. В кінці роздавальної лінії встановлено касові апарати, де і відбувається оплата за вибрані страви. Разом з наданням послуг харчування виконавець може запропонувати споживачеві інші послуги, що носять відшкодувальний характер; квіти, сувеніри, фото, календарики та ін. В закускової надаються такі додаткові послуги:

- виготовлення кулінарної продукції на замовлення споживачів, у тому числі у складному виконанні та з додатковим оформленням;
- організацію обслуговування свят, сімейних обідів, ритуальних заходів;
- організацію обслуговування учасників конференцій, семінарів, нарад, культурно-масових заходів тощо.

Облік всіх цих факторів при технологічному проектуванні забезпечує одержання оптимальних виробничих та господарських результатів у процесі експлуатації підприємства.

Схема раціонального виробничого процесу підприємства наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2. – Схема раціонального виробничого процесу підприємства

Операції та їх режими	Виробничі, торгові та допоміжні приміщення	Застосовуване обладнання
Прийом продуктів 6 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Завантажувальна	Ваги товарні, візки вантажні
Зберігання продуктів (відповідно до санітарних вимог)	Складські приміщення (охолоджувані камери і неохолоджувані кладові)	Стелажі, підтоварники, контейнери, холодильні камери
Підготовка продуктів до теплової обробки 7 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Заготівельний цех	Стелажі, ванни, виробничі столи, холодильні шафи, механічне обладнання
Приготування страв 7 ⁰⁰ - 21 ⁰⁰	Доготівельні цехи (холодний і гарячий)	Теплове обладнання: плити, жарочні і пекарські шафи. Механічне і допоміжне обладнання
Організація споживання продукції 8 ⁰⁰ - 22 ⁰⁰	Зал закусочної	Меблі

3.2. Виробнича програма підприємства

Технологічний розрахунок розпочнемо з визначення кількості відвідувачів, встановлюють за допомогою графіку завантаження залу. При складанні графіку завантаження залу будемо враховувати режим роботи залів, приблизні коефіцієнт завантаження у різні години роботи закусочної.

Кількість відвідувачів, яких обслуговують за кожну годину роботи залу, розраховуємо за формулою:

$$N_{\text{год.}} = P * 60 / t * K_3$$

де Р – кількість місць в залі; t – тривалість посадки, хв; K_3 – коефіцієнт завантаження залу за дану годину; $60/t$ – відношення, яке характеризує кількість посадок за годину.

Кількість відвідувачів за день N визначаємо як суму кількості відвідувачів за кожну годину роботи залу. Отже складемо графік завантаження залу закусочної у вигляді таблиці 3.3. Коефіцієнт споживання означає середню кількість страв, які споживає один відвідувач і складається з коефіцієнтів споживання окремих видів обідньої продукції власного виробництва-супів, холодних закусок, других страв і солодких страв.

Таблиця 3.3. – Графік завантаження зали закусочної на 40 місць

Години роботи	Кількість посадок в годину	Коефіцієнт завантаження зали	Кількість відвідувачів
8 – 9	3	0,15	18
9 – 10	3	0,4	48
10 – 11	3	0,3	36
11 – 12	3	0,5	60
12 – 13	3	0,7	84
13 – 14	3	0,9	109
14 – 15	3	0,9	109
15 – 16	3	0,6	72
16 – 17	3	0,4	48
17 – 18	3	0,3	36
18 – 19	3	0,5	60
19 – 20	3	0,6	72
20 – 21	3	0,4	48
Всього			800

Для прискорення розрахунків та перевірки розрахованого результату кількість відвідувачів знаходять за формулою:

$$N = P \times \eta,$$

де η – середня оборотність місць за день, $\eta = 20$.

$$N = 40 \times 20 = 800 \text{ відвідувачів}$$

Після визначення кількості людей, що харчуються розробляють виробничу програму підприємства (складають меню, визначають кількість страв та напоїв кожного найменування). Спочатку визначають загальну кількість страв, які реалізуються в залі:

$$n = N \times m,$$

де n – загальна кількість страв; N – загальне число відвідувачів на підприємстві; m – коефіцієнт споживання страв, $m = 1,5$.

Загальна кількість страв, що реалізуються в закусочній з самообслуговуванням загального типу складає:

$$n = 800 \times 1,5 = 1200 \text{ страв}$$

Коефіцієнт споживання страв означає середню кількість страв, яку споживає один відвідувач, і складається з коефіцієнтів споживання окремих видів обідньої продукції власного виробництва – холодних закусок $m_{х.з.}$, супів $m_{суп.}$, других страв $m_{др.}$, солодких страв $m_{сл}$ (табл. 3.4).

$$m = m_{х.з.} + m_{суп.} + m_{др.} + m_{сл}$$

$$\text{Звідки: } n_{х.з.} = N \times m_{х.з.} = 800 \times 0,53 = 424 \text{ страви;}$$

$$n_{суп.} = N \times m_{суп.} = 800 \times 0,15 = 120 \text{ страв;}$$

$$n_{др.} = N \times m_{др.} = 800 \times 0,75 = 600 \text{ страви;}$$

$$n_{сол.} = N \times m_{сол.} = 800 \times 0,07 = 56 \text{ страв.}$$

Таблиця 3.4. – Відсоткове співвідношення страв в асортименті для закусочної

Страви	% співвідношення страв	Кількість страв
1. Холодні	35	424
рибні	20	85
м'ясні	20	85
овочеві, салати та вінегрети	25	106
молоко, кисломолочні продукти	5	21
бутерброди	30	127
2. Супи	10	120
прозорі	100	120
3. Другі страви	50	600
рибні	15	90
м'ясні	50	300
-з овочевим гарніром	70	210
-з крупами, макаронами, бобовими	30	90
круп'яні та борошняні	20	120
яєчні і молочні	15	90
4. Солодкі	5	56
холодні	30	17
інші	70	39

Для визначення кількості страв іншої продукції власного виробництва та покупних товарів користуються нормами споживання на одного відвідувача (табл. 3.5).

Таблиця 3.5. – Число напоїв та інших страв, які реалізуються в закусочній

Назва продуктів	Одиниця вимірювання	Норма споживання на 1 людину	Норма споживання на загальну кількість відвідувачів
1. Гарячі напої:	л	0,1	80
чай		0,01	8
кава		0,07	56
какао		0,02	16
2. Холодні напої:	л	0,07	56
фруктові води		0,03	24
мінеральні води		0,02	16
натуральні соки		0,02	16
пиво		0,025	20
4. Хліб та хлібобулочні вироби	кг	0,2	160
пшеничний хліб		0,1	80
житній хліб		0,1	80
4. Борошняні кондитерські та булочні вироби	шт.	0,25	200
5. Цукерки та печиво	кг	0,03	24
6. Фрукти	кг	0,03	24

На основі асортиментного мінімуму, Збірника рецептур та кулінарних виробів і відсоткового співвідношення страв, складають меню закусочної (табл.3.6).

Таблиця 3.6 – Меню закусочної

№	Назва страви	Вихід, г
Холодні закуски		
19	Асорті м'ясне на хлібі	55
11	Канapé із сардинами	50
3	Канapé із твердим сиром	50
1.80	Ковбаса з риби	100
46/743/819	Окунь гарячого копчення	50/50/20
1.61	Оселедець у сметані	125
1.66	Закуска із тріскової печінки із сиром	100
1.1	Салат зі шпинату	200
1.7	Салат «Асорті»	200
1.17	Салат із солоних огірків і квашеної капусти	200
1.11	Салат із білокачанної капусти та яблук	200
1.77	Ковбаса із свинини смажена	100
48/743	Ковбаса сирокочена (порціями)	40/50
	Молоко кип'ячене	200
	Кефір	200
1.86	Закуска із сиру	100
	Сир твердий	50
41	Масло вершкове (порціями)	20
Гарячі страви		
1.95	Бульйон із курей прозорий	300
1.96	Бульйон рибний прозорий	300
536/1.339	Сосиски відварні з картоплею фрі	75/150
1.246/1.345	Кульки з судака з овочевим гарніром та вершковим маслом	100/150/6
1.232/1.324/ 1.369	Окунь морський відварний з картоплею вареною та соусом білим зі щавелем	75/150/50

548/1.339	Біфштекс з картоплею фрі	50/150
1.267/1.344	Крученики прикарпатські	100/150
1.296	Голубці українські	275
1.221	Ячня з помідорами	120
1.437	Вареники з картопляним фаршем зі шкварками	200/25
1.231	Кільця сирні з родзинками	81
Гарніри		
1.324	Картопля варена	150
1.339	Картопля фрі	150
679	Каша рисова розсипчаста	150
1.345	Овочевий гарнір	150
743	Овочевий гарнір	50
Соуси		
	Кетчуп томатний «Чумак»	75
	Соус «Тартар»	75
819	Соус майонез	20
1.375	Соус сметанный	75
1.369	Соус білий зі щавелем	50
Солодкі страви		
938	Морозиво «Пінгвин»	180
869	Кисіль з журавлини	200
1.395	Узвар	200
916	Суфле плодове	300
902	Мус яблучний	100
1.418	Десерт «Білосніжка й сім гномів»	150
922	Яблука по-київськи	100
847	Яблука (порціями)	150
847	Абрикоси (порціями)	150

847	Виноград (порціями)	150
847	Персики (порціями)	150
847	Черешня (порціями)	150
Хлібобулочні і борошняні кондитерські вироби		
	Пиріжки печені з вишневим повидлом	100
	Пиріжки печені з суничним джемом	100
	Булочка з маком та горіхами	100
	Ватрушка з сиром кисломолочним	75
	Тістечко «Слойка» з кремом	68
	Тістечко «Наполеон»	54
	Тістечко «Медове»	42
	Тістечко «Заварна трубочка»	50
	Кекс «Творожний»	100
	Кекс «Дитячий»	75
	Торт «Золотий ключик»	150
	Торт «Тірамісу»	150
	Торт «Наполеон»	150
	Печиво «Марічка»	100
	Цукерки «Dinjon»	250
	Цукерки «Florens»	100
	Цукерки «Nougat»	100
	Хліб пшеничний	50
	Хліб житній	50
Гарячі напої		
944	Чай з лимоном	200/15/7
945	Чай з молоком	150/50/15
1.427	Чай з липового цвіту з цукром	200
950	Кава чорна з молоком	100/25

948	Кава чорна «Еспрессо»	100
959	Какао з молоком	200
Холодні напої		
957	Кава чорна з морозивом (глясе)	150
1.430	Напій «Український букет»	250
1.424	Квас «Україна»	200
1224	Коктейль апельсиновий з мускатним горіхом	150
1197	Коктейль молочний з соком виноградним	200
	Сік «Сандора» мультивітамін	200
	Сік «Сандора» яблучно-виноградний	200
	Вода мінеральна «Поляна квасова» в асортименті	500
	Вода мінеральна «Шаянська» в асортименті	500
	Вода мінеральна «Куяльник» в асортименті	500
	Пиво «Чернігівське» в асортименті	500

3.3. Проектування складського господарства

На основі виробничої програми складаємо продуктову відомість, де враховуємо витрати сировини на 1 порцію для приготування страви у брутто і нетто і на меню, яке розраховали по кількості порцій, також у брутто і нетто. На основі продуктової відомості складаємо зведену відомість по групам товарів. Оформлення зведеної продуктової відомості приведено у таблиці 1 Додаток А.

У складських приміщеннях закладів ресторанного господарства сировину зберігають короткочасно згідно рекомендованих строків зберігання з урахуванням навантаження на 1 кг площі. Проектуючи закусочну, передбачаємо окремо камеру для зберігання молочно-жирової продукції та м'ясо-рибної. Для підтримання належного температурного режиму передбачаємо приміщення холодильних установок, яке має окремий вихід на вулицю. Всі інші складські приміщення проектуємо єдиним блоком по близу з завантажувальною. Кладову та мийну тари проектуємо з виходом на завантажувальну.

Визначивши добову кількість сировини, знаходимо площу, займану продуктами:

$$S_{np} = \frac{Q_1}{q_1} + \frac{Q_2}{q_2} + \dots + \frac{Q_n}{q_n}, \text{ м}^2$$

де Q_1, Q_2, Q_n – кількість окремих видів продуктів, кг; q_1, q_2, q_n – питоме навантаження, кг/м².

Виконуючи цей розрахунок, враховуватимемо масу тари, яка приймається у відсотках від маси продуктів: дерев'яна і металева – 20; картонна і пластмасова – 10; скляна – 30-100. За площею підбираємо складське устаткування (підтоварники, стелажі та ін.) і розраховуємо площу, що займає устаткування:

$$S_{об} = S_1 + S_2 + \dots + S_n, \text{ м}^2$$

де S_1, S_2, S_n – площа, що займають окремі види устаткування, м².

Площу складського приміщення визначають з врахуванням коефіцієнта використання площі η :

$$S = \frac{S_{об}}{\eta}, \text{ м}^2$$

$\eta = 0,45-0,62$ – для охолоджуваної камери; $\eta = 0,4-0,6$ – для камери сухої сировини і овочів.

Розрахунки охолоджувальних камер наведено в таблицях 3.7-3.9.

Таблиця 3.7. Розрахунок необхідної площі для зберігання м'яса і риби

Найменування продукту	Суточні витрати сировини, кг	Термін зберігання, днів	К-ть сировини, що підлягає зберіганню (з тарою), кг	Питома загрузка, кг/м ²	Площа, що займає продукт, м ²
яловичина	25,5	3	76,50	170	0,450
яловичина котлетне м'ясо	6,6	3	19,80	170	0,116

кишки тонкі	0,1625	2	0,33	220	0,001
кури	4,878	3	14,63	170	0,086
окунь	5,65	3	16,95	220	0,077
судак	8,2339	3	24,70	220	0,112
оселедець	3,744	2	7,49	220	0,034
свинина	7,0955	3	21,29	170	0,125
свинина (лопаткова частина)	13,23	3	39,69	170	0,233
шпик	2,72364	3	8,17	170	0,048
кістки харчові	2,28285	1	2,28	130	0,018
Разом:					1,302

Отже, необхідний 1 стелаж СЖ-1 (1,5х0,8х2,0) м. Площа, що займає стелаж: $S_{\text{стел.}} = 1 \times 1,2 = 1,2 \text{ м}^2$.

Таблиця 3.8. – Розрахунок необхідної площі для зберігання фруктів і зелені, напоїв

Найменування продукту	Добова витрата сировини, кг	Термін зберігання днів	К-ть сировини, що підлягає	Питоме навантаження,	Площа, що займає	Вид складського
абрикоси	3,75	3	11,25	80	0,141	СЖ-1
апельсини	6,4	5	32	80	0,400	
банани	1,5	5	7,5	80	0,094	
виноград	6	5	30	80	0,375	
вишня	7,04	2	14,08	80	0,176	
журавлина	0,151	2	0,3024	80	0,004	
капуста білокачанна квашена	5,54	5	27,7	250	0,111	
лимон	0,446	5	2,23	80	0,028	

огірки свіжі	2,35	2	4,7	250	0,019
огірки солоні	1,776	2	3,552	250	0,014
персики	9	2	18	80	0,225
петрушка зелень	1,28	2	2,56	80	0,032
помідори свіжі	5,459	2	10,918	80	0,136
родзинки	0,3	5	1,5	80	0,019
салат зелений	0,7	2	1,4	80	0,018
сік лимонний	0,4	5	2	200	0,010
сік яблучний	6,25	5	31,25	200	0,156
сливи свіжі	1,444	5	7,22	80	0,090
цибуля зелена	1,22	2	2,44	80	0,031
шпинат	8,76	2	17,52	80	0,219
щавель	0,135	2	0,27	80	0,003
яблука	36,86	5	184,33	80	2,304
Сік «Сандора» мультивітамін	18	5	90	200	0,450
Сік «Сандора» яблучно-виноградний	8	5	40	200	0,200
Сік «Сандора» яблучно-виноградний	10	5	50	200	0,250
Сік «Сандора» бананово-сунічний	10	5	50	200	0,250
Сік «Сандора» виноградно-яблучний	10	5	50	200	0,250
Сік «Сандора» гранатовий	10	5	50	200	0,250
Сік «Сандора» томатний	12	5	60	200	0,300
Вода мінеральна «Шаянська» в асортименті	7	5	35	200	0,175
Вода мінеральна «Куяльник» в асортименті	8	5	40	200	0,200

Пиво «Чернігівське» в асортименті	22	5	110	200	0,550	
Всього					7,479	

Необхідно 3 стелажа СЖ-1.

Площа, що займає устаткування: $S_{об} = 3 \cdot 1,5 \cdot 0,8 = 3,6 \text{ м}^2$.

Площа камери: $S = \frac{3,6}{0,45} = 8 \text{ м}^2$.

Таблиця 3.9. Розрахунок камери молочних продуктів, жирів та гастрономії

Найменування продукту	Добова витрата сировини, кг	Термін зберігання днів	К-ть сировини, що підлягає	Питоме навантаження, кг/м ²	Площа, що займає продукт, м ²	Вид складського обладнання
варення	0,39	2	0,78	120	0,007	СЖ-1
варення з журавлини	0,63	2	1,26	120	0,011	
гірчиця столова	0,496	2	0,992	120	0,008	
дріжджі	0,4545	2	0,909	120	0,008	
жир кулінарний	0,70375	2	1,4075	120	0,012	
жир тваринний топлений харчовий	2,3008	2	4,6016	120	0,038	
кетчуп томатний	4,5	2	9	120	0,075	
кефір	0,8	2	1,6	120	0,013	
ковбаса сиркопчена	2,05	2	4,1	200	0,021	
маргарин	0,11625	2	0,2325	160	0,001	
масло вершкове	2,38375	2	4,7675	160	0,030	
масло рослинне	6,634	2	13,268	160	0,083	
мед	0,315	2	0,63	150	0,004	

молоко	28,21	0,5	14,105	120	0,118
морозиво вершкове	6,5	2	13	120	0,108
окорок копчено-варений	0,481	2	0,962	120	0,008
окунь морський гарячого копчення	1,34	2	2,68	120	0,022
печінка тріскова в маслі консерва	0,36	2	0,72	120	0,006
пломбір	3	2	6	120	0,050
сир твердий	1,104	2	2,208	200	0,011
сир кисломолочний	0,2988	2	0,5976	200	0,003
сметана	12,585	2	25,17	120	0,210
сосиски	3,06	2	6,12	200	0,031
соус "Тартар"	3	2	6	120	0,050
томатне пюре	0,99	2	1,98	120	0,017
фрукти консервовані	0,2	2	0,4	120	0,003
шоколад	0,02	2	0,04	120	0,000
яйця	8,92	2	17,84	200	0,089
Всього					1,036

Таким чином, необхідно 1 стелаж СЖ-1. Площа, що займає устаткування:

$$S_{стел} = 1 \cdot 1,2 = 1,2 \text{ м}^2. \text{ Площа камери: } S_{\kappa} = \frac{1,2}{0,45} = 2,5 \text{ м}^2.$$

Розрахунок площі неохолоджуваних приміщень (камера овочів, камера сухих продуктів) проводиться аналогічним чином, визначаючи площу, що займає продуктом, і підбираючи устаткування. Коефіцієнт використання площі $\eta = 0,4-0,6$ (табл. 3.10, 3.11).

Таблиця 3.10. Розрахунок комори овочів, солений і квашень

Найменування продукту	Добова витрата сировини, кг	Термін зберігання днів	К-ть сировини, що підлягає	Питоме навантаження,	Площа, що займає продукт, м ²	Вид складського обладнання
буряк	0,666	5	3,328	180	0,018	ПТ-2
капуста білокачанна свіжа	9,000	5	45	180	0,250	
картопля	117,28	5	586,39	600	0,977	
квасоля	0,450	5	2,250	180	0,013	
морква	1,503	5	7,514	180	0,042	
петрушка корінь	0,852	5	4,260	180	0,024	
хрін корінь	2,400	5	12,000	180	0,067	
цибуля ріпчаста	8,670	5	43,348	200	0,217	
часник	0,231	5	1,154	180	0,006	
Разом:					1,614	

Таким чином, необхідно 2 підтоварники ПТ-2. Площа, що займає устаткування: $S_{\text{підт.}} = 2 \cdot 1,2 = 2,4 \text{ м}^2$. Площа камери: $S = \frac{2,4}{0,4} = 6 \text{ м}^2$.

Таблиця 3.11. Розрахунок комори сухих продуктів

Найменування продукту	Добова витрата сировини, кг	Термін зберігання днів	К-ть сировини, що підлягає зберіганню,	Питоме навантаження, кг/м ²	Площа, що зай-має продукт, м ²	Вид складського обладнання
борошно пшеничне	5,906	5	29,531	500	0,0591	СЖ-1
гірчиця столова	0,496	5	2,480	300	0,0083	

горіхи волоські	0,072	5	0,360	500	0,0007	
горошок зелений консерв.	3,801	5	19,004	300	0,0633	
гриби білі сушені	1,350	5	6,750	220	0,0307	
желатин	0,030	5	0,150	240	0,0006	
заварка чаю суха	0,045	5	0,225	210	0,0011	
звіробій сушений	0,125	5	0,625	220	0,0028	
кава натуральна мелена	0,822	5	4,112	210	0,0196	
какао-порошок	0,550	5	2,750	210	0,0131	
кислота лимонна	0,007	5	0,036	240	0,0001	
крохмаль картопляний	0,054	5	0,270	220	0,0012	
крупа манна	0,152	5	0,760	200	0,0038	
крупа рисова	2,082	5	10,411	200	0,0521	
лавровий лист	0,005	5	0,023	240	0,0001	
м'ята перцева сушена	0,125	5	0,625	220	0,0028	
перець чорний мелений	0,011	5	0,053	220	0,0002	
рафінадна пудра	0,237	5	1,185	400	0,0030	
родзинки	0,300	5	1,500	220	0,0068	
сіль	1,456	5	7,282	600	0,0121	
сода харчова	0,015	5	0,075	500	0,0002	
сухарі пшеничні	0,280	5	1,400	240	0,0058	
хліб житній	1,260	5	6,300	200	0,0315	
хліб пшеничний	4,602	5	23,010	200	0,1151	
цвіт липовий сушений	0,084	5	0,420	220	0,0019	
цукор	11,279	5	56,397	500	0,1128	
чебрець сушений	0,125	5	0,625	220	0,0028	
сухофрукти	0,060	5	0,300	220	0,0014	
Разом:					0,265	
					5	

В кладовій приймаємо 1 стелаж СЖ-1. Площа, що займає стелаж:

$$S_{стме} = 1 \cdot 1,2 = 1,2 \text{ м}^2. \text{ Площа кладової: } S = \frac{1,2}{0,4} = 3 \text{ м}^2.$$

Камера інвентарю. Приймаємо до установки 1 підтоварник ПТ-2А (1000х500х280) та один стелаж СЖ-1. $S_{об.} = 1 \cdot 1,2 + 1 \cdot 0,5 = 1,7 \text{ м}^2.$

$$S_{камери} = \frac{1,7}{0,3} = 5,667 \text{ м}^2 - \text{приймаємо } 6,0 \text{ м}^2.$$

Кладова і мийна тари. Приймаємо по СНіП 6 м².

Завантажувальна. Приймаємо до установки ваги товарні РП-200ШВ (787х692) мм і візки вантажні ТГ-80 (874х406) мм – 1 шт, підтоварник ПТ-2А (1000х500х280) мм. Площа завантажувальної по СНіП 10 м

3.4. Проектування заготівельного цеха

3.4.1 Розрахунок виробничої програми цеха

У заготівельному цеху підприємства проводиться зачистка м'яса, риби, птиці, очищення овочів, сортування та миття фруктів, перебирання та миття зелені, приготування напівфабрикатів для доготівельних цехів.

Складемо виробничу програму заготівельного цеху (табл. 1 Додаток Б).

Після розробки виробничої програми заготівельного цеху визначимо технологічні лінії (табл. 3.12): лінія обробки картоплі та коренеплодів, цибулі; лінія обробки капусти, листових овочів і зелені; лінія обробки яловичини, свинини, птиці, кісток; лінія обробки риби.

Таблиця 3.12 – Технологічні лінії та обладнання заготівельного цеху

Технологічні лінії	Виконувані операції	Обладнання робочих місць
Лінія обробки картоплі та коренеплодів, цибулі ріпчастої	Сортування, калібрування, миття, механічне очищення, ручна доочищення, миття,	Виробничі столи, мийні ванни, картоплеочисна машина, овочерізка, універсальний

	нарізання	привід
Лінія обробки капусти, обробки зелені і листових овочів	Перебирання, очищення, мийка, шинкування	Виробничі столи, мийні ванни, овочерізка
Лінія обробки яловичини, свинини, птиці, кісток	Зачистка, мийка, нарізка, розпушування, подрібнення, порціонування	Мийна ванна, виробничий стіл, розпушувач, м'ясорубка, фарш-мішалка, універсальний привід
Лінія обробки риби	Мийка, очищення, патрання, порціонування	Мийна ванна, очисна машина, виробничий стіл

3.4.2 Розрахунок обладнання

У заготівельному цеху встановлюють таке устаткування: мийне, немеханічне, механічне, холодильне для короткочасного зберігання напівфабрикатів. Цех працює з 8-00 до 16-00 годин. Виходячи з виробничої програми, виділяємо дві технологічні лінії: овочевих і м'ясо-рибних напівфабрикатів. До початку розрахунків обладнання, розрахуємо кількість відходів для овочів, що піддаються механічній та ручній обробці. Дані зведемо в таблиці 3.13 та 3.14.

Таблиця 3.13 – Розрахунок виходу напівфабрикатів
при ручній обробці овочів, зелені, фруктів

Найменування	Кількість сировини, кг	Кількість відходів		Вихід н/ф, кг
		%	кг	
цибуля ріпчаста	8,670	16,4	1,418	7,251
яблука свіжі	36,460	0,0	0,000	36,460
шпинат	8,760	26,0	2,280	6,480
часник	0,231	20,9	0,048	0,183
цибуля зелена	1,220	20,0	0,244	0,976

капуста білокачанна квашена	5,540	41,5	2,300	3,240
огірки солоні	1,776	9,9	0,176	1,600
помідори свіжі	5,459	14,8	0,807	4,652
огірки свіжі	2,350	13,2	0,310	2,040
буряк	0,666	21,9	0,146	0,520
петрушка корінь	0,852	27,8	0,237	0,615
хрін корінь	2,400	37,5	0,900	1,500
гриби білі сушені	1,350	0,0	0,000	1,350
квасоля	0,450	0,0	0,000	0,450
родзинки	0,300	1,7	0,005	0,295
салат зелений	0,700	28,6	0,200	0,500
щавель	0,135	24,1	0,033	0,103
суниця свіжа	3,410	10,9	0,370	3,040
журавлина	1,801	10,4	0,187	1,614
сухофрукти	0,060	0,0	0,000	0,060
сливи свіжі	1,444	10,0	0,144	1,300
чорнослив	0,090	0,0	0,000	0,090
абрикоси свіжі	3,750	0,0	0,000	3,750
виноград свіжий	6,000	0,0	0,000	6,000
персики свіжі	15,000	4,3	0,650	14,350
черешня свіжа	7,500	0,0	0,000	7,500
банани	1,500	0,0	0,000	1,500
лимони	0,446	15,0	0,067	0,379
апельсини	6,400	10,6	0,680	5,720
чорна смородина	7,040	3,8	0,264	6,776
вишня свіжа	7,040	3,8	0,264	6,776

Таблиця 3.14 – Кількість овочів тих, що підлягають механічній обробці

Найменування овочів	Кількість овочів тих, що піддаються механічній обробці, кг		
	миття	очищення	нарізка
морква	9,503	7,602	1,181
петрушка зелень	-	-	1,262
капуста білокачанна свіжа	-	-	14,288
картопля	117,279	93,824	87,952
цибуля ріпчаста	-	-	7,251
яблука свіжі	-	36,460	36,460
шпинат	-	-	6,480
цибуля зелена	-	-	0,976
помідори свіжі	-	-	4,652
огірки свіжі	-	-	2,040
хрін корінь	-	-	1,500
салат зелений	-	-	0,500

Для миття і очищення коренеплодів (картопля, морква, 126,782 кг) приймаємо овочеочисну машину Sirman PP 4 ECO TF, габаритними розмірами (510x340x580) мм, потужністю 0,3 кВт, виробничою потужністю 70 кг/год.

Визначаємо час роботи машини: $t = \frac{Q}{G}$, год

де Q – кількість продукту, що переробляється за зміну, кг; G – продуктивність машини, кг/год.

Коефіцієнт використання: $\eta = \frac{t}{T}$

де t – час роботи устаткування, год; T – тривалість роботи цеху, год.

Час роботи машини: $t = \frac{126,782}{70} = 1,811$ год.

$$\text{Коефіцієнт використання: } \eta = \frac{1,811}{8} = 0,226$$

Для нарізання коренеплодів, огірків, капусти, яблук, кореню хріна (143,421 кг) приймаємо овочерізку Fimar TV2500 з габаритними розмірами (220x610x520) мм, потужністю 0,37 кВт, виробничою потужністю 75 кг/год. В даній машині повний набір дисків (6 штук), що дозволяє виконувати наступні види нарізки овочів і фруктів: стружка, кільця, соломка, брусочки, кубики, ломтики, шинкування.

$$\text{Час роботи машини: } t = \frac{143,421}{75} = 1,912 \text{ год.}$$

$$\text{Коефіцієнт використання: } \eta = \frac{1,912}{8} = 0,239$$

Для очистки та нарізання яблук передбачаємо встановлення настільної ручної машини Bron-Coucke 01-2000PPV, габаритними розмірами (20x15x15) мм.

Для очистки риби приймаємо електричну ручну рібочистку Торгмаш ЭРЧ-1, габаритними розмірами (83x62) мм, потужністю 0,12 кВт.

Розрахунок кількості продуктів, що подрібнюються подрібненню на м'ясорубці та перемішуванню наведено в таблиці 3.15.

Для подрібнення м'яса та риби приймаємо малогабаритну універсальну машину УММ-ПР з продуктивністю $Q = 35$ кг/год.

$$\text{Час роботи: } t = \frac{Q}{G} = \frac{18,9047}{35} = 0,54 \text{ години}$$

$$\text{Коефіцієнт використання: } \eta = \frac{0,54}{8} = 0,068$$

Для перемішування м'ясного фаршу на фаршмішалці підлягає 11,54 кг, рибного 7,28 кг, всього 18,82 кг.

Таблиця 3.15 – Розрахунок кількості продуктів, що подрібнюються на м'ясорубці

Найменування продукту	Кількість продуктів для виготовлення, кг				Всього маса продуктів на 1-е подрібнення, кг	Перемішування,	
	ковбаса з риби	ковбаса зі свинини	кульки рибні	фарш на голубці		рибний фарш	м'ясний фарш
судак	1,36		2,6		3,96	3,96	
хліб пшеничний	0,272		0,52		0,792	0,792	
цибуля ріпчаста	0,272		0,56	0,6	1,432	0,832	0,6
масло рослинне	0,034		0,68		0,714	0,714	
жир тваринний топлений харчовий	0,051	0,105			0,156	0,051	0,105
сіль	0,0102	0,021	0,12	0,18	0,3312	0,1302	0,201
перець чорний мелений	0,0001	0,00035	0,0004	0,0006	0,00152	0,00057	0,0009
свинина		5,4775			5,4775		5,4775
часник		0,0805			0,0805		
молоко			0,8		0,8	0,8	
яловичина котлетне м'ясо				4,86	4,86		4,86
шпик				0,3	0,3		0,3
Всього	1,999	5,684	5,28	5,94	18,90	7,27	11,54

Для перемішування м'ясного та рибного фаршів приймаємо багатоцільовий механізм приводу ПМ-1,1 МС 8-150 з продуктивністю $G = 15$ кг/год.

Час роботи: $t = \frac{Q}{G} = \frac{18,82}{15} = 1,255$ годин

$$\text{Коефіцієнт використання: } \eta = \frac{t}{T} = \frac{1,255}{8} = 0,157$$

Для підбору холодильної шафи необхідно визначити необхідну її місткість. У холодильній шафі зберігають половину змінної кількості сировини і напівфабрикатів з розрахунку на $\frac{1}{4}$ зміни. Розрахунок необхідної місткості холодильного устаткування здійснюють за формулою (табл. 2 Додаток Б):

$$E_{\text{треб}} = \frac{Q_c + Q_n / \phi}{\phi}, \text{ кг}$$

де Q_c – кількість сировини на $\frac{1}{2}$ зміни, кг; Q_n / ϕ – кількість сировини на $\frac{1}{4}$ зміни, кг; ϕ – коефіцієнт, що враховує масу тари, в якій зберігається сировина і n/ϕ , $\phi = 0,7-0,8$.

$$E = \frac{124,895}{0,7} = 178,421 \text{ кг}$$

В $0,1 \text{ м}^3$ холодильній ємності можна помістити 20 кг продуктів.

$$E = \frac{178,421}{200} = 0,892 \text{ м}^3$$

Вибираємо 1 комбіновану холодильну шафу на 2 дверці Polair ШХ-1,2, габаритними розмірами (0,697x0,854x2,028) м, внутрішнім об'ємом 1200 см^3 , потужністю 0,35 кВт.

Розрахунок допоміжного устаткування здійснюють з метою визначення необхідної кількості виробничих столів і об'єм мийних ванн. Кількість виробничих столів розраховують по числу тих, що одночасно працюють в цеху і довжині робочого місця на одного працівника. Довжину столів (L) визначимо за формулою (табл. 3.16):

$$L = l \cdot N_1, \text{ м}$$

де l – норма довжини столів на одного працівника для виконання даної операції, м; N_1 – кількість працівників, одночасно зайнятих на даній операції.

Таблиця 3.16 – Розрахунок і підбір столів в цеху заготівельному цеху

Найменування операції	Кількість робітників що виконують операції, чол.	Норма довжини столу на одного рібінника L ,	Загальна довжина столу на дану операцію L ,	Габаритні розміри, м		Марка та кількість столів
				довжина	ширина	
Зачистка м'яса і нарізка, птиці	0,4	1,50	0,60	1,05	0,84	СПСМ-1
Пластування і нарізка риби	0,67	1,25	0,84	0,84	0,84	СПР
Ручне очищення цибулі, доочистка картоплі і коренеплодів	0,84	1,0	0,84	0,84	0,84	СПЛ
Перебірка і зачистка капусти	1,0	1,25	1,25	1260	840	СПСМ-3
Перебирання зелені	0,75	1,25	0,94	1,05	0,84	СПСМ-1
Ручна нарізка овочів, фруктів						

Розрахунок мийних ванн. Необхідний об'єм мийних ванн визначають за формулою (табл. 3 Додаток Б):

$$V_{\text{в}} = \frac{Q \cdot (W + 1)}{K \cdot \varphi}, \text{ дм}^3$$

де Q – кількість продукту, що переробляється за максимальну зміну, кг;
 W – норма витрати води для промивання 1 кг продуктів, дм³ (ріпчаста цибуля, капуста, помідори, огірки = 2, зелень = 5, м'ясопродукти та риба = 3),
 K – коефіцієнт заповнення ванни, $K = 0,85$; φ – оборотність ванни за зміну;

$$\varphi = \frac{T \cdot 60}{\tau}$$

де T – тривалість зміни, год (8 годин); τ – тривалість циклу обробки продукту в мийній ванні, хв. (ріпчаста цибуля, капуста, помідори, огірки = 35 хв., зелень, фрукти = 30 хв., м'ясопродукти та риба = 45 хв.).

Вибираємо по дві мийні ванни ВМ-2А (1,2х0,63х0,84) м і ВМ-1А (0,63х0,63х0,84) м.

3.4.3. Розрахунок чисельності робочого персоналу

Чисельність виробничих працівників визначають виходячи з виробничої програми цеху на розрахунковий день і норм вироблення, що діють. Кількість виробничих працівників для цеху (табл. 4 Додаток Б):

$$N_1 = \frac{A}{T \cdot \lambda}, \text{чол.}$$

де A – кількість людино-годин за зміну, потрібна для виконання виробничої програми цеху; T – час зміни, ч; $T = 7$ год; λ – коефіцієнт, що враховує зростання продуктивності праці ($\lambda = 1,14$).

$$A = \frac{Q}{a}, \text{чол.-годин}$$

де Q – кількість сировини що переробляється за зміну, кг; a – норма вироблення для даної операції на 1 людину, кг/год.

$$A = A_1 + A_2 + \dots + A_n = \Sigma Q/a, \text{чол.-годин}$$

Загальна чисельність виробничих робітників:

$$N_2 = N_1 \cdot \alpha$$

де α – коефіцієнт, що враховує роботу підприємства; $\alpha = 1,32$.

Кількість кухарів в заготівельному цеху напівфабрикатів:

$$N_1 = \frac{8,954}{1,14} = 7,85 \text{ людини}$$

Загальна чисельність виробничих працівників: $N_2 = 7,85 \cdot 1,32 = 10,3 \text{чол.}$

Приймаємо, що в заготівельному цеху в зміну буде працювати 10 кухарів, з 1 вихідним в тиждень за плаваючим графіком.

3.4.4. Розрахунок площі цеху

Площу цеху розраховують як суму площ обладнання, що встановлено в ньому, з урахуванням коефіцієнта використання площі (табл. 3.17):

$$S_{обор} = S_1 + S_2 + \dots + S_n, \text{ м}^2$$

де S_1, S_2, S_n – площа окремих видів обладнання, м^2 .

$$S_{цеха} = \frac{S_{обор}}{\eta}, \text{ м}^2$$

де η – коефіцієнт використання площі, $\eta=0,35$.

Таблиця 3.17 – Розрахунок площі заготівельного цеху

№ п/п	Найменування обладнання	Тип, марка	Кількість штук	Габарити, м		Площа обладнання,
				довжина	ширина	
1.	овочеочисна машина	Sirman PP 4 ECO TF	1	0,51	0,34	0,1734
2.	овочерізка	ПМ-1,1 MC8-150	1	0,22	0,61	
3.	машина ручна для нарізання яблук	Bron-Coucke 01- 2000PPV	1	0,02	0,015	
4.	електрична ручна рибочистка	Торгмаш ЭРЧ-1	1	0,083	0,062	
5.	стілець для розрубу м'яса та кісток	РС-2	1	0,5	0,5	0,25
6.	універсальний привід	УММ-ПР	1	0,53	0,28	
7.	фаршемішалка	ПМ-1,1 MC 8-150	1	0,53	0,35	
8.	холодильна шафа	Polair ШХ-1,2	1	0,698	0,854	0,59
9.	стіл виробничий	СПСМ-1	3	1,05	0,84	2,646
10.	стіл виробничий	СПСМ-3	1	1,26	0,84	1,058

11.	стіл виробничий	СПР	1	1,47	0,84	1,23
12.	стіл для очистки цибулі	СПЛ	1	0,84	0,84	0,705
13.	ванна мийна	ВМ-2А	2	1,26	0,63	1,58
14.	ванна мийна	ВМ-1А 19	2	0,63	0,63	0,79
15.	підтоварник	ПТ-1А	1	1	0,8	0,8
16.	стелаж стаціонарний для інвентарю	Orest A	1	1	0,4	0,4
17.	раковина для миття рук	РР	1	0,5	0,4	0,2
18.	бачок для відходів	БО	2	0,5	0,5	0,25
Всього						10,69

Площа заготівельного цеху: $S_{ц} = \frac{10,69}{0,35} = 30,56 \text{ м}^2$.

3.5. Проектування доготівельних цехів

3.5.1. Розрахунок виробничих програм цехів

Виробнича програма гарячого цеху складається на підставі планового меню проектного підприємства. Вона включає бульйони, другі страви, гарніри, соуси, гарячі солодкі страви і напої, що реалізуються в залі. Цю програму розраховуємо на основі виробничої програми усього підприємства, продуктової відомості, режиму роботи, при цьому враховуємо і відварні напівфабрикати, які готують для холодних закусок. Виробничі програми доготівельних цехів складаємо у вигляді таблиць (табл. 5, 6 Додаток Б).

Визначаємо години роботи гарячого та холодного цехів і складаємо у вигляді таблиці 3.18.

Таблиця 3.18 – Години роботи доготівельних цехів

Місце реалізації	Години реалізації	Години роботи гарячого цеху	Загальна тривалість	Примітка
Зала закускової	8.00 – 21.00	8.00 – 21.00	14 годин	1 вихідний у кухарів по вільному графіку

Визначаємо технологічні лінії виробництва продукції гарячого цеху: лінія перших та других страв; лінія гарнірів та напівфабрикатів для салатів; лінія солодких страв та напоїв.

Далі визначаємо технологічні лінії роботи холодного цеху: лінія приготування салатів і холодних закусок, нарізки гастрономії; лінія порціонування солодких страв і напоїв.

Оформимо у вигляді таблиці 3.19 технологічні процеси та обладнання робочих місць в доготівельних цехах.

Таблиця 3.19 – Технологічні процеси та обладнання в доготівельних цехах

Технологічні лінії	Допоміжні операції	Обладнання, яке потрібно
Гарячий цех		
Супове відділення перших та других страв	Варіння бульйону, проціджування, пасерування овочів, підготовка складових, припущення, тушкування, запікання, протирання, вимішування	Плити електричні, харчоварочні котли, сковорідки, виробничі столи, ножі, наплитний посуд, універсальний привід
Гарніри та напівфабрикати для салатів	Варіння, нарізка, смаження, подрібнення.	Плита електрична, наплитний посуд, пароконвектомат, виробничі столи, стелажі
Приготування солодких страв та напоїв	Перебирання фруктів, варіння, запікання	Плита електрична, наплитний посуд

Холодний цех		
Підготовка гостро-номії, приготування салатів	Зважування, нарізка, перемішування, порціонування	Ваги, виробничий стіл, машина для нарізки масла та гастрономії, овочерізка, універсальний привід
Порціонування солодких страв і напоїв	Зважування, нарізка, оформлення	Ваги, виробничий стіл, мірний посуд

Для того щоб визначити кількість плит та на плитного посуду необхідно скласти графік реалізації страв на підприємстві за графіками загрузки залу закусочної, режиму роботи та плановому меню. Для складання графіка реалізації страв необхідно визначити коефіцієнт перерахунку для кожної години роботи за формулою:

$$K_{n_1-n_2} = N_{n_1-n_2} / N_{\text{заг}},$$

де $N_{n_1-n_2}$ – кількість відвідувачів за період з n_1 до n_2 години по графіку загрузки зали; $N_{\text{заг}}$ – кількість відвідувачів за день.

Графік реалізації страв необхідний для розрахунку теплового обладнання та наплитного посуду складаємо на годину максимальної загрузки зали закусочної. Визначаємо коефіцієнт перерахунку для зали закусочної (3.20, 3.21). Так як перші страви відпускаються з 12 до 18 години то для перших страв розрахунки робимо за формулою:

Таблиця 3.20 Коефіцієнти споживання страв в закусочній на 40 місць

Час реалізації страв	Кількість відвідувачів	Коефіцієнти споживання страв	Коефіцієнти споживання перших страв
8 – 9	18	0,023	
9 – 10	48	0,060	
10 – 11	36	0,045	

11 – 12	60	0,075	
12 – 13	84	0,105	0,183
13 – 14	109	0,136	0,238
14 – 15	109	0,136	0,238
15 – 16	72	0,090	0,157
16 – 17	48	0,060	0,105
17 – 18	36	0,045	0,079
18 – 19	60	0,075	
19 – 20	72	0,090	
20 – 21	48	0,060	

Після того, як складемо графіки реалізації страв в гарячому та холодному цехах визначаємо години найбільшої загрузки теплового обладнання та наплитного посуду. Максимальну кількість страв готують у період з 12 до 15 години (табл. 7-9 Додаток Б).

3.5.2. Розрахунок обладнання

Розрахунок теплового обладнання – плит, стаціонарного й наплитной варильної апаратури проводимо з урахуванням термінів реалізованої продукції по годині найбільшого завантаження залу, згідно графіка реалізації страв. У даному випадку цей час з 13⁰⁰ до 15⁰⁰ год.

Об'єм казанів для варіння супів, соусів, солодких страв розраховують за формулою:

$$V_K = \frac{n \cdot V_1}{K} \text{ дм}^3$$

де n – кількість порцій супу, що реалізуються за розрахунковий період;
V₁ – норма супу на 1 порцію, дм³; K – коефіцієнт заповнення казана (K=0,85).

Результати розрахунків представимо у вигляді таблиці 3.21.

Таблиця 3.21 – Розрахунок об'єму ємкості для варіння соусів

Найменування страви	Час, до якого має бути готова страва	Термін реалізації	Кількість страв, порцій	Об'єм порції, дм ³	Розрахунковий об'єм	Прийнята ємкість
Соус сметанный	12	3	9	0,075	0,794	Каструля на 1 л, S = 0,2512 м ²
Соус білий зі щавелем	12	3	6	0,050	0,353	Каструля на 1 л, S = 0,2512 м ²
Соус білий основний	12	3	-	0,558	0,656	Каструля на 2 л, S = 0,2512 м ²

За аналогічною методикою розраховуємо об'єм посуду для варіння чаю, кави, шоколада, напоїв, киселю, узвару, коктейлю, але тільки на максимальні години (з 13.00 до 14.00) (табл. 10 Додаток Б).

Об'єм котлів для варіння других страв і гарнірів, а також продуктів для холодного цеху визначають за наступними формулами:

– для продуктів, що набрякають $V_k = \frac{(V_{np} + V_v)}{k}$

– для продуктів, що не набрякають $V_k = \frac{1,15 * V_{np}}{k}$

де 1,15 – коефіцієнт, що враховує перевищення об'єму рідини

– для тушкованих продуктів $V_k = \frac{V_{np}}{k}$,

де V_{np} – об'єм, що займає продукт, дм³, $V_{np} = \frac{Q}{V}$,

де ω – норма води на 1 кг продукту, л; Q – маса продукту нетто, кг; V – об'ємна маса продукту, кг/дм³; ρ – об'ємна маса продукту, кг/дм³; V_v – об'єм води, дм³, $V_g = Q * \omega$

Об'єм казанів для варіння бульйонів визначають за формулою:

$$V_K = \frac{Q_1(W + 1) + Q_2}{K}$$

де V_K – об'єм казана для варіння бульйону, дм^3 ; Q_1 – кількість основного продукту, кг; Q_2 – кількість овочів, кг; K – коефіцієнт заповнення казана ($K = 0,85$); W – норма води на 1 кг основного продукту.

Для приготування бульйону кісткового на день реалізації потрібно:

$$V_K = \frac{0,184 * (2 + 1) + 0,047}{0,85} = 0,705 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 1 л, } S = 0,0314 \text{ м}^2\text{)}$$

Для приготування бульйону рибного прозорого на день реалізації потрібно (18 порцій):

$$V_K = \frac{1,6875 * (2 + 1) + 0,155}{0,85} = 5,697 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 6 л, } S = 0,0314 \text{ м}^2\text{)}$$

Для приготування бульйону із курей прозорий на день реалізації потрібно (18 порцій):

$$V_K = \frac{1,220 * (2 + 1) + 0,158}{0,85} = 4,492 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 5 л, } S = 0,0314 \text{ м}^2\text{)}$$

Об'єм для варіння картоплі для м'яса в горщиках (12 порц.):

$$V_K = \frac{1,15 * (12 * 0,137)}{0,55 * 0,85} = 4,044 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 5 л)}$$

Об'єм казана для варіння картоплі на гарнір (2 порц.):

$$V_K = \frac{1,15 * 2 * 0,1484}{0,85 * 0,55} = 0,73 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 1 л)}$$

Об'єм казана для припускання капусти для голубців (21 порц.):

$$V_K = \frac{1,15 * 21 * 0,120}{0,85 * 0,45} = 7,58 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 8 л)}$$

Об'єм для варіння свинини для асорті м'ясного на хлібі (на день, 46 порц.):

$$V_K = \frac{1,15 * 0,690}{0,85 * 0,85} = 1,098 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм казана для варіння каші рисової розсипчастої (4 порц.):

$$V_K = \frac{\frac{4 * 0,05355}{0,81} + 4 * 0,05355 * 5}{0,85} = 1,57 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм казана для варіння вареників з картопляним фаршем (5 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{5 * 0,185}{0,8 * 0,85} = 1,36 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм для варіння буряка для салату асорті (на день, 15 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{1,15 * 0,480}{0,6 * 0,55} = 1,181 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм казана для тушкування буряка для гарніру 1.346 (11 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{\frac{11 * 0,070}{0,55}}{0,85} = 1,64 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм казана для тушкування голубців (21 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{21 * 0,209}{0,65 * 0,85} = 7,94 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 8 л)}$$

Об'єм для варіння сосисок (4 порц.)

$$V_{\kappa} = \frac{1,15 * 4 * 0,077}{0,45 * 0,85} = 0,926 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 1 л)}$$

Об'єм для варіння моркви для салату асорті (на день, 15 порц.)

$$V_{\kappa} = \frac{1,15 * 0,4725}{0,55 * 0,85} = 1,162 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Об'єм для варіння окуня з овочами (6 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{1,15 * ((6 * 0,113 / 0,8) + (6 * 0,004 / 0,55) + (6 * 0,004 / 0,6) + (6 * 0,004 / 0,5))}{0,85} = 1,32 \text{ дм}^3$$

(каструля на 2 л)

Об'єм казана для варіння картоплі для гарніру 1.346 (11 порц.):

$$V_{\kappa} = \frac{1,15 * 11 * 0,06346}{0,55 * 0,85} = 1,72 \text{ дм}^3 \text{ (каструля на 2 л)}$$

Один з основних видів жарильної поверхні гарячого цеху – плити. Розмір жарильної поверхні плити для приготування страв даного виду розраховують на найбільш завантажену годину за формулою:

$$F_{ж.п.} = \frac{p * f * \tau}{60}$$

де p – кількість посуду, необхідна для приготування страв даного виду за розрахункову годину; f – площа, що займає посуд на жарильній поверхні, m^2 ; τ – тривалість теплової обробки, хв.

Загальну площу жарильної поверхні плити визначають як суму площ, необхідних для приготування окремих видів страв:

$$F_0 = F_1 + F_2 + \dots + F_n = \sum \frac{p * f * \tau}{60} \text{ м}^2$$

Фактичну площу жарильної поверхні плити приймають на 30 % більше розрахунковою, що дозволяє врахувати нещільність прилягання посуду, а також дрібні, не включені в розрахунок операції (табл. 11 Додаток Б).

Площа жарильної поверхні плити: $F = 1,3 * 0,9054 = 1,177 \text{ м}^2$.

За даною площею підбираємо 3 плити ПЭМ-0,51 (1200x800x8500) мм.

Розрахунок і підбір механічного устаткування для холодного цеху проводиться за кількістю продукту, що переробляється за максимальну зміну з врахуванням продуктивності машин.

Для смаження виробів у фритюрі розраховуємо фритюрницю:

$$V_{фр} = \frac{V_{прод} + V_{ж}}{k * \varphi}$$

де $V_{фр}$ – об'єм фритюрниці, dm^3 ; $V_{прод}$ – об'єм займаний продуктом, dm^3 ; $V_{ж}$ – об'єм жиру для смажіння, dm^3 ; k – коефіцієнт заповнення фритюрниці ($k = 0,65$); φ – оборотність за розрахунковий період

$$\varphi = \frac{T * 60}{t}$$

де T – тривалість зміни, год; ($T = 7 \text{ год.}$); t – час протягом якого здійснюється смажіння, хв.

Розрахунок фритюрниці проводимо з кількості порцій страв за 1 годину максимального завантаження і представляємо у вигляді таблиці 3.22.

Для збивання сметани для десерту «Білосніжка й сім гномів», суфле плодове в холодному цеху, встановимо міксер. Тривалість роботи міксера

визначаємо за формулою: $t = \sum \frac{p * t_1}{60}$

де p – об'єм продукту, дм^3 ; t_1 – час обробки продукту, хв.

Кількість машин визначаємо за формулою: $n = \frac{t}{0.3 * T}$

де T – тривалість роботи цеху, год.

Розрахунок представляємо у вигляді таблиці 3.23.

Таблиця 3.22 Розрахунок і підбір фритюрниці

Найменування виробів	Кількість порцій	Маса продукту, кг	P продукту кг/м^3	V продукту дм^3	M жиру, кг	p жиру, кг/м^3	$V_{\text{ж}}$, дм^3	κ	Розрахунковий об'єм, дм^3	Кількість фритюрниць
Картопля фрі	29	8,7	0,65	13,38	34,8	0,4	87	0,65	10,30	ФЭН-1
Кільця сирні	7	0,525	0,6	0,88	2,1	0,4	5,25	0,65	0,63	

Таблиця 3.23 – Розрахунок і підбір міксера

Найменування страви	Кількість продукту, Q , кг	Об'ємна маса продукту p кг/дм^3	Час обробки, хв.	Час роботи машини, год
коктейлю апельсинового з мускатним горіхом	0,3	0,5	10	0,1
сметана для десерту «Білосніжка й сім гномів»	0,08	0,5	5	0,0133

$$N = 0,1133 / (0,3 * 14) = 0,027 \approx 1 \text{ штука}$$

Передбачаємо один ручний блендер-міксер Redmond RHB-2923, потужністю 0,5 кВт, із швидкістю обертів 9-16 тис. обертів/хв. Для нарізання овочів на салати встановлюємо ручну овоченарізну машину Fimar Easy Line HT-4, габаритними розмірами (450x200x205) мм. Для нарізання сиру твердого на

канапе, а також на порції, хліба передбачаємо встановлення слайсеру Fama FA 253E, габаритними розмірами (360x460x360) мм, потужністю 0,13 Вт.

Підбір холодильного устаткування проводиться виходячи з потрібної місткості, яка зазвичай розраховується по масі продукції, що підлягає одночасному зберіганню в розрахунковий період:

$$E = \frac{Q}{\varphi}, \text{ кг}$$

де Q – кількість продукції, що підлягає зберіганню в шафі за розрахунковий період, кг; φ – коефіцієнт, що враховує масу посуду, $\varphi = 0,7...0,8$.

Максимальна кількість продукції, яка може зберігатися в холодильній шафі холодного цеху одночасно, це сировина, продукти і напівфабрикати на 0,5 змінь і готова продукція на 1-2 год максимальної реалізації (табл. 12 Додаток Б).

$$Q = \sum q_c * \frac{n}{2} + \sum q_n / \varphi * \frac{n}{2} + \sum q * n_{год}, \text{ кг}$$

де q_c , $q_{у/ф}$ - норма швидкопсувного вигляду на одну страву, кг; q – вихід даної страви, кг; n , $n_{год}$ – кількість страв даного вигляду, що реалізовується відповідно за день і за розрахунковий час; φ – коефіцієнт, що враховує масу посуду, в якому зберігається продукція, $\varphi = 0,7-0,8$.

$$E = 62,8536 / 0,7 = 89,7909 \text{ кг}$$

В $0,1 \text{ м}^3$ холодильної ємності можна помістити 20 кг продуктів.

$$E = 89,7909 / 200 = 0,449 \text{ м}^3$$

Таким чином вибираємо холодильну шафу на 3 полки DGD AF 07ECOMTN, об'ємом $0,7 \text{ м}^3$, габаритні розміри (710x800x2030) мм.

Розрахунок необхідної довжини столів ведеться по кількості тих, що одночасно працюють в цеху і довжині робочого місця на одного працівника. Інше немеханічне устаткування доготівельного цеху (стелажі, мийні ванни, візки та ін.) приймаємо без розрахунку (табл. 3.24). Необхідну довжину столів L визначаємо за формулою:

$$L = l * N_1$$

де l – норма довжини столів на одного працівника для виконання даної операції; N_1 – число працівників, одночасно зайнятих на даній операції.

Таблиця 3.24 – Підбору робочих столів для доготівельних цехів

Найменування операцій	Кількість робітників одночасно зайнятих на даній операції	Норма довжини столу, 1 м	Загальна довжина столу L, м	Габарити, мм			Кількість столів, марка
				довжина	ширина	висота	
Гарячий цех							
Лінія приготування других страв, гарнірів і соусів, бульйонів	2,0	1,25	2,5	1260	840	860	СПСМ-3 2 шт.
Лінія приготування солодких страв і напоїв	0,81	1,25	1,01	1050	840	860	СПСМ-1 1 шт
Холодний цех							
Лінія приготування салатів і овочевих гарнірів, холодних закусок	0,6	1,5	0,9	1050	840	860	СПСМ-1 1 шт.
Лінія приготування холод-них солодких страв і напоїв	1,34	1,25	1,68	1680	840	860	СОЭСМ-3, 1 шт.

3.5.3. Розрахунок чисельності робочого персоналу

Чисельність кухарів визначаємо за формулою (табл. 3.25, 3.26):

$$N_1 = \frac{A_{\text{год}}}{T * \lambda * 3600}, \text{ чол.}$$

де $A_{\text{год}}$ – кількість людино-секунд, яка витрачається на виготовлення одного виду продукції, чол-сек; T – час роботи зміни, год; λ – коефіцієнт, що враховує зростання продуктивності праці ($\lambda = 1,14$); N_1 – кількість працівників, зайнятих виготовленням продукції, чол.

$$A_{\text{год}} = n * K_{\text{тр}} * 100, \text{чол.-сек.}$$

де n – кількість страв певного виду, шт; $K_{\text{тр}}$ – коефіцієнт трудомісткості на приготування однієї страви; 100 – час, що витрачається на приготування страви з коефіцієнтом трудомісткості рівним 1.

Загальну кількість працівників визначаємо за формулою:

$$N_2 = N_1 * \alpha, \text{чол.}$$

де α – коефіцієнт, що враховує можливу відсутність працівника у зв'язку з хворобою, відпусткою; $\alpha = 1,32$.

Таблиця 3.25 – Розрахунок чисельності кухарів в гарячому цеху

Найменування страви	Кількість страв за день порцій	Коефіцієнт трудоемності $K_{\text{тр}}$	Кількість людино— годин $A_{\text{год}}$
Кавовий напій з молоком	417	0,2	8340
Какао з молоком	60	0,2	1200
Чай з цукром	20	0,2	400
Вінегрет овочевий	20	0,7	1400
Пудинг з сиру кисломолочного паровий зі сметанним соусом	30	0,8	2400
Молоко	30	0,2	600
Бульйон м'ясний з грінками з сиром	18	1,8	3240
Борщ з м'ясом	10	1,3	1300
Суп картопляний	14	0,4	560
Суп молочний рисовий протертий	8	0,3	240
Суп-пюре з курки	10	0,7	700

Котлети рибні з капустою і морквою запечені з сметанним соусом	50	1,6	8000
Суфле з риби з капустою тушкованою та маслом вершковим	60	0,7	4200
Рагу овочеве	108	0,9	9720
Омлет натуральний	12	0,4	480
Яйця запечені в сметанному соусі	8	0,9	720
Вареники з картоплею	54	2,4	12960
Картопля відварна	62	0,4	2480
Пюре картопляне	50	0,4	2000
Капуста тушкова	112	0,7	7840
Соус сметанный	50	1,2	6000
Компот зі свіжих яблук та черешні	13	0,4	520
Яблука печені з медом	24	0,9	2160
Всього			115470

Загальна чисельність робітників гарячого цеху:

$$N_1 = 115470 / (8 * 1.14 * 3600) = 3,52 \text{ чоловік}$$

Загальна кількість робітників: $N_2 = 1,32 * 3,52 = 4,6$ чоловік, приймаємо 5 кухарів.

Таблиця 3.26 – Розрахунок чисельності кухарів в холодному цеху

Найменування страви	Кількість страв за день порцій	Коефіцієнт трудоемності $K_{тр}$	Кількість людино- годин $A_{год}$
Хліб пшеничний	375	0,2	7500
Хліб житній	750	0,2	15000
Бутерброд з маслом вершковим	18	0,3	540
Бутерброд з сиром твердим	15	0,3	450

«Голландським»			
Оселедець у сметані	92	0,8	7360
Салат м'ясний з свіжих огірків	30	0,9	2700
Салат зі свіжих помідорів та огірків	26	0,9	2340
Салат з яблук з чорносливом	20	0,8	1600
Вінегрет овочевий	20	0,7	1400
Абрикоси свіжі порціями	50	0,2	1600
Виноград порціями	50	0,2	1600
Малина свіжа з цукром	75	0,2	1500
Яблука порціями	70	0,2	1400
Всього			59160

Чисельність кухарів в холодному цеху:

$$N_1 = 59160 / (8 \cdot 1,14 \cdot 3600) = 1,8 \text{ чол.}$$

Загальна кількість працівників: $N_2 = 1,8 \cdot 1,32 = 2,4$ кухарі, приймаємо 3 кухарі.

2.5.4. Розрахунок площі цехів

Площу цеху визначають за формулою (табл. 3.27, 3.27):

$$S_{\text{общ}} = \frac{S_{\text{обор}}}{\eta}, \text{ м}^2$$

де $S_{\text{общ}}$ – загальна площа цеху, м^2 ; $S_{\text{обор}}$ – площа, займана устаткуванням, м^2 ; η – коефіцієнт використання площі ($\eta = 0,35$ при лінійному розміщенні секційного устаткування).

Площа гарячого цеху складе: $S_{\text{ц}} = \frac{14,38885}{0,35} = 41,111 \text{ м}^2$

Таблиця 3.27 – Розрахунок площі гарячого цеху

Найменування устаткування	Марка обладнання	Число одиниць обладнання	Габарити, м		Площа одиниці обладнання, м ²
			довжина	ширина	
Плита електрична	ПЕМ-0,51	3	1,2	0,8	2,88
Зонт витяжний островний	1000/1000 Україна	2	1,5	1	
Пароконвекційна піч настільна	Unox XBC404	1	0,86	0,9	
Стіл для пароконвекційної печі	СП	1	1	0,9	0,9
Стіл виробничий	СПСМ-1	3	1,05	0,84	2,646
Стіл виробничий	СПСМ-3	4	1,26	0,84	4,2336
Стелаж пересувний	СП-125	1	0,6	0,4	0,24
Стелаж стаціонарний	Orest C	1	1	0,4	0,4
Стійка роздавальна теплова	СРТЭСМ	2	1,05	0,65	1,365
Марміт стаціонарний електричний	МСЭ-84	2	0,84	0,65	1,092
Кавоварка	Saeco RI8329/09	1	0,3	0,45	
Електрочайник	Philips HD-9321/20	1	0,2	0,2	
Пароварка настільна	BRAUN FS 20	1	0,32	0,225	
Підігрівач для тарілок	Bartscher A 103.064	1	0,45	0,405	0,18225
Раковина для миття рук	РР	1	0,5	0,4	0,2
Бак для відходів	БО	1	0,5	0,5	0,25
Всього					14,388

Таблиця 3.28 – Розрахунок площі холодного цеха

Найменування устаткування	Марка обладнання	Число одиниць обладнання	Габарити, м		Площа одиниці обладнання, м ²
			довжина	ширина	
Ручний блендер-міксер	Hendi 224 007	1	0,55	0,15	-
Слайсер	Fama FA 253E	1	0,36	0,46	-
Ручна овоченарізна машина	Fimar Easy Line HT-4	1	0,45	0,2	-
Холодильна шафа	DGD AF 07ECOMTN	1	0,71	0,8	0,568
Стіл виробничий	СПСМ-1	2	1,05	0,84	2,646
Стіл з охолоджувальною шафою і горкою	СОЭСМ-3	1	1,68	0,84	1,4112
Ванна мийна	ВМ-1А	1	0,63	0,63	0,3969
Стійка роздавальна охолодувальна	ПВВ (ПХЗ)-70	1	135,12	0,84	0,9408
Раковина для рук	РР	1	0,5	0,4	0,2
Бак для відходів	БО	1	0,5	0,5	0,25
Всього					6,4129

Площа холодильного цеху: $S_{х.ц.} = \frac{6,4129}{0,3} = 21,376 \text{ м}^2$.

3.6. Проектування торгових, допоміжних, адміністративно-побутових і технічних приміщень

До групи приміщень для відвідувачів відносяться вестибюль (включаючи гардероб, умивальника і туалетні кімнати), зал закускової. Вестибюль має бути достатнім для вільного руху відвідувачів. Його площа розраховується по нормах:

0,3-0,45 м на 1 обіднє місце (включаючи гардероб і санвузли). Таким чином, площа вестибюля дорівнює: $S_{\text{вест}} = 0,3 \cdot 40 = 12 \text{ м}^2$.

Площу гардероба визначаємо з розрахунку 0,1 м на одного відвідувача. Кількість вішалок розраховують на максимальне завантаження. Відстань між вішалками повинна складати 0,7 м. Гардероб обладнали двухсторонніми секційними вішалками з розсувними кронштейнами – вони найбільш гігієнічні і зручні в роботі.

Туалетні кімнати, умивальників для відвідувачів розміщуємо одним блоком. Убиральні проектуємо з розрахунку один унітаз на 60 місць в залі, в чоловічих убиральнях на один унітаз передбачаємо один пісуар; на кожних 50 місць необхідно передбачаємо одного умивальника. В жіночому туалеті встановлюємо 2 унітази і 1 умивальник, в чоловічому – 1 унітаз, 1 пісуар і 1 умивальник.

При проектуванні розраховують площу залу, виходячи з норм площі на одне місце за формулою:

$$S = P \cdot W, \text{ м}^2$$

де P – кількість місць в залі; W – норма площі на одне місце, м^2 ; (для закусочної = 2,0).

Таким чином, площа залу закусочної складає: $S = 2 \cdot 40 = 80 \text{ м}^2$.

При проектуванні залів повинні зручно бути пов'язані з роздавальною, сервізною, мийною столового посуду, з гарячим і холодним цехами.

Основним устаткуванням залу є столи. Для зручності обслуговування відвідувачів в залі будуть встановлено 10 прямокутних 4-х місцевих столів.

Для того, щоб розрахувати площу мийної столового посуду, необхідно визначити потребу в устаткуванні. Необхідну продуктивність машини визначаємо за формулою:

$$P_q = N_q \cdot 1,6 \cdot H \text{ тарілок/год}$$

де P_q – кількість посуду і приладів, що поступають на миття в годину максимального завантаження залу, шт; N – кількість відвідувачів під час максимального завантаження залу, чол; H – норма тарілок на одного відвідувача

(Н = 2) – для закускової; 1,6 – коефіцієнт, що враховує миття в машині стаканів і приладів.

За каталогом підбираємо машину з відповідною продуктивністю; Визначаємо кількість посуду і приладів, яка піддається миттю за день за формулою:

$$P = N \cdot 1,6 \cdot H \text{ тарілок}$$

де N – кількість відвідувачів за день, чол.;

Розраховуємо тривалість роботи за формулою:

$$t = \frac{P}{G}, \text{ год}$$

де P – кількість тарілок за день, шт.; G – продуктивність, шт/год.

Розраховуємо коефіцієнт її використання за формулою:

$$\eta = \frac{T}{t}$$

Розрахунок представляємо у формі таблиці 3.29.

Таблиця 3.29 – Тривалість роботи мийної машини

Кількість Відвідувачів N _ч , чол		К-сть тарілок що піддаються миттю на 1 відвідувача, Н, шт	Кількість тарілок що піддаються миттю Р _ч , шт		Продуктивність роботи прийнятої машини шт/год	Тривалість роботи, год	Коефіцієнт використання
За день	За тах год.		За день	За тах год.			
1112	152	2	3558	487	1000	3,55	0,297

Приймаємо до установки посудомийну машину River, з продуктивністю – 1000 тар/год. Кількість людей, які беруть участь в митті посуду дивимося за паспортними даними. Для посудомийної машини River зайнято 3 людини на випадок поломки посудомийної машини, встановлюємо 3 ванни і один вбудований вертикальний водонагрівач.

Розрахунок площі мийної столової посуду записуємо в таблицю 3.30.

Таблиця 3.30 – Визначення площі мийної столової посуду, зайнятого устаткуванням

Найменування прийнятого до установки устаткування	Марка устаткування	Кількість одиниць устаткування, шт	Габаритні розміри, м		Площа зайнята обладнанням, м ²
			довжина	ширина	
Посудомийна машина	River	1	0,716	0,740	0,53
Ванна мийна	ВМ-1А	2	0,800	0,800	1,28
Ванна мийна	ВМ-1	1	1,000	0,800	0,8
Стіл підсобний	СП	1	0,600	0,800	0,96
Стіл для збору залишків їжі	СО-1	1	1,050	0,630	1,32
Шафа для посуду	ШП-4А	1	1,000	0,600	0,6
Водонагрівач	НЭ-1А	1	0,600	0,385	0,23
Стелаж стаціонарний	СЖ- 1А	1	1,000	0,800	0,8
Раковина для миття рук	РР	1	0,500	0,400	0,2
Бачок для відходів	БО	1	0,500	0,500	0,25
Разом					6,97

$$\text{Площа мийного столового посуду: } S = \frac{6,97}{0,36} = 20 \text{ м}^2.$$

Розрахунок починають з визначення чисельності операторів за формулою:

$$N = \frac{n}{a} \cdot \alpha, \text{ чол.}$$

де n – кількість страв, що випускаються підприємством за день, шт.; а – норма вироблення за робочий день, страв/чол, приймаємо 2000 страв/чол.

$$N = \frac{1668}{2000} \cdot 1,32 = 1,1 \text{ чоловік}$$

Площу мийної кухонного посуду визначаємо (табл. 3.31):

$$S = \frac{S_{\text{обор}}}{\eta}, \text{ м}^2$$

де $S_{\text{обор}}$ – площа, що зайнята устаткуванням, м^2 ; η – коефіцієнт використання приміщення (0,4).

Таблиця 3.31 – Розрахунок площі мийної кухонного посуду

Найменування устаткування	Марка, тип	Число одиниць устаткування, шт.	Габарити, мм			Площа, що займає обладнання, м^2
			Довжина	Ширина	Висота	
Ванна мийна	ВМ-2	2	1,680	0,840	0,860	1,4
Стелаж	СПС-1	1	1,470	0,840	2,200	1,23
Підтоварник	ПТ-1	1	1,470	0,840	0,280	1,23
Раковина для миття рук	РР	1	0,500	0,400	-	0,2
Бачок для відходів	БО	1	0,500	0,500	0,500	0,25
Разом						4,3

Площа мийної кухонного посуду : $S = \frac{4,31}{0,4} = 11,0 \text{ м}^2$.

Група адміністративно-побутових приміщень включає: контору, кабінет директора, кімнату персоналу, гардероб для персоналу, білизняну, душові, убиральні, кімнати особистої гігієни жінок. Площу приміщень приймаємо згідно СНіП з врахуванням наступних норм:

- розраховану кількість місць в гардеробі верхнього одягу приймають рівним 100 % працівників в максимальну зміну і 25 % від суміжної зміни по нормі $0,1 \text{ м}^2$ на одну людину, що роздягається;
- убиральні обладнали індивідуальними шафками розмірами $0,35 \times 0,5 \text{ м}$;
- при убиральнях передбачають приміщення для переодягання з розрахунку $0,15 \text{ м}^2$ на одну людину, що роздягається, де розміщується лавка для

переодягання шириною 0,3 м, завдовжки по 0,6 м на одну людину, що переодягається.

Адміністративні приміщення приймаються з розрахунку 4,0 м на службовця. До групи технічних приміщень входять: електрощитова та вентиляційна камера.

Технічні приміщення служать для устаткування підприємств громадського харчування системами опалювання, припливно-витяжною вентиляцією, холодним і гарячим водопостачанням, електропостачанням і так далі. Майданчики технічних приміщень приймаємо по СНіП.

3.7. Організація роботи підприємства

3.7.1. Організація виробництва. Контроль якості продукції

Організація технологічного процесу в комплексному підприємстві має ряд особливостей, пов'язаних із специфікою цього закладу. Закусочну оснащують спеціальним устаткуванням, що забезпечує правильне ведення технологічних процесів приготування страв здорового харчування. Так встановлюють універсальний привід із змінними механізмами, в числі яких і протиральний. Для варіння на пару м'яса, риби, овочів передбачають пароварочний апарат. Столовим посудом, приладдям, кухонним інвентарем закусочна оснащується відповідно до затверджених норм оснащення. Продукція, що виробляється швидко псується і вимагає швидкої реалізації. Страви готують безпосередньо до замовлення. Різні продукти та напівфабрикати, що використовують для приготування страв також не витримують тривалих термінів зберігання. У зв'язку з цим при організації виробничого процесу підприємства мають бути максимально скорочені терміни зберігання, обробки сировини і термінів реалізації готових страв. Заготівельний цех працюватиме в одну зміну. Заготовлені напівфабрикати будуть зберігатися до кінця дня в охолодженому стані. При організації роботи в цеху необхідно забезпечити виготовлення напівфабрикатів різних видів відповідно до кулінарного призначення частин туш

і відповідно до виробничої програми, раціональне використання відходів, організацію контролю за якістю напівфабрикатів.

Робота виробничих бригад доготівельних цехів відповідає роботі залів і графіком потоку відвідувачів. Виробнича програма і режим роботи доготівельних цехів тісно пов'язані між собою. Їх порушення може призвести на практиці до порушення планомірності випуску продукції і до перебоїв в обслуговуванні відвідувачів. Холодний цех закускової світло приміщення, що виходить вікнами на північ. При організації холодного цеху з самого початку особлива увага приділяється суворому дотриманню санітарних правил, тому що значна кількість використовуваної сировини не піддається тепловій обробці.

Цехом, який завершує технологічний процес приготування страв, є гарячий цех. Гарячий цех займає центральне місце на виробництві: тут здійснюється тепла обробка всіх продуктів, напівфабрикатів, доводяться до готовності перші і другі страви, гарніри. До гарячого цеху напівфабрикати надходять із заготівельних цехів, тому він пов'язаний з заготівельним цехом і складськими приміщеннями, а також з роздавальною, яка виходить до торговельно залу, і розташований поблизу холодного цеху. В ньому виконується тепла обробка (варіння, смаження, пасерування тощо) напівфабрикатів та доведення їх до готовності. В цеху працює 4 чоловіки: 2 кухарі V розряду, які доводять напівфабрикати до стану готовності, порціонують та сервірують їх.

Суть організації виробництва полягає в створенні умов, що забезпечують правильне ведення технологічного процесу приготування їжі, виконання виробничої програми підприємства. Організація виробництва в цехах відповідає всім вимогам, всі виробничі приміщення розташовані відповідно до технологічного процесу, устаткування розміщено раціонально відповідно до технологічних ліній, виділених в цехах, на виробництві застосовні передові методи і прийоми праці, робочі місця розташовані по ходу технологічного процесу. На даному підприємстві здійснюється поточний технохімічний контроль, який повинен забезпечити доброякісність і нешкідливість готових страв, що випускаються, і напівфабрикатів. Перш за все контролю піддається

сировина, напівфабрикати і продукти, що доставляються на підприємство громадського харчування. Вони повинні за якістю відповідати вимогам, встановленим на них нормативною документацією. У ній обумовлені органолептичні властивості, фізико-хімічні показники, характер упаковки, терміни і умови зберігання. Ці документи рекомендуються як керівництво при контролі якості страв і кулінарних виробів на підприємствах ресторанного господарства. Це контроль є засобом і складовою частиною процесу управління якістю продукції, і він має бути оперативним і дієвим. Обумовлено це тим, що сировина і продукція, що випускається підприємством і використовуване на ній, є швидкопсувною.

У системі контролю якості продукції на підприємстві, що проектується, братимуть участь державні органи. За якістю продукції і дотриманням санітарно-гігієнічних норм і правил встановлюється також державний санітарний нагляд, який здійснюється установами санітарно, – епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я на основі чинного законодавства.

На даному підприємстві передбачаються наступні види контролю. Вхідний – контроль якості сировини, що поступає, і напівфабрикатів при прийманні їх від постачальників з метою визначення відповідності продукції нормативній документації, що регламентує якість. Операційний – контроль етапів технологічного процесу з метою визначення правильності його ведення і своєчасного виявлення порушень норм закладки і технології виробництва продукції. Приймальний (вихідний) – контроль якості на завершальному етапі технологічного процесу виготовлення продукції, в ході якого вирішується питання про її придатність до реалізації.

Здійснюючи контроль, слід користуватися сукупністю прийомів і методів: органолептичних, лабораторних, експертних, соціологічних і інших видів оцінки якості готових блюд і кулінарних виробів. Органолептичний аналіз – це бракераж продукції – дозволяє швидко і просто оцінити якість сировини, напівфабрикатів і кулінарної продукції, виявити порушення рецептурних закладок, технології виробництва, оформлення страв і оперативно прийняти

заходи до усунення виявлених недоліків. Комісія бракеражу складається з керівника підприємства, завідувача виробництвом, санітарного працівника і члена комісії суспільного контролю.

На роздачі контролюють: температуру страв при відпустці термометром в металічній оправі. Органолептичний контроль сировини проводять матеріально-відповідальне лице: завідувач складом або кладовщик в присутності завідувача виробництвом і санітарного лікаря (медсестра). Продукт сомнительний за якістю направляють в санітарно-харчову лабораторію. Результати оцінки якості виробів реєструють в спеціальному бракеражному журналі до початку їх реалізації. Лабораторний контроль на підприємстві проводять санітарно-технологічні лабораторії державної торгівлі та громадського харчування, технологічні харчові лабораторії. Ці лабораторії перевіряють якість сировини, напівфабрикатів і готових кулінарних виробів.

Організація технологічного процесу в закусочній як підприємстві виробництва кулінарної продукції має ряд особливостей, пов'язаних зі специфікою роботи. Особливість підприємства в тому, що в ньому поєднуються функції організації технологічного процесу приготування кулінарної продукції та її реалізації через торгівельні зали закусочної, отже організуються торгові функції підприємства.

Відвідуваність закладу в різні години дня, дні тижня неоднакова та, як правило, непередбачена, що ускладнює працівникам виробничої сфери чітко спланувати завезення сировини, продукції, обробку сировини і виготовлення напівфабрикатів з овочів, м'яса, риби. Все це вимагає постійного коректування в організації праці кухарів, офіціантів та інших служб підрозділів підприємства.

Для створення відповідного настрою у споживачів закусочної зали оформлено згідно всіх вимог до інтер'єру. При оформленні зали акцент зроблено на легких пастельних тонах від золотистого до коричневого, певні моменти декору акцентовано на українсько-історичній тематиці – оригінальний дизайн меблів, вставки на стінах та вивіска. Крім природного та штучного освітлення по всій площі зали, над кожним столом розміщено круглі

світильники, що освітлюють практично лише невелику площу навколо столу. Описаний декор направлений на створення приємного спокійного настрою.

Туалетні кімнати знаходяться поряд з гардеробом і мають один вхід, а вже потім діляться на чоловічий і жіночий. Згідно з діючими стандартами проектування і будівництва закладів харчування жіноча кімната має два унітази та умивальник, а чоловіча унітаз, пісуар та два умивальники. Туалетні кімнати забезпечені гарячою і холодною водою, а також рідким милом та паперовими рушниками та великими дзеркалами, що підсвічуються з обох боків яскравим світлом. Індивідуальні кабінки мають туалетний папір та озонатори. Пройшовши вестибюль гість потрапляє в загальну залу яка має лінію роздачі.

Дезінфекція – це знищення в середовищі, що оточує людину, патогенних мікроорганізмів, їх переносників та гризунів. При дезінфекції, або знезаражуванні знищуються в основному патогенні мікроорганізми. Цим дезінфекція відрізняється від стерилізації, при якій знищуються всі види мікроорганізмів і їх спори. Під час проведення дезінфекції користуються двома основними методами: фізичними та хімічними. Проте цей поділ умовний. Можна виділити ще третій метод дезінфекції – комбінований, при якому фізичні та хімічні методи знезараження застосовують одночасно або послідовно один за одним (наприклад, підготовка рук хірургічного персоналу до операції). Крім того, в практиці використовують частіше комбінації різних речовин чи користуються різними дезінфікуючими засобами в певній послідовності.

Фізичні методи знезаражування проводять за допомогою механічних, термічних та променевих засобів. Механічні методи знезаражування забезпечують видалення, але не знищення мікроорганізмів. При цьому з приміщення і предметів видаляють пил, бруд, різні жирові та білкові крупинки, а разом з ними значну кількість мікроорганізмів. Механічні засоби знезаражування включають чистку, протирання, миття, прання, вибивання, витрушування, підмітання, фільтрацію, провітрювання та вентиляцію

приміщення. Термічні методи знезаражування ґрунтуються на застосуванні високих та низьких температур, а саме використання гарячого повітря, гарячої води, водної пари, кип'ятіння, пастеризації, спалювання, обпалювання, прожарювання, заморожування та висушування.

Особиста гігієна персоналу. Працівники закладу повинні ретельно стежити за чистотою свого тіла і рук, оскільки в їжу можуть потрапити хвороботворні бактерії. Перед роботою слід приймати душ і надівати чистий санітарний одяг (халати, косинки, ковпаки, фартухи); нігті стригти коротко, не допускаючи скупчення під ними грязі. Робочий одяг зберігається в індивідуальних шафках на підприємстві. На підприємстві передбачено проходження всім персоналом регулярних медичних обстежень (не рідше 2-х раз на рік).

Всі приміщення слід тримати в зразковій чистоті, своєчасно видаляючи забруднення полів, стін, вікон і так далі. Прибирання проводять вологим способом 1-2 рази щоденно, а у виробничих приміщеннях – протягом робочого дня по мірі забруднення. Підлоги в приміщеннях, забруднених харчовими залишками, миють гарячою водою з додаванням кальцинованої соди. Ручки туалетів дезінфікують 2 % розчином хлорного вапна або 1 % розчином хлораміну. Не рідше за 1 раз в тиждень проводять генеральне прибирання всіх приміщень із застосуванням дезінфікуючих засобів. Особливо ретельного відходу вимагають санітарно-технічні установки – раковини, умивальники та ін., які обов'язково дезінфікують. Умивальники для відвідувачів забезпечують милом, електрорушниками, паперовими рулонними рушниками.

Підлогу прибирають по мірі її забруднення. Спочатку її підмітають вологим способом, а потім миють теплою водою і витирають насухо. Для миття жирної підлоги використовують миючі засоби, що дозволені органами санітарного контролю. Стіни, карнизи, стелі чистять з допомогою пілососа чи ледь вологою ганчіркою. Панелі кожного дня протирають вологою ганчіркою. Віконні рами, підвіконники протирають також вологою ганчіркою.

Боротьба з комахами і гризунами. Наявність мух і тарганів в харчоблоці (їдальні) вказує на його незадовільний санітарний стан. Профілактика

розмноження мух полягає в належному гігієнічному стані території, правильному використанні сміттєзбірників і своєчасному видаленні сміття. Для винищування мух, що залетіли в приміщення, застосовують липкий папір. Весною вікна, що відкриваються, мають бути затягнуті металевими сітками або марлею. Профілактичну дезінфекцію проводять після закінчення роботи. Обробляють лише стіни, стелі, проводять ретельне прибирання. Для боротьби з тарганами закладають щілини в стінах, шафах, не допускають залишків їжі і крихт на столах, полицях, в ящиках. Для боротьби з тарганами застосовують свіжоперепалену буру в суміші з картопляним борошном в пропорції 1:1, а також розчин борної кислоти з цукром або хлібом. Для попередження появи гризунів діри, щілини в підлозі і стінах, отвори довкола технічних входів в будівлю цементують. Вентиляційні отвори в підвалах закривають металевими сітками. При появі гризунів використовують капкан. Для здійснення хімічних способів знищення мух, тарганів і гризунів залучають фахівців з дезбіоро санепідстанцій. Санітарний стан устаткування, інвентарю і посуду. Для миття посуду використовують мийні машина і мийні ванни. З врахуванням потужності харчоблока (їдальні) миття кухонного і столового посуду проводять в різних приміщеннях. Для миття і знезараження застосовують препарати згідно "Переліку миючих і дезінфікуючих засобів, допущених для устаткування, інвентарю і посуду, призначених для контакту з харчовими продуктами".

Режим миття столового посуду вручну: видалення залишків їжі щіткою або дерев'яною лопаткою в бачки; миття щіткою у воді (50°C) з миючими засобами; дезінфекція (10-15 хв.) в 2-м гнізді ванни 0,2% розчинами хлорного вапна або хлораміну (200 г освітленого розчину хлорного вапна або 20 г хлораміну на 10 л води – 1 відро); обполіскування – "обшпарювання" чистою водою не нижче 65°C в 3-м гнізді ванни. Посуд завантажують в металеві сітчасті вкладиші з довгою ручкою і обполіскують з шланга з душовою насадкою; просушування в сушильних шафах, на спеціальних полицях або ґратах.

Режим миття кухонного посуду. Посуд звільняють від залишків їжі дерев'яними лопатками, гумовими шкрябаннями, миють в 1-му гнізді миття

водою (45-50°C) з миючими засобами, обполіскують в 2-му гнізді миття водою (не нижче 65 °C), висушують на гратчастих полицях в переверненому вигляді. Можна обполіскувати харчоварочні казани, каструлі за допомогою гнучкого шланга. Їжу, що пригоріла, не зіскоблюють, а відмочують теплою водою з кальцинованою содою. Кухонний посуд можна мити в спеціальних мийних машинах за допомогою гідроабразивних сумішей. Передбачено два режими миття: швидкий – для посуду, в якому готувалися супи, бульйон, компот; повільний – для посуду з-під пюре, каш, макаронних виробів. Просушений кухонний посуд зберігають в перевернутому вигляді на стелажах.

Режим миття столових приладів. Ложки, вилки, ножі миють з додаванням миючих засобів, обполіскують проточною водою (не нижче 65 °C), прожарюють 2-3 хв. в жарильних або духових шафах, стерилізаторах ШСС-80.

Режим миття устаткування. Всі робітники металеві частини машин після закінчення роботи розбирають, очищають від залишків їжі, промивають з додаванням миючих засобів, обшпарюють окропом, просушують в духовій шафі або досуха протирають чистою тканиною. Дрібні деталі, окрім ріжучих частин (ножі м'ясорубки, шинкувальних машин), можна прожарювати в жарильній шафі або кип'ятити 10 хв.

Режим миття інвентарю. Металевий інвентар після промивання з миючими засобами і обполіскування прожарюють в духовій шафі. Дерев'яний інвентар (обробні дошки, лопатки, мішалки) очищають від залишків їжі, промивають водою (50°C) з миючими засобами, обполіскують водою (не нижче 65°C) і просушують на гратчастих металевих стелажах. Для повного знезараження обробні дошки кип'ятять 10 хв. в 2 %-ому розчині кальцинованої соди або 15-20 хв. без соди. Клейові обробні дошки не можна кип'ятити, їх миють гарячимо 2 %-им розчином соди, протирають 0,2 %-им розчином хлорного вапна або хлораміну і через 30 хв. обполіскують гарячою водою. Обробні столи з металевою поверхнею миють теплою водою з милом або миючими засобами і обдають гарячою водою. Сито, марлю, через яких проціджують бульйон і соки, кондитерські мішечки для крему миють в гарячій воді з миючими засобами,

обполіскують, кип'ятять 15 хв, просушують і зберігають в спеціально виділеному місці. Підноси для обідніх залів миють гарячою водою з миючими засобами, обполіскують, протирають маркірованими серветками. Чистий сухий посуд і інвентар прибирають в шафи.

Мийні ванни після використання миють і обдають окропом, а мийні машина після роботи очищають, промивають гарячою водою з содою і досушувати. Бачки для збору відходів і сміття очищають по заповненню – не більше 2/3 об'єму. Після роботи бачки незалежно від об'єму заповнення очищають, промивають 2 %-им розчином кальцинованої соди, обполіскують гарячою водою, просушують. Контейнери для харчових відходів після видалення відходів промивають 2 %-им розчином соди і дезінфікують 10 %-им освітленим розчином хлорного вапна.

Серед хімічних дезінфікуючих речовин виділяють засоби м'якої дезінфекції, які використовують для дезінфекції шкіри, одягу, білизни, і засоби сильної дезінфекції, які використовують для знезаражування дуже забруднених матеріалів (взуття, туалетів, підкладних суден, раковин) і виділень (гній, кал, сеча, харкотиння, блювотні маси), а також засоби для дезінфекції приміщень і наявних у них предметів та засоби для дезінфекції повітря. Слід зазначити, що універсального дезінфікуючого засобу немає. Використання засобів визначається метою їх застосування.

3.7.2 Організація обслуговування відвідувачів.

Додаткові послуги на підприємстві

Організація технологічного процесу в закусочній як підприємстві виробництва кулінарної продукції має ряд особливостей, пов'язаних зі специфікою роботи. Особливість підприємства в тому, що в ньому поєднуються функції організації технологічного процесу приготування кулінарної продукції та її реалізації через торгівельні зали закусочної, отже організуються торгові функції підприємства.

Відвідуваність закладу в різні години дня, дні тижня неоднакова та, як правило, непередбачена, що ускладнює працівникам виробничої сфери чітко спланувати завезення сировини, продукції, обробку сировини і виготовлення напівфабрикатів з овочів, м'яса, риби. Все це вимагає постійного коректування в організації праці кухарів, офіціантів та інших служб підрозділів підприємства.

В процесі приготування кулінарної продукції необхідно суворо дотримуватися правил санітарного режиму на виробництві, вести суворий контроль за якістю страв. Реалізація продукції відбувається через торговий зал закладу. ЗРГ пропонує : паркування, швейцар при дверях, бізнес-ланчі – це традиційні опції, які має пропонувати кожен поважний заклад. На особливу Вашу увагу заслуговують банкетні та фуршетні (також і виїзних): на будь-яку кількість персон і будь-куди – в офіс, до дому і, навіть, до лиману. Підбором персоналу займається відділ кадрів. Для пошуку кадрів використовують наступні два методи: зовнішні і внутрішні. До зовнішніх належить: реклама у газетах, резюме, розміщенні у ЗМІ, Інтернет, різноманітні оголошення, пропозиції людей, які бажають працювати у даному закладі. Внутрішні включають в себе: "внутрішня реклама", розповсюджена серед вже працюючого персоналу.

Щоб бути включеним до штату, необхідно буде пройти декілька етапів.

I етап - співбесіда з працівником відділу кадрів, заповнення анкет, тестування, обробка результатів.

II етап - співбесіда безпосередньо з менеджером того відділу, в якому людина збирається працювати.

III етап - стажування, строк якого залежить від посади, яку обирає майбутній працівник. Зарплата у такому випадку не виплачується одразу, вона нараховується після проходження стажування.

Після проходження цих етапів, працівника зачисляють до штату, оформлюють трудову книжку, підписується трудовий договір. Крім того, раз на рік проводиться атестація працівників по підрозділам. Особливе місце в роботі підприємства займає етична сторона обслуговування. Висока етична культура - обов'язкова риса кожного працівника індустрії обслуговування. Грубість,

нетактовність, зневажливе ставлення до людей неприпустимі в будь-якій сфері діяльності, а в сфері обслуговування тим більше.

Для створення відповідного настрою у споживачів закусочної зали оформлено згідно всіх вимог до інтер'єру. При оформленні зали акцент зроблено на легких пастельних тонах від золотистого до коричневого, певні моменти декору акцентовано на українсько-історичній тематиці – оригінальний дизайн меблів, вставки на стінах та вивіска. Крім природного та штучного освітлення по всій площі зали, над кожним столом розміщено круглі світильники, що освітлюють практично лише невелику площу навколо столу. Описаний декор направлений на створення приємного спокійного настрою.

Для покращення обслуговування споживачів у закладі буде впроваджена система стандартів обслуговування. Ця система включає в себе:

1. Стандартизацію роботи персоналу - детальний опис того, що, як і в яких ситуаціях повинен робити персонал ресторану. Варто відзначити: стандарти обслуговування спочатку розробляються для того, щоб їх було зручно використовувати в процесі контролю сервісу, мотивації і навчання персоналу надалі.

2. Навчання кадрів. Персонал повинен знати продукцію та правила роботи з клієнтом; тренінги і семінари такої спрямованості необхідно проводити систематично.

3. Контроль. Перевіряючий в ролі звичайного клієнта відвідує підприємство харчування і оцінює роботу співробітників, якість продукції, швидкість обслуговування і т.д. Результати контролю можуть бути успішно інтегровані в систему мотивації співробітників.

4. Система мотивації - повинна використовувати інструменти матеріальної та нематеріальної зацікавленості співробітників і погоджувати ефективність його роботи з винагородою. Наприклад, ефективні номінації за найкращі результати: кращий продавець, кращий ресторан, самий доброзичливий персонал і т.д.

5. Якість виконання стандартів обслуговування. Необхідно переконати співробітників, що якість обслуговування - це те, що дійсно потрібно

підприємству, що це гідно - забезпечувати людям сервіс на високому рівні. Всі призи, заохочення, події, пов'язані з роботою компанії над якістю обслуговування, повинні висвітлюватися на зборах, у листах, внутрішніх газетах, сайті компанії і по можливості у зовнішніх ЗМІ.

3.8. Об'ємно-планувальне рішення підприємства

В результаті виконання технічної частини проекту розраховані площі підприємства, що реконструюється, і їх площі. Розраховані площі були зіставлені з нормативами по СНіП 2-Л 8-Н. Розраховані площі відрізняються від нормативних не більше ніж на 5-10%. Підприємство розміщуємо в одноповерховій будівлі. Залежно від розташування рівня підлоги поверху по відношенню до тротуару або отмошке вибираємо поверх надземний. Висоту поверху приймаємо 4,2м.

Вибравши поверховість, приступаємо до компоновки будівлі, розміщення окремих приміщень. Будівля в плані має прямокутну форму. Торгівельний зал, заготівельний цех, гарячий і холодний цехи, мийні і адміністративно-побутові приміщення забезпечені природним освітленням. Мінімальна площа вікон по відношенню до площі підлоги приміщень: у торговельних, виробничих і адміністративних приміщеннях -1:8; у побутових приміщеннях – 1:10. В гардеробі, убиральнях, душі, білизняних, коридорах, хліборізці передбачено штучною освітлення. Розраховуючи розміри приміщень в плані, враховуємо розміщення в них устаткування і меблів з точки зору раціонального виробничого процесу і обслуговування. Достатня природна освітленість приміщень забезпечується при глибині приміщення не більше ніж в 2,5 разу більше відстані від верху віконного отвору до підлоги. При визначенні розмірів торговельного залу забезпечуємо достатню ширину проходів. Вхід в убиральні для відвідувачів передбачаємо з вестибюля. Убиральні для відвідувачів проектуємо з розрахунку 1 унітаз на кожних 60 посадочних місць в залі. Унітази розміщуємо в окремих кабінах, з дверима, що відкриваються назовні, розміри кабін 1,2х0,9м. Ширина

проходу між рядами кабіни рівна 2м, а між кабінами і стінкою – 1,3 м. При кожній убиральні в шлюзі розташовані умивальники з розрахунку умивальник на 4 унітази. Крім того, передбачаються додаткові умивальники з розрахунку 1 умивальник на 50 посадочних місць. Мінімальна відстань між осями умивальників – 0,65м. Вхід в умивальника передбачається з вестибюля.

Приміщення адміністративно-побутової групи розміщуємо так, щоб до них був забезпечений підхід, минувши виробничі і складські приміщення. Розміри вбиральних і вмивальних визначуваний виходячи з наведених вище вказівок для санвузлів для відвідувачів. Передбачаємо вбиральні окремо для жінок і чоловіків. Вбиральні обладнали подвійними індивідуальними шафами завглибшки 50 см і шириною 40см. Кількість місць для зберігання одягу в шафах рівно обліковій кількості тих, що працюють. Відстань між рядами шаф і вбиралень – 1,5м. Відстань між рядами шаф і стіною у вбиральнях – 1м. При душових передбачають переддушові, призначені для витирання тіла. Душові обладнали закритими кабінами. Розміри в плані закритих кабін – 1,8 х 0,9м.

Складські приміщення мають бути непрохідними. Комори і охолоджувані камери розміщуємо в одному блоці із завантажувальною, яку обладнали платформою. Охолоджувані камери маємо в своєму розпорядженні загальну групу у вигляді одного блоку. Висота камер від рівня підлоги до виступаючих конструкцій перекриття не менше 2,4 м. Вхід в низькотемпературні камери через тамбур, ширина якого не менше 1,6 м.

4.Інженерно-будівельний розділ

Генеральний план являє собою масштабну схему проектованого комплексу, на якій показані розташування проектованих та існуючих будівель і споруд, основні проїзди, озеленення та благоустрій території.

Рішення генерального плану закусочної відповідає специфіці технологічного процесу, вимогам захисту навколишнього середовища, забезпечує належні санітарно-гігієнічні умови праці, раціональне використання земельної ділянки, дотримання нормативних показників щільності забудови і найбільшу ефективність капітальних вкладень.

Основний техніко-економічний показник генерального плану – щільність забудови, тобто відкладення площі, зайнятої будинками та спорудами, до загальної площі території підприємства. При порівнянні варіантів генерального плану враховують також розмір охоплюваної території, обсяг земельних робіт при плануванні площі, протяжність доріг та інженерних комунікацій. При виборі території для будівництва підприємства був врахований рельєф місцевості, наявність ґрунтових вод та їх рівень, можливість водопостачання та водовідведення. Рельєф ділянки забудови – спокійний, рівний.

Генеральний план відображає функціональне зонування майданчика з урахуванням її розвитку і пов'язується із загальною плануванням міста Тульчин. Архітектурний вигляд пов'язаний з навколишнім середовищем. Будівля розташована з урахуванням сторін світла і пануючого напрямку вітрів так, що забезпечується найбільш сприятливе їх природне освітлення і профілювання. При розробці генерального плану особливу увагу було приділено організації безпечних шляхів. Вантажні потоки визначаються надходженням на підприємство сировини, напівфабрикатів і вивозом готової продукції: вони мінімальної протяжності і безпечні для людей. Рух пішоходів і автотранспорту здійснюється роздільно.

Будинки і споруди на території підприємства розміщені з урахуванням найбільш економічного і доцільного виробничого процесу, тобто планування

території підприємства ведеться в тісному поєднанні з технологічними процесами. Будівля підприємства знаходиться в 20 м від торговельного центру «Європейський». Відстань вікон і дверей до майданчиків становить 20 м. Між будівлями, спорудами, складськими приміщеннями розриви, розмір яких залежить від пожежонебезпеки виробництва.

На ділянці будівництва виділяємо такі зони: зона під забудову, зони озеленення загальною площею $S_{оз}=1000 \text{ м}^2$; зелена захисна смуга шириною 2 м; зона відпочинку відвідувачів, площею $S_{зв}= 6 \text{ м}^2$; автостоянка для машин відвідувачів, площею $S_{ac}=240 \text{ м}^2$ (24 м^2 на одне машиномісце). Відстань від автостоянки до будівлі закладу становить 30 м; господарські та технічні споруди (окремо розташовані бойлери, трансформаторні підстанції, склади тари, майданчик для сміттєзбірників тощо), загальною площею $S_{гтс}=20 \text{ м}^2$; транспортні комунікації шириною проїжджої частини 4м; основний підхід до закладу шириною 3 м; будівлі існуючої забудови (протипожежні відстані між будівлями 10-15 м). Будівля закусочної складається з несучого залізобетонного каркасу (фундаменту, колони, ригелів, плит перекриття та покриття).

Колони закладаються в склянку фундаменту. На виступах фундаменту встановлені бетонні стовпчики, а на них спираються фундаментні балки. На фундаментні балки спираються стіни. На полиці ригелів, після замонолічування стику. Укладають плити перекриттів і покриття суцільним настилом. Зовні на несучий каркас навішують самонесучі панельні стіни.

Будівля одноповерхова. Основні конструктивні рішення прийняті згідно з номенклатурою виробів заводського виготовлення. Каркас збірний залізобетонний повний збирається із залізобетонних ригелі таврового перетину з насічкою внизу для обпирання плит перекриття. Фундамент складається із суцільних бетонних блоків М-100 на цементному розчині М-25. Зовнішні стіни виконані пінобетонними блоками. Перегородки в сухих приміщеннях – з водостійких гіпсових плит товщиною 10 см, а в приміщеннях з вологим і мокрим режимом – з цегли глиняної звичайної товщиною 12 см. Плити перекриттів зі збірних залізобетонних панелей з круглими порожнечами. Утеплювач для

покриття – газобетонні плити, для холодильної камери жорсткі мінераловатні на бітумній зв'язці.

Покрівля – чотиришарова рубероїдна на гарячій бітумній мастиці з цементно-піщаної стяжки із захисним шаром гравію, втопленого в гарячу мастику. Колони каркаса збірні залізобетонні мають перетин 300х300мм. Для обпирання ригелів колони мають консолі з вильотом і висотою по 150 мм.

Вимощення навколо будинку асфальтна по щебеневої основи. Пороги біля входних дверей бетонні. Віконні отвори заповнені дерев'яними віконними блоками. Зовнішні двері у виробничі та складські приміщення площею більше 10 м² мають ширину 1,2 м.

Двері в адміністративно-побутових приміщеннях мають ширину 0,8 м, в кабінках вбиралень – 0,6 м. Висота входних дверей у виробничих приміщеннях – 2,3 м, а в інших – 2 м. Двері внутрішні приймаємо за ГОСТом 6629-74 – глухі і скляні з притвором у чверть. Входні двері приймаємо по серії 1,126 - 1. Над входними дверима передбачені козирки шириною 0,9 і 1,7 м в залежності від ширини входних дверей. Застосовано стрічкове скління в залах і вестибюлі. Довжина сталевих стрічкових палітурок становить 4 м. Палітурки кріпляться до колон за допомогою вертикальних імпортів. Ширина віконних прорізів прийнята кратною 300 мм. Висота віконних прорізів становить 1,8 м. Ширина простінків, встановлюваних навпаки колон або в середині кроку, кратна 0,3 і 0,6 м. Вікна виконані з склопакетів.

Система опалення В закладі передбачено влаштування системи опалення згідно СНиП 2.04.05-91, для підтримання температурного режиму в закладі.

Теплопостачання передбачено від внутрішнього джерела – опалювального котла (Euridin ZW\ZS 23 KE\AE) температура теплоносія на вході становить 80-90°C. На підприємстві передбачений тепловий пункт для розділення мереж теплофікації і підігрівання гарячої води, обладнаний водонагрівачами теплообмінного типу і опалювальним вводом опалювальним котлом, які забезпечені пусковою апаратурою, приладами управління і автоматичного регулювання кількості і температури теплоносія для опалювання, гарячого

водопостачання. Для внутрішньої системи опалення передбачено використання води (пари, ін.) з температурою 60-70°C.

В приміщеннях виробничих та торгівельних залах передбачене використання центрального опалення з установкою алюмінієвих радіаторів низького тиску марки Termal, з верхньою розводкою трубопроводів, в приміщеннях адміністративно-побутових використовується місцеве опалення за рахунок променевих панелей. У приміщеннях: виробничих влаштовано повітряну систему опалення із автоматичною системою управління для підтримки в робочий час розрахункової температури і відносної вологості повітря в межах 30-60%.

Для забезпечення комфортних умов перебування у залах закладу ресторану. встановлені місцеві, рециркуляційні, цілорічної дії системи кондиціонування повітря. Прилади призначені для підтримання температурного, вологісного режиму і фільтрації повітря. Додатково системи кондиціонування встановлені у адміністративних приміщеннях. Загальна витрата води єдиній системи водопостачання є сума витрат води на господарсько-питні та виробничі потреби. Господарсько-питні потреби включають витрата води на обслуговуючий персонал і відвідувачів. Виробничі потреби – приготування їжі, миття посуду і продуктів. Витрата води на внутрішнє пожежогашіння передбачаємо 1 струмінь.

Мережа внутрішньої каналізації складається з приймача стічних вод відвідних труб від приладів і обладнання, стояків з витяжними трубами і випусками Відвідні трубопроводи прокладають по стінах вище підлоги. Всі відвідні трубопроводи прокладають по найкоротших відстанях з установкою на кінцях і по поворотах прочищень. Каналізаційні стояки розміщуємо в місцях розташування найбільшої кількості приймачів стічних вод. У виробничих і складських приміщеннях для прийому, зберігання і підготовки товарів до продажу допускається прокладання трубопроводів виробничих стічних вод у коробах без встановлення ревізій

Виведені вище покрівлі витяжні частини каналізаційних стояків розміщаємо від відкритих вікон на відстані не менше 4 м по горизонталі. Випуски, що відводять стічні води за межі будівлі, доцільно влаштовувати з одного боку. Випуск прокладається з ухилом не менше 0,02 м в бік дворової каналізаційної мережі. Трубопровід, що прокладається в холодному приміщенні, утеплюється. Мережа внутрішньої каналізації монтуємо з чавунних каналізаційних труб та фасонних частин. Для відвідних ліній від умивальників, мийок, технологічного обладнання застосовані сталеві та поліетиленові труби. Для відведення стічних вод з поверхні підлоги призначені чавунні трапи. Розміри трапів з випуском діаметром 50мм складають 200х200мм діаметром 100мм - 300х300мм. Ухил підлоги для стоку води до трапа повинен становити 0,01-0,02. Трапи з випуском діаметром 50мм встановлюють на 1-2 душа або 5 умивальників, з випуском 100мм-на 3-4 душа. Швидкість руху стічних вод в трубопроводах внутрішньої каналізації діаметром до 150мм становить 0,7 м / с. Для очищення виробничих стічних вод від жирів, крохмалю, мезги, піску і бруду проектом передбачено жировловлювач, грязевідстійник і мезговловлювач, пісковловлювач.

Блискавкозахист будівлі виконано відповідно до РД 34.21.122-87 [11] шляхом заземлення блискавкоприймача, функцію якого виконує металева покрівля будинку . Передбачено спуски, що заземлені по периметру будинку, й приєднані до зовнішнього контуру заземлення.

5. Охорона праці та цивільний захист робочих та службовців у надзвичайних ситуаціях

На першому етапі необхідно виділити та класифікувати НШВФ, котрі можуть діяти на працівника під час виконання ним посадових обов'язків. Наступні етапи передбачають: оцінку і визначення допустимих рівнів впливу негативних факторів на працівників; визначення кількісних характеристик НШВФ; визначення найбільш значущих джерел виникнення небезпек та оцінку наслідків прояву небезпек. Небезпечні і шкідливі виробничі фактори, нормоване значення, нормативний акт, джерело виникнення та можливі наслідки від їх дії наведено в табл. 1 Додаток В. Відповідно до категорії роботи, яка виконуються, наводимо нормовані показники мікроклімату робочої зони у виробничому приміщенні, де реалізується технологічний процес. Результати представляємо у вигляді таблиці 2 Додаток В. Основним джерелом виробничого шуму і вібрації на підприємствах ресторанного господарства є основне та технологічне обладнання. Користуючись паспортними даними обладнання, яке використовується при реалізації технології, визначаємо його фактичні і вібраційні значення та порівнюємо їх з нормативними. Результати заносимо до таблиці 5.1. З метою зменшення рівня шуму та вібрації проектом передбачені наступні заходи:

- заміною технологічних процесів і операцій, пов'язаних з виникненням шуму і вібрацій, процесами або операціями, при яких ці чинники проявляються менш інтенсивно (розпушення м'яса за допомогою м'ясорозпушувача);
- застосування гнучких вставок, які відокремлюють агрегати і апарати від систем трубопроводів;
- застосування амортизаторів та фундаментів;
- облицювання цехів та приміщень звукоізолюючими матеріалами. Ці покриття розташовуємо на стелі та стінах (азбестові плити та скловати, перфорований картон);

- заходи для зниження шуму і вібрації від вентиляційних установок кондиціювання. Для цього облицьовуємо повітровід звукоізолюючим матеріалом.

Таблиця 5.1 – Джерела виробничого шуму і вібрації та їх нормування

Найменування одиниці технологічного обладнання	Фактичне значення шуму, дБА	Нормативне значення шуму, дБА	Фактичне значення вібрації (локальна/загальна), дБ	Нормативне значення вібрації (локальна/ загальна), дБ
Овочеочищувальна машина	30	60	46/25	112/92
Холодильна шафа	18	60	28/14	112/92
Посудомийна машина	16	60	10/4	112/92

Для забезпечення нормованої освітленості проектом передбачено природне та штучне освітлення.

Природне освітлення

- проектом передбачено природне освітлення бокове одностороннє, яке здійснюється через віконні отвори;
- природне освітлення не передбачено в мийній столового посуду, в сервізній, в складських приміщеннях та в технічних приміщеннях. В таких приміщеннях встановлюємо штучне освітлення;
- для ефективного використання світлового потоку приміщення і обладнання пофарбовано в світлий колір. Також білий колір мають віконні рами та верхні частини стін;
- очищення віконного скла повинно проводитись один раз на місяць.

Штучне освітлення:

- проектом передбачене загальне освітлення. Комбіноване освітлення передбачене тільки в адміністративних приміщеннях;
- для загального освітлення передбачені світильники, що мають захисну арматуру. Перевагу віддаємо люмінесцентним лампам, завдяки їх економічності. Але в приміщеннях з підвищеною небезпекою поразки електричним струмом (доготівельних цех, мийна столового посуду, охолоджуючі камери) встановлюємо лампи розжарювання. В кондитерському цеху, доготівельних цехах, мийні столового посуду, адміністративних і побутових приміщеннях, торговому залі та дитячій кімнаті освітленість приймаємо 200 лк. У вестибюлі, коридорах, санвузлах – 70 лк. У коморах, електрощитовій, технічних приміщеннях – 50 лк;
- очищення світильників повинно проводитись не рідше 1 разу на 3 – 6 місяців;
- розміщення світильників над устаткуванням відіграє важливу роль в роботі всього підприємства. Схема розташування світильників в приміщенні визначається висотою приміщення, відстанню від світильників до покриття, заввишки, на якій знаходиться розрахункова поверхня над підлогою, розрахунковою висотою, відстанню між сусідніми світильниками. Світильники встановлюємо уздовж стін над столами, які не освітлені природним світлом. Для живлення світильників загального призначення використовуємо напругу 220 В. Висота підвісу світильників над підлогою складає 2,5 м;
- передбачене охоронне і чергове освітлення. Аварійне освітлення передбачене для евакуації людей, продовження роботи підприємства при незапланованому відключенні електрики. Аварійне освітлення для евакуації людей забезпечує освітленість в коридорах 0,5 лк, на відкритих територіях 0,2 лк. Аварійне освітлення підключається до незалежного джерела живлення. Проект передбачає перевірки експлуатованих освітлювальних установок 1 раз на рік .

Виробничі приміщення підприємств ресторанного господарства повинні мати природне та штучне освітлення [ДБН В.2.5 – 28 –2006] (табл. 3 Додаток В), типи світильників, які рекомендовано проектом до встановлення у приміщеннях наведено в табл. 4 Додаток В.

Розташування та компонування основного і допоміжного технологічного обладнання повинно відповідати наступним вимогам (ДНАОП 0.00–1.32–01):

- найменша відстань між стіною і технологічною лінією (з боку робочих місць) – 1 м;
- мінімальна відстань між технологічними лініями обладнання (столами, мийками тощо) та при розташуванні робочих місць в проході в два ряди – 1,2 м; між технологічними лініями обладнання (столами, мийними машинами тощо) і лініями обладнання, що виділяють тепло – 1,3 м; між технологічними лініями обладнання та роздавальною лінією – 1,5 м; між стіною та плитою – 1,25 м.

Для захисту працівників від ураження електричним струмом при порушенні ізоляції проектом передбачені наступні заходи:

- недоступність до струмоведучих частин (ізоляція, за допомогою гуми, пластмаси, лаку);
- блокування, надписи;
- занулення – навмисне з'єднання металевих не струмоведучих частин устаткування з нульовим дротом;
- використання засобів індивідуального захисту;
- відповідність електрообладнання категорії приміщень за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

Все електричне устаткування має заводську марку і паспорт з відміткою типу, напруги, потужності і сили струму. Виробничі та допоміжні приміщення, категорія приміщень за чинниками виробничого середовища, категорія приміщень з безпеки ураження електричним струмом наведено в таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 – Електробезпека при реалізації технології

Виробничі та допоміжні приміщення	Категорія приміщень за чинниками виробничого середовища	Категорія приміщень з небезпеки ураження електричним струмом
Гарячий цех	Гаряча	II категорія
Холодний цех	Волога	II категорія
Заготівельний цех	Волога	II категорія
Мийна кухонного посуду	Сира	II категорія
Мийна столового посуду	Волога	II категорія
Гардеробна кімната	Волога	I категорія
Адміністративні приміщення	Запилена	III категорії
Складські приміщення	Волога	I категорія

На підприємствах, що проектуються передбачені протипожежні засоби. Підприємства забезпечені ломами, лопатами, відрами, вогнегасниками. Для протипожежного захисту підприємства при його проектуванні були використані вогнестійкі будівельні матеріали. Дані підприємства харчування відносяться до II ступеня вогнетривкості. Оздоблювальні матеріали для торгових залів, коридорів, відносяться до важко згоряємих.

Мережа внутрішнього пожежного водопроводу в підприємствах є замкнуто-кільцева та має 4-и внутрішні пожежні крани на висоті 1,35 м від підлоги. Крани встановлюються в нішах вестибулів та в коридорах виробничих приміщень. В будівлі є наступні категорії виробництв за вибуховою, вибухопожежною небезпекою, що наведено в таблиці 5.3.

Передбачаємо такі засоби для гасіння пожеж:

- пожежні сповіщувачі автоматичні – димові (в зала закусочної, вестибюлі та всіх виробничих приміщеннях);
- відповідні типи вогнегасників: у гарячому та кондитерському цеху встановлюємо по одному порошковому вогнегаснику ВП-8, обираємо саме порошковий, оскільки основною горючою речовиною є олія, яку неможливо

загасити водою; у складських приміщеннях встановлюємо один водяний вогнегасник ВП-5, основною горючою речовиною є борошняне запилення; в холодному цеху встановлюємо вогнегасник порошковий ВП-2; в заготівельному цеху встановлюємо вогнегасник порошковий ВП-4; в залі та дитячій кімнаті встановлюємо по одному порошковому вогнегаснику ВП-2.

- системи пожежогасіння: внутрішня – пожежні крани, встановлені на мережі внутрішнього протипожежного водопроводу; зовнішня – пожежні гідранти, встановлені на зовнішній мережі протипожежного водопостачання;
- автоматичні стаціонарні установки пожежогасіння: водяні спринклерні.

Таблиця 5.3 – Категорії приміщень з пожежовибухонебезпеки та класу можливих пожеж

Виробничі та допоміжні приміщення	Категорія приміщень з пожежовибухонебезпеки	Клас пожежі	Клас зони з пожежовибухонебезпеки
Гарячий цех	Г	А, В, Е	П-I, П-IIa
Холодний цех	В	А, Е	П-IIa
Заготівельний цех	А, Б, В	А, В, Е, С	П-IIa
Мийна кухонного посуду	Б	В	П-I
Мийна столового посуду	Д	А	П-IIa
Гардероб	Д	А	П-IIa
Адміністративні приміщення	Д	А	П-IIa
Складські приміщення	В	А, В	П-I

В центральному коридорі встановлено 2 пожежні крани, для гасіння в середині, на вулиці – гідранти, для гасіння зовні.

Евакуація являє собою процес організованого самостійного руху людей назовні з приміщень, в яких є можливість впливу на них небезпечних факторів пожежі. Евакуація здійснюється по шляхах евакуації через евакуаційні виходи. Шлях евакуації - безпечний при евакуації людей шлях, що веде до евакуаційного виходу. Евакуаційний вихід - вихід, провідний в безпечну при пожежі зону.

На підприємстві має бути встановлено порядок оповіщення людей про пожежу, з яким необхідно ознайомити всіх працівників. Евакуаційні виходи повинні позначатися світловими покажчиками з написом «Вихід» білого кольору на зеленому фоні, підключеними до джерела живлення евакуаційного (аварійного) освітлення, або такими, що переключаються на нього автоматично у разі зникнення живлення на основних джерелах живлення. Світлові покажчики «Вихід» повинні постійно бути справними.

При експлуатації евакуаційних шляхів і виходів забороняється :

- фіксувати обладнані доводчиком двері сходових кліток, коридорів, холів і тамбурів у відкритому положенні (якщо для цих цілей не використовуються автоматичні пристрої , що спрацьовують при пожежі), а також знімати їх.
- захаращувати евакуаційні шляхи і виходи , зокрема проходи, коридори, тамбури, галереї, ліфтові холи, сходові майданчики , марші сходів , дверей, евакуаційні люки різними матеріалами, виробами, устаткуванням, виробничими відходами, сміттям та іншими предметами. А також наглухо забивати двері евакуаційних виходів;
- застосовувати горючі матеріали для обробки, облицювання та фарбування стін і стель, а також щаблів і сходових майданчиків на шляхах евакуації ;
- влаштовувати в тамбурах виходів вішалки для одягу, гардероби, а також зберігати (у тому числі тимчасово) інвентар та матеріали ;
- влаштовувати на шляхах евакуації пороги ;

- знімати дверні полотна евакуаційних виходів з поповерхових коридорів, холів, фойє, тамбурів і сходових кліток, інші двері , що перешкоджають поширенню небезпечних факторів пожежі на шляхах евакуації.

Порятунок являє собою вимушене переміщення людей назовні при впливі на них небезпечних факторів пожежі або при виникненні безпосередньої загрози цього впливу. Порятунок здійснюється самостійно за допомогою пожежних підрозділів або спеціально навченого персоналу, в тому числі з використанням рятувальних засобів через евакуаційні та аварійні виходи. Евакуація робітників та відвідувачів має проходити спокійно і без паніки.

6. Охорона навколишнього середовища

Важливе місце у підвищенні безпеки та екологічності обладнання займає функціональна діагностика – один із засобів підвищення його надійності і безаварійності – поточний контроль правильності функціонування технічних систем. Одним з найпоширеніших методів є віброакустична діагностика, що проводиться під час експлуатації обладнання.

Основним джерелом забруднення атмосферного повітря є викиди від горіння різних видів палива. Викиди в атмосферу на підприємствах ресторанного господарства парогазові й газопилові бувають при роботі печей на газовому паливі та від автотранспорту. Забруднене повітря, витягнуте з виробничих приміщень місцевими механічними вентиляційними установками, перед викидом очищають у циклонах і фільтрах. Сприятливий вплив на стан повітряного середовища виявляє озеленення території. Зелені насадження збагачують повітря киснем і сприяють поглинанню деякої кількості шкідливих газів, очищаючи повітря від пилу.

На підприємстві використовують воду на різні потреби, вона входить до складу страв, йде на виробничі потреби, використовується для охолодження та для підтримки необхідних санітарно-гігієнічних умов. Вода, що входить до складу готової продукції, повинна відповідати вимогам ДСТУ на питну воду. Вода, використана на виробничі потреби й вже відпрацьована, вважається стічною. Склад її залежить від виду продукції, що випускається, використовуваної сировини, технологічних відходів й інших відходів. Стічні води ділять на дві групи: нормативно–чисті води, що містять незначну кількість забруднення і потребуючі очищення, що містять забруднення вище норми, які повинні бути очищені на спеціальних спорудженнях біологічного очищення. На підприємствах використовується механічне очищення стічних вод. Відділення великих часток від стічних вод здійснюється за допомогою ґрат, сит, також застосовують сітчасті фільтри. Ґрунт у зоні розташування підприємства може бути забруднений відходами виробництва, що може привезти до порушення

санітарного режиму підприємства. Необхідно проводити заходи, спрямовані на запобігання накопичення шкідливих відходів, що забруднюють ґрунт. Санітарну зону й територію озеленяти квітами й газонами.

Відповідно до Санітарних норм основними напрямками екологічної безпеки є:

- заміна шкідливих речовин нешкідливими або менш шкідливими;
- заміна сухих способів перероблення матеріалів, які спричиняють підвищену запиленість, мокрими способами;
- повне вловлювання та очищення технологічних викидів в атмосферу і виробничі стічні води;
- заміна технологічних операцій та процесів, пов'язаних з виникненням шкідливих виділень (токсичних речовин, шуму, вібрації, електромагнітних випромінювань та ін.), процесами з меншою кількістю шкідливих виділень;
- застосування маловідходних та безвідходних технологій. Усі ці захисні заходи і конструктивні рішення можуть бути;
- застосування обладнання з вбудованими відсмоктувачами, автоблокування технологічного обладнання з санітарно-технічними установками;
- застосування сигналізації за несправності системи видалення відходів;
- застосування гідро- та пневмотранспорту при переміщенні матеріалів, здатних спричинити запилення;
- герметизація обладнання та апаратури, здатних запилювати і загазовувати повітря навколишнього середовища;
- втілені через зміну технологічних операцій та процесів, конструкції обладнання або застосування додаткових пристроїв та екобіозахисної техніки.

Для того щоб не допустити в експлуатацію обладнання, яке не відповідає вимогам безпеки та екологічності, перед введенням в експлуатацію проводиться його відповідна перевірка (вхідна експертиза) відділами головного механіка та енергетика підприємства. У випадку

невідповідності технологічного процесу і застосовуваних матеріалів вимогам екологічної безпеки перевірка здійснюється відділом головного технолога та заводською хімлабораторією. Якщо обладнання, матеріали чи технологічні процеси не відповідають встановленим вимогам, то вони не допускаються у виробництво. Основні принципи забезпечення безпеки та екологічності технологічних процесів, матеріалів та обладнання зводяться до:

а) на етапі проектування:

- урахування нормативних показників безпеки та екологічності або прогнозування величини технологічного ризику;
- врахування вимог екологічності та безпеки в проектній документації;
- проведення екологічної експертизи проектної документації;
- врахування вимог безпеки та екологічності при підготовці виробництва;
- врахування ергономічних вимог як факторів безпеки;
- врахування токсикологічних властивостей застосовуваних матеріалів;

б) при підготовці виробництва та на етапі експлуатації:

- інвентаризації промислових викидів у навколишнє середовище;
- складання екологічних паспортів;
- застосування газо- та водоочисних споруд та інших захисних засобів;
- застосування маловідходних і безвідходних технологій;
- застосування екологічно чистих матеріалів у технологічних процесах.

Екологічний збиток від забруднення природного середовища визначається сумою затрат на відшкодування збитку, спричиненого окремими джерелами в межах певної території. У всіх випадках при визначенні очікуваного збитку на основі варіантних розрахунків встановлюється мінімальна сума, призначена на попередження та компенсацію впливу забрудненого середовища.

Такий підхід реалізується для оцінювання екологічного збитку в масштабах промислових комплексів та окремих технологічних процесів.

Екологічний збиток формується під впливом трьох груп факторів:

- впливу (характеризує ступінь забруднення того або іншого елемента навколишнього середовища);

- сприйняття (об'єкти, що зазнають негативного впливу забруднення);
- стану (відображає рівень нормативних економічних показників, які переводять натуральні показники у вартісні).

Для кількісної оцінки екологічного збитку використовують три основні методи:

- метод прямого розрахунку, що базується на порівнянні показників забрудненого та умовно чистого (контрольного) районів;
- аналітичний метод, що ґрунтується на отриманні математичних залежностей між показниками стану відповідної економічної системи та рівнем забруднення навколишнього середовища;
- емпіричний, суть якого полягає в тому, що залежність збитку від рівня забруднення, отримана на основі двох перших методів на окремих об'єктах, узагальнюється і переноситься на однорідні досліджувані об'єкти.

Організація може проводити як роздільну оцінку значимості екологічних аспектів і пов'язаних з ними впливів, так і комбіновану оцінку результатів за критеріями. При цьому слід встановити, які екологічні аспекти будуть значущими, використовуючи, наприклад, порогові значення критеріїв.

Організації слід також визначити наслідки власної діяльності, які можуть погіршити екологічну результативність, наприклад придбання продукції, що містить небезпечні матеріали. Прикладами ситуацій, в яких можуть бути застосовані ці положення, можуть бути дії, що виконуються підрядниками або субпідрядниками, процес проектування продукції і послуг, що поставляються і використовувані матеріали, товари або послуги, а також процеси транспортування, використання, повторного використання або рециклінгу продукції, поставленої на ринок.

7. Фінансовий аналіз та оцінка

Розрахунок інвестиційних витрат проекту. Розрахунок вартості будівництва. Попередню вартість будівництва розраховують за укрупненими показниками вартості будівельних робіт:

$$В_{\text{буд}} = S_{\text{буд}} * Ц_{\text{буд}}$$

де $S_{\text{буд}}$ – площа будівлі, м^2 , $Ц_{\text{буд}}$ – питома вартість будівлі, $\text{грн}/\text{м}^2$.

Питому вартість 1 м^2 будівельних робіт визначаємо за ринковими цінами поточного періоду, які склалися в регіоні розміщення нового підприємства.

У вартість будівництва включаються як безпосередньо будівельні роботи, так і всі внутрішні роботи, виконані з матеріалів будівельної організації.

$$В_{\text{буд}} = S_{\text{буд}} * Ц_{\text{буд}} = 345 * 20 = 6900 \quad \text{тис.грн}$$

Розрахунок вартості виробничого обладнання. Кількість виробничого обладнання визначається відповідно до виробничої програми підприємства. Вартість визначається за прайс-листами виробників обладнання. Кошторисна вартість розраховується з урахуванням витрат на доставку і проведення налагоджувальних робіт, які складають 10% від вартості обладнання (табл. 1 Додаток Г).

Розрахунок вартості інших видів основних виробничих фондів. Для забезпечення ефективної роботи підприємства воно крім виробничого обладнання має бути забезпечене іншими видами основних виробничих фондів, а саме: транспортними засобами; інструментами, приладами, інвентарем (меблі); іншими основними засоби. Оскільки розрахунками основної частини дипломного проекту не передбачено підбір таких видів основних виробничих фондів, витрати на їх придбання розраховуємо умовно як відсоток від загальної вартості виробничого обладнання (табл. 2 Додаток Г).

Розрахунок вартості нематеріальних активів. Величину інвестицій в нематеріальні активи підприємства приймаємо такою, що дорівнює величині інноваційного бюджету, розрахованого при виконанні курсової роботи з дисципліни "Інноваційний менеджмент".

І бюджет = 98 тис. грн.

Розрахунок вартості створення запасу сировини і товарів. Для відкриття підприємства і забезпечення його безперебійної роботи заплануємо створення стратегічного запасу сировини і товарів на 5 днів роботи. (Для цього використовуємо розрахунки таблиці 4. «Розрахунок валового товарообігу підприємства» де визначається вартість сировини і товарів на 1 один день роботи закладу ресторанного господарства). Розраховане значення витрат вносимо до табл. 3 Додаток Г.

Розрахунок інших інвестиційних витрат. Вартість інших витрат, що не включені в попередні пункти приймемо умовно на рівні 200 тис. грн.

Розрахунок загальної вартості інвестиційних витрат. Загальна вартість інвестиційних витрат, розрахованих в попередніх пунктах наведена в таблиці.

Планування операційних доходів закладу ресторанного господарства. Основними операційними доходами закладу ресторанного господарства є доходи від реалізації продукції та товарів.

Реалізацією товарів (товарооборотом) визначають будь-які операції, що здійснюються згідно з договором купівлі продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу права власності на такі товари за плату або компенсацію, незалежно від строків їх надання, а також операції з безоплатним наданням товарів. Товарооборот закладу ресторанного господарства складається з двох основних компонент:

1. Реалізація продукції власного виробництва;
2. Реалізація закупних товарів.

До продукції власного виробництва відносять харчові продукти та напівфабрикати, які виготовлені закладом ресторанного господарства чи зазнали будь-яку обробку на ньому. Продукція власного виробництва – це страви, гарячі та холодні напої, кулінарні, кондитерські, мучні вироби, напівфабрикати тощо.

До закупних товарів відносять товари, що куплені закладом ресторанного господарства для подальшого перепродажу споживачам без кулінарної обробки

у закладі. Закупні товари – це хліб та хлібобулочні вироби, алкогольні та безалкогольні напої, пиво, морозиво, фрукти, овочі, кондитерські вироби та ін.

Для обґрунтування планового товарообігу закладу ресторанного господарства, у дипломному проєкті здійснимо наступну послідовність розрахунків:

1. Визначення рівня торговельної націнки для закладу ресторанного господарства.
2. Визначення середньоденних витрат сировини та закупних товарів.
3. Планування товарообороту закладу у розрахунку на день.
4. Планування товарообороту закладу у розрахунку на рік.

Джерелами інформації для обґрунтування доходів закладу ресторанного господарства виступають наступні дослідження та розрахунки, що були проведені у попередніх розділах:

- Виробнича програма закладу, розроблена у технологічно-інженерному розділі проєкту.
- Обсяги та структура поточного та прогнозного попиту на продукцію, його інтенсивність та сезонність, визначені при проведенні маркетингових досліджень у процесі ініціалізації проєкту.
- Рівень цінової конкуренції на ринку, цінова політика закладу, тип та клас закладу, що визначався та обґрунтовувався у процесі маркетингових досліджень на етапі ініціалізації проєкту.

Результатом маркетингових досліджень є визначення рівня торговельної націнки закладу, яку можливо встановити у відповідності до типу, класу закладу, рівня конкуренції, попиту на продукцію. З метою визначення середньоденних витрат сировини та купівельних товарів та планування товарообороту закладу у розрахунку на день складемо таблицю 4 Додаток Г. Розрахунок валового товарообігу у розрахунку на рік представлено у таблиці 5 Додаток Г.

Планування операційних витрат закладу ресторанного господарства за калькуляційними статтями. Під операційними витратами розуміються виражені в

грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності.

Калькуляційною статтею прийнято називати певний вид витрат, що становлять собівартість як окремих видів, так і всієї продукції в цілому. На основі групування витрат за статтями калькуляції розраховують собівартості готових виробів, напівфабрикатів, а також обчислюють витрати за місцями їх виникнення (цехами, дільницями тощо).

Підприємство самостійно встановлює перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) з урахуванням своєї галузевої приналежності, продукції, що випускається, технологічного процесу та методу планування витрат на підприємстві. Свій вибір підприємство відображає в наказі про облікову політику.

У процесі виконання дипломної роботи проведемо розрахунки:

1. Планові операційні витрати за калькуляційними статтями;
2. Річну суму операційних витрат закладу ресторанного господарства.

Перелік витрат наведено в табл. 6 Додаток Г.

Стаття 1. Собівартість продукції власного виробництва та закупних товарів визначається множенням суми середньоденних витрат сировини та закупних товарів (див. табл. 4 п. 6) на кількість днів роботи підприємства за рік (Кд) (табл. 7 Додаток Г).

Стаття 2. Витрати на оплату праці представляють собою (умовно) запланований обсяг фонду оплати праці. Для розрахунку цієї статті використаємо дані щодо штату працівників підприємства та рівня заробітних плат робітників (табл. 8 Додаток Г).

Стаття 3. Витрати за цією статтею включають відрахування єдиного соціального внеску і розраховуються як % від витрат на оплату праці, за ставкою що діє станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту (в 2024 р. = 22%)

$$\text{ЄСВ} = 1056 \text{ тис.грн.}$$

Стаття 4. Витрати на амортизацію основних фондів. Для розрахунку цієї статті витрат, необхідно спочатку визначити вартість кожної групи основних

засобів. Амортизації підлягає вартість нових основних засобів які були створенні або придбані в процесі реалізації проекту створення нового закладу ресторанного господарства (табл. 9 Додаток Г).

Стаття 5. Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних активів включають експлуатаційно-технічні витрати на електроенергію, водопостачання, опалення, газ, каналізацію, інші комунальні послуги.

Ця стаття витрат є комплексною, тобто такою, що складається з декількох елементів. Для проведення подальших розрахунків важливо розрахувати окремі елементи цієї статті, та розподілити їх на постійні та змінні. З цією метою розподіляємо витрати за цією статтею на витрати для технологічних потреб (їх будемо вважати змінними) та витрати для побутових потреб (їх будемо вважати умовно-постійними) (табл. 10 Додаток Г).

Вартість електроенергії для побутових потреб розраховуються за формулою:

$$В_{епп} = В_{еу} * Т_{е} * К_{д}/1000$$

де $В_{еу}$ – умовні витрати електроенергії для побутових потреб (50-60 кВт*год на добу), кВт*год; $Т_{е}$ – тариф на електроенергію станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту, грн/кВт*год; $К_{д}$ – кількість днів роботи підприємства за рік, дні.

Витрати води для виробничих потреб за рік розраховуються за формулою:

$$В_{вп} = n * В_{в1с} * К_{д}$$

де n – загальна кількість страв (див. розрахунок виробничої програми), од; $В_{в1с}$ – умовні витрати води на 1 страву (умовно = 0,02 м³/од), м³/од; $К_{д}$ – кількість днів роботи підприємства за рік, дні

Вартість централізованого водопостачання для виробничих потреб розраховуються за формулою:

$$В_{впвп} = В_{вп} * Т_{вп}/1000$$

де $Т_{вп}$ – тариф на водопостачання станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту, грн/м³.

Витрати води для побутових потреб (Впп) умовно приймає на рівні 200-300% від витрат води для виробничих потреб.

Вартість централізованого водопостачання для побутових потреб розраховуються за формулою:

$$Ввппп = Впп * Твп/1000$$

Витрати централізованого водовідведення на виробничі потреби складають 75% витрат води для виробничих потреб.

Вартість централізованого водовідведення для виробничих потреб розраховуються за формулою:

$$Ввввп = Ввп * 0,75 * Твв / 1000$$

де Твв – тариф на водовідведення станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту, грн/м³.

Витрати централізованого водовідведення для побутових потреб дорівнюють витратам води для побутових потреб.

Вартість централізованого водовідведення для побутових потреб розраховуються за формулою:

$$Вввпп = Впп * Твв / 1000$$

Витрати на вивезення сміття приймемо умовно на рівні 5-10 тис.грн. в місяць (табл. 11 Додаток Г).

Стаття 6. Вартість витрачених малоцінних, швидкозношуваних предметів. За цією статтею розраховується знос спецодягу, форменого одягу, столової білизни, посуду, приборів, виробничо-торговельного інвентарю. За діючим законодавством, на заклади ресторанного господарства покладені обов'язки по забезпеченню робітників санітарним та спеціальним одягом. Для спрощення розрахунків у дипломному проекті вважаємо, що норми безоплатної видачі санітарного та спеціального одягу дорівнюють 2 комплектам на рік.

До малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП) у закладах ресторанного господарства відносять матеріальні цінності, які використовуються у господарській діяльності терміном до одного року та (або) мають вартість менше за 1000 грн. Вартість придбання таких матеріальних активів (без

урахування ПДВ) списують на поточні витрати закладу ресторанного господарства. Таким чином, до МШП відносять столовий та кухонний посуд, столові набори, білизну, канцелярські приналежності. Для спрощення розрахунків у дипломному проекті приймемо умовно, що витрати на заміну МШП (крім спецодягу) складають 200-300% від вартості спецодягу (табл. 12 Додаток Г).

Стаття 7. Витрати на оренду плануються за складом цих витрат лише за умови наявності останніх. Діючі тарифи для розрахунку орендної плати визначаються (умовно) у гривнях за кв. метр площі, що планується до оренди.

Стаття 8. Податки, збори, інші передбачені законодавством обов'язкові платежі включають згідно з ПКУ:

- витрати на придбання патенту на право здійснення торговельної діяльності. Витрати дорівнюють від 0,5 до 5 розмірів мінімальної заробітної плати на рік. У Києві, обласних центрах та курортних зонах ставки збору найбільші. Далі, чим менше населений пункт, тим менше ставка збору.

- витрати на придбання ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями (станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту) та ліцензії на роздрібну торгівлю тютюновими виробами (станом на 1 січня року розрахунку дипломного проекту).

Стаття 9. Витрати на зберігання, сортування, пакування та передпродажну підготовку продукції приймаємо на рівні 1-5% від собівартості сировини та товарів.

Стаття 10. Витрати на транспортування продукції приймаємо на рівні 2-5% від собівартості сировини та товарів.

Стаття 11. Витрати на охорону закладу ресторанного господарства розраховуються згідно пропозиціям охоронних агентств.

Стаття 12. Інші поточні витрати: витрати на рекламу та маркетингові дослідження; витрати на тару; витрати на страхування майна; витрати від знецінення запасів (у межах норм природного убутку); поштово-телефонні

витрати, витрати на тару умовно визначаємо у обсязі 5-10 % від валового товарообороту.

Стаття 13. Витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю можуть з'явитися лише у закладів, які прогнозують залучення кредитних ресурсів як плата за кредит. Якщо ми вважаємо, що проект фінансується за рахунок власних коштів – витрати за статтею = 0. Після розрахунків за окремими елементами витрат складаємо кошторис операційних витрат (табл. 13 Додаток Г).

Розрахуємо за елементами операційних витрат змінні та постійні витрати, результати представлено у табл. 14 Додаток Г.

Планування операційного прибутку закладу ресторанного господарства. Прибуток – це основна мета створення та діяльності закладу ресторанного господарства. Прибуток підприємства є різницею між сукупними (валовими) доходами та сукупними (валовими) витратами підприємства за певний період.

Для закладу ресторанного господарства джерелом отримання прибутку є операційна діяльність, тому у подальшому планування буде здійснене лише для цього виду прибутку. Планові показники доходу (товарообігу) від реалізації продукції та закупних товарів, собівартості реалізованої продукції, операційних витрат діяльності, фінансових витрат визначалися у попередніх розрахунках.

Податок на додану вартість розраховується як 1/6 від товарообігу. Діюча ставка податку на додану вартість – 20%. Ставка податку на прибуток підприємства встановлена у розмірі 18%. Алгоритм розрахунку інших результативних показників діяльності визначений у табл. 15 Додаток Г .

Розрахунок порогу рентабельності проекту. Розмір виручки, яка дорівнює сукупним витратам підприємства, тобто безприбутковий обіг, через який підприємство повинно перейти, щоб вийти із зони збитків і перейти в зону прибуткової діяльності, називають порогом рентабельності.

Поріг рентабельності в грошовому вираженні розраховується за формулою:

$$ПРГ = ЧД * В_{\text{пост}} / (ЧД - В_{\text{зм}})$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації (табл. 15), тис. грн.; Впост – постійні витрати (табл. 14), тис. грн.; Взм – змінні витрати (табл. 14), тис. грн.

Розрахунок середнього чеку закладу ресторанного господарства. Середник чек – це показник, який використовується закладами ресторанного господарства для орієнтації гостей щодо цінового сегменту закладу, це приблизний діапазоні цін, на який варто орієнтуватися при виборі. Існує багато поглядів на розрахунок середнього чеку. При проведенні розрахунків дипломного проекту застосовуємо один з найбільш показових методів – розрахунок середнього чека на гостя.

Середній чек на гостя – показує на яку суму в середньому замовив один гість. Цей показник дає розуміння дорого або дешево гостям в закладі. На підставі нього можна робити висновки про формат закладу, відповідність концепції та ін.

Середній чек на гостя розраховується за формулою:

$$СЧ = ВТд / Кг$$

де ВТд – валовий товарообіг за день (табл. 5), грн.; Кг – кількість гостей за день, осіб.

Орієнтовні значення показника наступні:

1. Сегмент з середнім чеком до 5 євро. Гості приходять в такі заклади, щоб купити закуски і 1-2 напої.

2. Сегмент з середнім чеком 5-15 євро. Це звичайні піцерії, ресторани, кафе, де є офіціанти, розширене меню, технологічна кухня, 50-60 позицій в меню.

3. Сегмент з середнім чеком 20 євро і вище. Це ресторани з більш складними стравами і напоями вищої категорії, на 100 і більше посадочних місць, з красивим інтер'єром і подачею.

Розрахунок показників ефективності проекту. Ефективність проекту визначається зіставленням ефекту від здійснення інвестиційних витрат з їх величиною. Показниками ефективності проекту є: коефіцієнт ефективності інвестиційних витрат, термін окупності та рівень рентабельності. Коефіцієнт ефективності інвестиційних витрат (K_e) визначається за формулою:

$$K_e = \text{ЧП} / \text{ІВ}$$

де ЧП – чистий прибуток, тис. грн.; ІВ – інвестиційні витрати на здійснення проекту, тис. грн.

Термін окупності (Т) – кількість часу, необхідна для покриття витрат на той чи інший проект або для повернення коштів, вкладених підприємством за рахунок коштів, одержаних в результаті основної діяльності по даному проекту, це показник зворотний коефіцієнту ефективності, його визначають за формулою:

$$T = 1 / K_e$$

Рівень рентабельності продажів визначають за формулою:

$$P = \text{ЧП} / \text{ЧД} * 100\%$$

де ЧП – чистий прибуток, тис. грн.; ЧД – чистий дохід від реалізації, тис.грн.

Всі розрахункові дані, що характеризують основні економічні показники підприємства, зводять в табл. 16 Додаток Г.

З табл. 16 Додаток Г можна бачити, що даний проект є прибутковим, всі показники ефективності інвестиційного проекту, а саме коефіцієнт ефективності інвестиційних витрат, термін окупності, рівень рентабельності продажів – знаходяться в допустимих межах, розрахований середній чек відповідає рівню середнього чеку подібних закладів. Отже можна зробити висновок, що даний інвестиційний проект доцільно прийняти до впровадження

Список літератури

1. <https://d-l.com.ua/ua/archive/2010/4%286%29/pages-5-9/prebiotiki-i-probiotiki-mozhlivosti-profilaktichnogo-i-likuvalnogo-vikoristannya-u-ditey>
2. Крисенко О.В. Мікробіологічні аспекти пробіотичних препаратів / О.В. Крисенко, Т.В. Скляр, А.І. Вінніков, А.В. Сліпецька, С.С. Куденко // Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія. – 2010. – Вип. 18, т.2. – С. 19-24.
3. Калініченко С..В. Порухення мікроекології та її сучасна корекція. Огляд / С.В. Клініченко, О.О. Коротких, І.Ю. Тіщенко // Український біофармацевтичний журнал. – 2016. - №2 (43). – С. 6-12.
4. Скроцька О. І. Використання рекомбінантних мікроорганізмів для створення сучасних пробіотичних препаратів [Текст] / О. І. Скроцька, С. О. Старовойтова, Ю. М. Пенчук, Я. В. Гавриш // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технол. – 2012. – № 42. – С. 41-46.
5. Старовойтова С. А. Огляд міжнародних проєктів у галузі мікробної екології людини та створення пробіотиків [Текст] / С. А. Старовойтова // Biotechnol. Acta. – 2013. – Vol. 6, № 3. – С. 121-131.
6. Розроблення дієтичних та аюрведичних страв для закладів ресторанного господарства / Н. Е. Фролова, Ю. В. Ворона, Л. В. Вишневська, М. А. Бобін // Вчені записки таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Технічні науки.– 2024.– Т. 35 (74), № 1.– С. 127–132.
7. Джудит К. Доннелли. Потребность в питательных веществах здорового и больного организма / Джудит К. Доннелли. – М. : Мир, 2004. – С. 63-87.
8. <https://laktiale.ua/vse-pro-probiotiki/shho-take-probiotiki/shcho-take-sinbiotik/>.
9. Карпик Г.В. Харчові волокна фруктів та овочів / Г.В. Карпик, Н.Б. Сіржант // Матеріали V Міжнародної науково-технічної конференції

молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій – Тернопіль 17-18 листопада 2016. – С. 233-234.

10. Арсеньєва, Л. Ю. Дослідження складу полісахаридного комплексу концентратів харчових волокон рослинного походження / Л. Ю. Арсеньєва, О. В. Борисенко, В. Ф. Доценко, В. О. Губеня // Наука і соціальні проблеми суспільства: харчування, екологія, демографія: IV Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, ХДУХТ, 23 – 24 травня 2006 р. – Харків: ХДУХТ, 2006. – Ч. 1. – С. 14 – 16.
11. Байгарин, Е. К. Содержание пищевых волокон в пищевых продуктах растительного происхождения / Е. К. Байгарин // Вопросы питания. - 2006. – т. 75. № 3. - С. 42 - 44.
12. Баришева, Я. О. Дослідження впливу пектинових речовин на вміст біогенних амінів у рибних кулінарних виробках / Я. О. Баришева, Т. А. Манолі, А. Т. Безусов // Наукові здобутки у вирішенні актуальних проблем виробництва та переробки сировини, стандартизації і безпеки продовольства : зб. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. вчених, аспірантів і студентів, Київ, 17–18 квіт. 2019 р. / Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – Київ, 2019. – С. 159. – Бібліогр.: 2 назв.
13. Капліна Т.В. Вплив способу введення гарбузового насіння на органолептичні властивості кексів / Т.В. Капліна, В.М. Столярчук, С.О. Дудник // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2016. - № 1. (78). – С. 84-91.
14. ДСТУ 8550:2015 Молоко та молочні продукти. Вимірювання рН потенціометричним методом
15. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з дисципліни "Проектування підприємств в галузі з КП" [Електронний ресурс]: для студентів галузі знань 18 "Виробництво та технології" спец. 181 "Харчові технології" СВО "Бакалавр", та освіт.-проф. програми "Технології ресторанного бізнесу" ден. та заоч. форм навчання / І. М.

Калугіна, А. Д. Салавеліс, С. О. Поплавська ; відп. за вип. Л. М. Тележенко; Каф. технології ресторанного і оздоровчого харчування. — Одеса : ОНТУ, 2021. — 45 с.

- 16.Методичні вказівки до оформлення кваліфікаційної роботи магістра [Електронний ресурс] : для студентів, які навчаються за СВО "магістр" спец. 181 "Харчові технології" освітньої програми "Інноваційні технології ресторанного бізнесу" ден. та заоч. форм навчання / І. М. Калугіна, Л. М. Тележенко, А. Д. Салавеліс, С. О. Поплавська; відп. за вип. Л. М. Тележенко ; Каф. технології ресторанного і оздоровчого харчування. — Одеса : ОНТУ, 42 2023. — 28 с.
- 17.Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи магістрів [Електронний ресурс] : спец. 181 "Харчові технології" галузь знань 18 "Виробництво та технології" СВО "Магістр", освіт.-проф. програми "Інноваційні технології ресторанного бізнесу" ден. та заоч. форм навчання / А. Д. Салавеліс, І. М. Калугіна, С. О. Поплавська, О. В. Землякова; відп. за вип. Л. М. Тележенко; Каф. технології ресторанного і оздоровчого харчування. — Одеса: ОНАХТ, 2021. — 25 с.
- 18.Проектування закладів ресторанного господарства [Текст] : навч. посіб. / І. М. Калугіна, А. Д. Салавеліс, О. О. Фесенко, В. М. Лисюк. — Одеса : Освіта України, 2019. — 308 с. : табл., рис. — Бібліогр.: с. 242-250. ISBN 978-617-7366-79-8
- 19.Технологічний контроль у закладах ресторанного господарства [Текст] : навч. посіб. / І. М. Калугіна, Л. М. Тележенко. — Херсон : ФОП Грінь Д.С., 2017. — 204 с.
- 20.Збірник нормативних документів державного регулювання у сфері ресторанного бізнесу. Уклад: О.І. Черевко, Л.П. Малюк, Г.В. Дейниченко. - Харків.: ПКФ „ФаворЛТД”, 2003. - 440 с.

21. Дейниченко Г.В., Єфімова В.О., Постнов Г.М. Обладнання підприємств харчування: Довідник. 4.2 — Харків: ДП Редакція „Мир техніки і технологій ", 2003.- 380 с/
22. <https://kurisovska.gr.org.ua/pravyla-ohorony-pratsi-dlya-pidpryyemstv-gromadskogo-harchuvannya/>.

Таблиця 1 – Продуктова відомість

Сировина	Брутто, г	Брутто, кг	Нормативний документ
Абрикоси	3750	3,75	ДСТУ 2435:2007
Апельсини	6400	6,4	Сертифікат якості
Банани	1500	1,5	Сертифікат якості
Борошно пшеничне	5906,15	5,906	ДСТУ 46.004-99
Буряк	665,6	0,666	ДСТУ 7033:2009
Варення	390	0,39	ДСТУ 4899:2007
Варення з журавлини	630	0,63	ДСТУ 4899:2007
Вино біле сухе	125	0,125	Сертифікат якості
Виноград	6000	6	ДСТУ 2366:2009
Вишня свіжа	7040	7,04	ДСТУ 8325:2015
Гірчиця столова	496	0,496	ДСТУ 1052-2005
Горіхи волоські	72	0,072	Сертифікат якості
Горошок зелений консервований	3800,8	3,801	ДСТУ 7165:2010
Гриби білі сушені	1350	1,35	Сертифікат якості
Дріжджі	454,5	0,455	ДСТУ 4812:2007
Желатин	30	0,03	ДСТУ 3718:2007
Жир кулінарний	703,75	0,704	ДСТУ 4335: 2004
Жир тваринний топлений харчовий	2300,8	2,301	ДСТУ 4492-2005
Журавлина свіжа	151,2	0,151	ДСТУ 5035:2008
Заваріння чаю суха	45	0,045	ДСТУ 7174:2010
Звіробій сушений	125	0,125	Сертифікат якості
Кава натуральна мелена	822,378	0,822	ДСТУ 4394:2005
Какао-порошок	550	0,55	ДСТУ 4391:2017
Капуста білокачанна квашена	5540	5,54	Сертифікат якості
Капуста білокачанна свіжа	9000	9,0	ДСТУ 7037:2009
Картопля	117280	117,3	ДСТУ 4506: 2005
Квасоля	450	0,45	ДСТУ 4523:2006
Кетчуп томатний	4500	4,5	ДСТУ 5081:2008
Кефір	800	0,8	ДСТУ 4417:2005
Кислота лимонна	7,145	0,007	ДСТУ 908:2006
Кишки тонкі	162,5	0,163	Сертифікат якості
Кістки харчові	2282,85	2,283	ДСТУ 3938
Ковбаса сирокочена	2050	2,05	ДСТУ 4427:2005
Коньяк	800	0,8	Сертифікат якості
Крохмаль картопляний	54	0,054	ДСТУ 4380:2005
Крупа манна	152	0,152	ДСТУ 7022-97
Крупа рисова	2082,24	2,082	ДСТУ 1055:2006
Кури	4878	4,878	ДСТУ 3143-95
Лавровий лист	4,67595	0,005	ДСТУ 2717:2006
Лимон	446	0,446	Сертифікат якості
Лід	1600	1,6	Сертифікат якості
Лікер ароматний	1200	1,2	Сертифікат якості
Маргарин столовий	116,25	0,116	ДСТУ 4465:2005
Масло вершкове	2383,75	2,384	ДСТУ 4399:2005

Масло рослинне	6634	6,634	ДСТУ 4492:2005
Мед	315	0,315	ДСТУ 4497:2005
Молоко	28210	28,21	ДСТУ 2661:2010
Морква	6500	6,5	ДСТУ 286-91
Морозиво вершкове	125	0,125	ДСТУ 4733-2007
М'ята перцева сушена	125	0,125	Сертифікат якості
Наливка з вишні	600	0,6	Сертифікат якості
Наливка слив'янка	400	0,4	Сертифікат якості
Наливка чорносмородинова	1200	1,2	Сертифікат якості
Огірки свіжі	2350	2,35	ДСТУ 3247-95
Огірки солоні	1776	1,776	ДСТУ 4636:2006
Окорок копчено-варений	481	0,481	ДСТУ 4671:2006
Окунь	5650	5,65	ДСТУ 7449 - 96
Окунь морський гарячого копчення	1340	1,34	ДСТУ 2641:2007
Оселедець	3744	3,744	ТУ У 15.2-32782270-003:2010
Оцет	536,5	0,537	ДСТУ 4487:2005
Перець чорний мелений	10,6678	0,011	ДСТУ 2717:2006
Персики свіжі	9000	9	ДСТУ 7025:2009
Петрушка зелень	1280	1,28	ДСТУ 8645:2016
Петрушка корінь	851,901	0,852	ДСТУ 343-91
Печінка тріскова в маслі консервована	360	0,36	Сертифікат якості
Пломбір	3000	3	ДСТУ 4733-2007
Помідори свіжі	5459,4	5,459	ДСТУ 4733:2007
Пюре плодове консервоване	1000	1	ДСТУ 5081:2008
Рафінадна пудра	237	0,237	ДСТУ 4623:2006
Рибна консерва сардини	1170	1,17	ДСТУ 7454:2009
Родзинки	300	0,3	ДСТУ 4735:2007
Салат зелений	700	0,7	ДСТУ 2175-93
Свинина	7095,5	7,096	ДСТУ 7158: 2010
Свинина (лопаткова частина)	13230	13,23	ДСТУ 7158: 2010
Сир "Російський"	1104	1,104	ДСТУ 6003:2008
Сир кисломолочний	298,8	0,299	ДСТУ 4554:2006
Сік лимонний	400	0,4	ДСТУ 4283.1:2007
Сік яблучний	6250	6,25	ДСТУ 4283.1:2007
Сіль кухонна харчова	1456,41	1,456	ДСТУ 3583: 97
Сливи свіжі	1444	1,444	ДСТУ 2435:2007
Сметана	12585	12,59	ДСТУ 4418:2005
Сода харчова	15	0,015	ДСТУ 2900:2006
Сосиски	3060	3,06	ДСТУ 4436:2005
Соус "Тартар"	3000	3	ДСТУ ISO 9001:2009-
Судак	8233,9	8,234	ДСТУ 4868:2007
Суниця	3410	3,41	ДСТУ 2887
Сухарі пшеничні	280	0,28	ДСТУ-П 4586 2006
Сухофрукти	60	0,06	ДСТУ 3355—96
Томатне пюре	990	0,99	ДСТУ 5081:2008
Фрукти консервовані	200	0,2	ДСТУ 5081:2008
Хліб житній	1260	1,26	ДСТУ 4582:2006
Хліб пшеничний	4602	4,602	ДСТУ 4582:2006
Хрін корінь	2400	2,4	ДСТУ 294-91

Цвіт липовий сушений	84	0,084	Сертифікат якості
Цибуля зелена	1220	1,22	ДСТУ 6011:2008
Цибуля ріпчаста	8669,55	8,67	ДСТУ 3234-95
Цукор	11279,3	11,28	ДСТУ 4623:2006
Часник	230,7	0,231	ДСТУ 3233-95
Чебрець сушений	125	0,125	Сертифікат якості
Черешня	7500	7,5	ДСТУ ISO 7920:2009
Чорнослив	90	0,09	Сертифікат якості
Чорна смородина	7040	7,04	Сертифікат якості
Шоколад	20	0,02	ДСТУ 3924-2000
Шпик	2723,64	2,724	Сертифікат якості
Шпинат	8760	8,76	ДСТУ 2175-93
Щавель	135	0,135	ДСТУ 2175-93
Яблука	36867,9	36,87	ДСТУ 691:2004
Яйця	223 шт.		ДСТУ 5028:2008
Яловичина	25500	25,5	ДСТУ 6030: 2008
Яловичина котлетне м'ясо	6600	6,6	ДСТУ 6030: 2008
Сік «Сандора» мультивітамін	90 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» яблучно-виноградний	40 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» яблучно-виноградний	50 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» бананово-суничний	50 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» виноградно-яблучний	50 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» гранатовий	50 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Сік «Сандора» томатний	60 уп.		ДСТУ 4150 : 2003
Вода мінеральна «Шаянська» в асортименті	14 бут.		ДСТУ 878
Вода мінеральна «Куяльник» в асортименті	16 бут.		ДСТУ 878
Пиво «Чернігівське» в асортименті	44 бут.		ДСТУ 3888-99

Таблиця 1 – Виробнича заготівельного цеху

Напівфабрикати, сировина	Призначення	Витрата на 1 порцію (кг, л), г		К-ть порцій	Загальна витрата, г		Спосіб обробки
		брутто	нетто		брутто	нетто	
1	2	3	4	5	6	7	8
Лінія м'яса, птиці, субпродуктів							
свинина	асорті м'ясе на хлібі	18	15	37	666	555	Миття, нарізання, зачищення
	ковбаса зі свинини смажена	1837	1565	35	6429,5	5477,5	
					7095,5	6032,5	
кишкі тонкі	ковбаса з риби	150 см	40	17	255 см	68	Миття, нарізання, зачищення
	ковбаса зі свинини смажена	100 см	27	35	350 см	94,5	
					605 см	162,5	
кури	бульйон з курей	271	179	60	4878	3222	Миття, нарізання, зачищення, розділення
					4878	3222	
яловичина	біфштекс	170	125	150	25500	18750	Миття, нарізання, зачищення
					25500	18750	
свинина (лопаткова частина)	крученики прикарпатські	147	125	90	13230	11250	Миття, нарізання, зачищення
					13230	11250	
яловичина (котлетне м'ясо)	голубці українські	110	81	60	6600	4860	Миття, нарізання, зачищення
					6600	4860	
шпик	голубці українські	5,2	5	60	312	300	Миття, нарізання, зачищення
	вареники з картопляним фаршем зі шкваріннями	19,8	19	60	1188	1140	
	фарш картопляний зі шкваріннями	198	190	6,18 кг	1223,64	1174,2	
					2723,64	2614,2	
кістки харчові	бульйон кістковий	300	300	7,61 л	2282,85	2282,85	Миття, розрубка
					2282,85	2282,85	
Лінія риби							
судак	ковбаса з риби	1667	800	17	2833,9	1360	

	кульки з судака	135	65	40	5400	2600	Очищення, миття, потрошіння, нарізання
					8233,9	3960	
оселедець	оселедець у сметані	156	75	24	3744	1800	Очищення, миття, потрошіння, нарізання
					3744	1800	
окунь	бульйон рибний	333	250	60	5994	4500	Очищення, миття, потрошіння, нарізання
	окунь морський відварний	113	94	50	5650	4700	
					11644	9200	
Лінія овочів, зелені							
цибуля ріпчаста	ковбаса з риби	191	160	17	324,7	272	Сортування, очищення, миття, нарізання
	оселедець у сметані	10	8	24	240	192	
	закуска із тріскової печінки з сиром	417	350	24	1000,8	840	
	салат із солоних огірків і квашеної капусти	95	80	20	380	320	
	бульйон з курей	10	8	60	180	144	
	бульйон рибний	30	25	60	540	450	
	кульки з судака	17	14	40	680	560	
	окунь морський відварний	4	3	50	200	150	
	крученики прикарпатські	8	7	90	720	630	
	голубці українські	12	10	60	720	600	
	вареники з картопляним фаршем зі шкваріннями	25	21	60	1500	1260	
	бульйон кістковий	10	8	7,61 л	76,095	60,876	
	фарш картопляний зі шкваріннями	250	210	6,18 кг	1545	1297,8	
	капуста тушкована	71	60	6,75 кг	479,25	405	

	соус білий основний	36	30	2,32 л	83,7	69,75	
					8669,545	7251,426	
яблука свіжі	оселедець у сметані	23	20	24	552	480	Сортування, очищення, миття, нарізання
	салат з білокачанної капусти та яблук	227	200	20	500	800	
	мус яблучний	150	300	19	647,9	570	
	яблука по-київськи	90	63	39	3510	2457	
	яблука порціями	150	150	55	8250	8250	
	сік фреш морквяно-яблучний	2300	2000	50	11500	10000	
	сік фреш яблучний	2300	2000	50	11500	10000	
					36459,9	32557	
шпинат	салат зі шпинату	1095	810	8	8760	6480	Перебирання, нарізання
					8760	6480	
часник	ковбаса зі свинини смажена	29	23	35	101,5	80,5	Сортування, очищення, миття, подрібнення
	закуска з сиру	38	30	4	15,2	12	
	голубці українські	1,9	1,5	60	114	90	
					230,7	182,5	
цибуля зелена	салат з білокачанної капусти та яблук	125	100	20	500	400	Перебирання, миття, нарізання
	салат "Асорті"	125	100	26	650	520	
	закуска з сиру	175	140	4	70	56	
					1220	976	
капуста білокачанна квашена	салат з білокачанної капусти та яблук	814	410	20	3256	1640	Перебирання, миття
	салат із солоних огірків і квашеної капусти	571	400	20	2284	1600	
					5540	3240	
огірки солоні	салат із солоних огірків і квашеної капусти	444	400	20	1776	1600	Сортування, очищення, промивання, нарізання
					1776	1600	

помідори свіжі	салат "Асорті"	247	210	26	1284,4	1092	Сортування, миття, нарізання
	яєчня з помідорами	75	64	40	3000	2560	
	гарнір з овочів 743	470	400	20	1175	1000	
					5459,4	4652	
огірки свіжі	салат "Асорті"	250	200	20	1300	1040	Сортування, миття, очищення, нарізання
	гарнір з овочів 743	420	400	20	1050	1000	
					2350	2040	
морква	салат "Асорті"	126	100	20	655,2	520	Сортування, очищення, миття, нарізання
	бульйон з куррей	13	10	60	234	180	
	окунь морсь- кий відварний	4	3	50	200	150	
	сік фреш мор- квяно- яблучний	1600	1550	50	8000	7750	
	бульйон кістковий	10	8	7,61 л	76,095	60,876	
	капуста тушкована	50	40	6,75 кг	337,5	270	
					9502,795	8930,876	
буряк	салат "Асорті"	128	100	20	665,6	520	Сортування, очищення, миття, нарізання
					665,6	520	
петрушка корінь	бульйон з куррей	11	8	60	198	144	Сортування, очищення, миття, нарізання
	бульйон рибний	11	8	60	198	144	
	окунь морсь- кий відварний	3	2	50	150	100	
	бульйон кістковий	8	6	7,61 л	60,876	45,657	
	капуста тушкована	27	20	6,75 кг	182,25	135	
	соус білий основний	27	20	2,325 л	62,775	46,5	
					851,901	615,157	
петрушка зелень	бульйон з куррей	10	9,5	60	180	171	Перебирання, миття, нарізання
	бульйон рибний	10	9,5	60	180	171	
	кульки з судака	2	2	40	80	80	
	окунь морсь- кий відварний	2	2	50	100	100	

	біфштекс	2	2	150	300	300	
	крученики прикарпатські	2	2	90	180	180	
	яєчня з помідорами	2	2	40	80	80	
	голубці українські	3	3	60	180	180	
					1280	1262	
хрін корінь	біфштекс	16	10	150	2400	1500	Сортування, очищення, миття, нарізання
					2400	1500	
гриби білі сушені	крученики прикарпатські	15	30	90	1350	2700	Перебирання, миття, замочування
					1350	2700	
квасоля	крученики прикарпатські	5	10,5	90	450	945	Перебирання, миття, замочування
					450	945	
капуста білокачанна свіжа	голубці українські	150	120	60	9000	7200	Сортування, зачищення, нарізання, миття
	капуста тушкована	1313	1050	6,75 кг	8862,75	7087,5	
					17862,75	14287,5	
родзинки	кілцьця сирні з родзинками	5,1	5	50	255	250	Перебирання, миття, замочування
	квас "Україна"	1	1	45	45	45	
					300	295	
картопля	картопля варена	1320	990	14,25 кг	18810	14107,5	Сортування, калібрування, очищення, миття, нарізання
	картоплі фрі	2667	2000	34,5 кг	92011,5	69000	
	фарш картоп- ляний зі шкваріннями	1045	784	6,18 кг	6458,1	4845,12	
					117279,6	87952,62	
салат зелений	гарнір з овочів 743	280	200	20	700	500	Перебирання, миття, нарізання
					700	500	
щавель	соус білий зі щавелем	54	41	50	135	102,5	Перебирання, миття, нарізання
					135	102,5	
суниця свіжа	морозиво "Айсберг"	88	75	20	1760	1500	Перебирання, миття
	сік фреш сунічно- журавлиний	1650	1540	10	1650	1540	
					3410	3040	

журавлина	кисіль з журавлини	126	120	6	151,2	144	Перебирання, миття
	сік фреш сунично-журавлиний	1650	1470	10	1650	1470	
					1801,2	1614	
сухофрукти	узвар	100	250	3	60	150	Перебирання, миття, замочування
					60	150	
сливи свіжі	самбук сливовий	722	650	20	1444	1300	Сортування, видалення кісточки, миття
					1444	1300	
чорнослив	десерт "Біло-ніжка і сім гномів"	45	50	2	90	100	Перебирання, миття, замочування
					90	100	
горіхи вольські	десерт "Біло-ніжка і сім гномів"	36	16	2	72	32	Сортування, очищення, подрібнення
					72	32	
абрикоси свіжі	абрикоси порціями	150	150	25	3750	3750	Сортування, видалення кісточки, миття
					3750	3750	
виноград свіжий	виноград порціями	150	150	40	6000	6000	Сортування, миття
					6000	6000	
персики свіжі	персики порціями	150	150	40	6000	6000	Сортування, видалення кісточки, миття
	сік фреш персиковий з м'якоттю	1800	1670	20	9000	8350	
					15000	14350	
черешня свіжа	черешня порціями	150	150	50	7500	7500	Сортування, миття
					7500	7500	
банани свіжі	банани порціями	150	150	10	1500	1500	Сортування, миття
					1500	1500	
лимони	чай з лимоном	8	7	22	176	154	Сортування, миття
	квас "Україна"	6	5	45	270	225	
					446	379	
апельсини свіжі	сік фреш апельсиновий	1600	1430	40	6400	5720	Сортування, миття
					6400	5720	
чорна смородина	сік фреш з чорної	1600	1540	44	7040	6776	Сортування, миття

	смородини та вишні						
					7040	6776	
вишня свіжа	сік фреш з чорної смородини та вишні	1600	1540	44	7040	6776	Сортування, миття
					7040	6776	

Таблиця 2 – Розрахунок кількості продуктів, що підлягають зберіганню в холодильній шафі

Сировина	Час зберігання, год	Кількість сировини на 1 зміни Qс, кг	Кількість напівфабрикатів на 1/2 зміни Qн/ф, кг	Кількість напівфабрикатів на 1/4 зміни Qн/ф, кг	Загальна кількість на зберігання, кг
цибуля ріпчаста чищена	12	7,251	3,626	1,813	5,439
яблука свіжі	12	36,460	18,230	9,115	27,345
шпинат	12	6,480	3,240	1,620	4,860
цибуля зелена	12	0,976	0,488	0,244	0,732
капуста білокачанна квашена	12	3,240	1,620	0,810	2,430
огірки солоні	12	1,600	0,800	0,400	1,200
помідори свіжі	12	4,652	2,326	1,163	3,489
огірки свіжі	12	2,040	1,020	0,510	1,530
морква очищена	12	8,931	4,465	2,233	6,698
буряк очищений	12	0,520	0,260	0,130	0,390
петрушка очищена	12	0,615	0,308	0,154	0,461
петрушка зелень	12	1,262	0,631	0,316	0,947
капуста білокачанна свіжа	12	14,288	7,144	3,572	10,716
салат зелений	12	0,500	0,250	0,125	0,375
щавель	12	0,103	0,051	0,026	0,077
суниця свіжа	12	3,040	1,520	0,760	2,280
журавлина	12	1,614	0,807	0,404	1,211
сливи свіжі	12	1,300	0,650	0,325	0,975
абрикоси свіжі	12	3,750	1,875	0,938	2,813
виноград свіжий	12	6,000	3,000	1,500	4,500
персики свіжі	12	14,350	7,175	3,588	10,763
черешня свіжа	12	7,500	3,750	1,875	5,625
банани	12	1,500	0,750	0,375	1,125
лимон	12	0,379	0,190	0,095	0,284
апельсини	12	5,720	2,860	1,430	4,290

чорна смородина	12	6,776	3,388	1,694	5,082
вишня свіжа	12	6,776	3,388	1,694	5,082
фарш на:					
ковбасу з риби	12	1,999	1,000	0,500	1,500
кульки рибні	12	5,280	2,640	1,320	3,960
ковбаса зі свинини смажена	12	5,684	2,842	1,421	4,263
фарш на голубці українські	12	5,941	2,970	1,485	4,455
Всього					124,895

Таблиця 3 – Розрахунок необхідного об'єму мийних ванн

Найменування операції	Кількість сировини, що обробляється Q, кг	Норма води на 1 кг W, дм ³	Оборотність ванн, φ	Габарити, м			Розрахунковий об'єм ван, дм ³	Кількість ван
				довжина	ширина	висота		
миття свинини	20,33	3	10,667	1,2	0,63	0,84	8,967	ВМ-2А 1 шт.
миття яловичини	32,10	3	10,667				14,162	
миття кишок тонких	0,16	3	10,667				0,072	
миття курей	4,88	3	10,667				2,152	
миття шпиків	2,72	3	10,667				1,202	
миття кісток харчових	2,28	3	10,667				1,007	
миття риби	23,62	3	10,667				10,421	
миття овочів, цибулі, часнику, капусти	29,21	2	13,714	0,63	0,63	0,84	7,518	ВМ-1А, 2 шт.
миття помідорів, квашеної капусти, солоних огірків	12,78	2	13,714				3,288	
миття зелені, ягід, фруктів, цитрусових, родзинок, чорносливу	111,84	2	16,000	1,2	0,63	0,84	24,670	ВМ-2А 1 шт.

Таблиця 4 – Розрахунок чисельності виробничого персоналу в заготівельному цеху

Операції	Кількість продуктів що перероблюється у зміну, Q, кг	Норма вироблення, кг/год	Кількість людино-годин А
Обробка м'яса	60,02714	350	0,1715
Обробка птиці	4,878	214	0,0228
Обробка риби	23,6219	135	0,1750
Обробка кістки харчові	2,28285	100	0,0228
Обробка кишок тонких	0,1625	100	0,0016
Цибуля ріпчаста			

миття	7,251	90	0,0806
очистка	8,670	160	0,0542
нарізка	7,251	160	0,0453
Яблука свіжі			
миття	36,460	50	0,7292
нарізка	36,460	100	0,3646
Шпинат	8,76	50	0,1752
Лимон миття	0,446	50	0,0089
петрушка зелень	1,28	50	0,0256
вишня свіжа	7,04	50	0,1408
Апельсини миття	6,4	50	0,1280
Виноград миття	6	50	0,1200
черешня миття	7,5	50	0,1500
Журавлина миття	1,8012	50	0,0360
банани миття	1,5	50	0,0300
персики миття	15	50	0,3000
Сухофрукти миття	0,06	50	0,0012
Чорнослив миття	0,09	50	0,0018
Абрикоси свіжі миття	3,75	50	0,0750
чорна смородина миття	7,04	50	0,1408
суниця миття	3,41	50	0,0682
Помідори свіжі			
миття	5,4594	50	0,1092
нарізка	4,652	100	0,0465
Морква			
миття	9,502795	70	0,1358
очищення	7,602236	70	0,1086
нарізання	1,180876	100	0,0118
Буряк			
миття	0,666	70	0,0095
очищення	0,62	70	0,0089
нарізка	0,520	75	0,0069
Цибуля зелена	1,220	50	0,0244
Огірки солоні нарізка	1,6	75	0,0213
Капуста квашена	5,54	75	0,0739
Капуста білокачанна свіжа			
миття	17,86275	70	0,2552
нарізка	14,2875	75	0,1905
Часник миття	0,1825	50	0,0037

очистка	0,2307	70	0,0033
Петрушка корінь			
миття	0,852	50	0,0170
очищення	0,785	50	0,0157
нарізка	0,615	75	0,0082
Картопля			
миття	117,2796	70	1,6754
очищення	93,82368	70	1,3403
нарізка	87,95262	75	1,1727
Щавель	0,135	50	0,0027
Хрін корінь			
миття	2,400	50	0,0480
очищення	2,25	70	0,0321
подрібнення	1,500	75	0,0200
Родзинки	0,3	100	0,0030
Приготування фаршу на:			
ковбасу з риби	1,99937	35	0,0571
кульки рибні	5,2804	35	0,1509
ковбаса зі свинини смажена	5,68435	35	0,1624
голубці українські	5,9406	35	0,1697
Всього			8,9539

Таблиця 5 – Виробнича програма гарячого цеху

№	Назва страви	Вихід, г	Всього порцій
19	Асорті м'ясне на хлібі	55	37
1.80	Ковбаса з риби	100	17
1.7	Салат «Асорті»	200	26
1.77	Ковбаса із свинини смажена	100	35
	Молоко кип'ячене	200	6
1.95	Бульйон із курей прозорий	300	60
1.96	Бульйон рибний прозорий	300	60
536/1.339	Сосиски відварні з картоплею фрі	75/150	60
1.246/1.345	Кульки з судака з овочевим гарніром та вершковим маслом	100/150 /6	40
1.232/1.324/1.369	Окунь морський відварний з картоплею вареною та соусом білим зі щавелем	75/150 /50	50
548/1.339	Біфштекс з картоплею фрі	50/150	150
1.267/1.344	Крученики прикарпатські	100/150	90
1.296	Голубці українські	275	60
1.221	Ячня з помідорами	120	40

1.437	Вареники з картопляним фаршем зі шкваріннями	200/25	60
1.231	Кільця сирні з родзинками	81	50
1.324	Картопля варена	150	50
1.339	Картопля фрі	150	210
679	Каша рисова розсипчаста	150	30
1.344	Гарнір комбінований	150	90
1.345	Овочевий гарнір	150	40
1.375	Соус сметанный	75	50
1.369	Соус білий зі щавелем	50	50
869	Кисіль з журавлини	200	6
1.395	Узвар	200	3
916	Суфле плодове	300	20
904	Самбук сливовий	100	20
902	Мус яблучний	100	19
922	Яблука по-київськи	100	39
944	Чай з лимоном	200/15/7	22
945	Чай з молоком	150/50/ 15	23
1.427	Чай з липового цвіту з цукром	200	14
950	Кава чорна з молоком	100/25	176
948	Кава чорна «Еспрессо»	100	220
959	Какао з молоком	200	110
957	Кава чорна з морозивом (глясе)	150	130
1.430	Напій «Український букет»	250	50
1.424	Квас «Україна»	200	45

Таблиця 6 – Виробнича програма холодного цеху

№ рецептури	Назва страви	Вихід, г	Всього
19	Асорті м'ясне на хлібі	55	37
11	Канапе із сардинами	50	45
3	Канапе із твердим сиром	50	45
1.80	Ковбаса з риби	100	17
46/743/819	Окунь гарячого копчення	50/50/20	20
1.61	Оселедець у сметані	125	24
1.66	Закуска із тріскової печінки із сиром	100	24
1.1	Салат зі шпинату	200	40
1.7	Салат «Асорті»	200	26
1.17	Салат із солоних огірків і квашеної капусти	200	20
1.11	Салат із білокачанної капусти та яблук	200	20
1.77	Ковбаса із свинини смажена	100	35

48/743	Ковбаса сирокочена (порціями)	40/50	50
	Кефір	200	4
1.86	Закуска із сиру	100	4
	Сир «Російський»	50	3
41	Масло вершкове (порціями)	20	4
743	Овочевий гарнір	50	40
	Кетчуп томатний «Чумак»	75	60
	Соус «Тартар»	75	40
938	Морозиво «Пінгвин»	180	21
939	Морозиво «Айсберг»	275	20
869	Кисіль з журавлини	200	6
1.395	Узвар	200	3
916	Суфле плодове	300	20
904	Самбук сливовий	100	20
902	Мус яблучний	100	19
1.418	Десерт «Білосніжка й сім гномів»	150	2
847	Яблука (порціями)	150	55
847	Абрикоси (порціями)	150	25
847	Виноград (порціями)	150	40
847	Персики (порціями)	150	40
847	Черешня (порціями)	150	50
847	Банани (порціями)	150	10
986	Коктейль «Десертний»	75	40
988	Коктейль десертний «Южний»	230	40
123	Напій Олімпія	250	20
110	Напій томатний з часником	150	20
111	Напій зі свіжими огірками	100	20
1.430	Напій «Український букет»	250	50
1.424	Квас «Україна»	200	45
1224	Коктейль апельсиновий з мускатним горіхом	150	20
1197	Коктейль молочний з соком виноградним	200	20

Таблиця 7– Графіки реалізації страв з гарячого цеху в залі закусочної

Найменування страв	К-ть страв, шт.	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21
		Коефіцієнти споживання страв												
		0,023	0,060	0,045	0,075	0,105	0,136	0,136	0,090	0,060	0,045	0,075	0,090	0,060
		Коефіцієнти споживання перших страв												
						0,183	0,238	0,238	0,157	0,105	0,079			
Асорті м'ясне на хлібі	37	1	2	2	3	4	5	5	3	2	2	3	3	2
Ковбаса з риби	17	0	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	1
Салат «Асорті»	26	1	2	1	2	3	4	4	2	2	1	2	2	2
Ковбаса із свинини смажена	35	1	2	2	3	4	5	5	3	2	2	3	3	2
Молоко кип'ячене	6	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0
Бульйон із курей прозорий	60					11	14	14	9	6	5			
Бульйон рибний прозорий	60					11	14	14	9	6	5			
Сосиски відварні	60	1	4	3	5	6	8	8	5	4	3	5	5	4
Кульки з судака	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Окунь морський відварний	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Біфштекс	150	3	9	7	11	16	20	20	14	9	7	11	14	9
Крученики прикарпатські	90	2	5	4	7	9	12	12	8	5	4	7	8	5
Голубці українські	60	1	4	3	5	6	8	8	5	4	3	5	5	4
Ячня з помідорами	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Вареники з картопляним фаршем зі шкваріннями	60	1	4	3	5	6	8	8	5	4	3	5	5	4
Кільця сирні з родзинками	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Картопля варена	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Картопля фрі	210	5	13	9	16	22	29	29	19	13	9	16	19	13

Каша рисова розсипчаста	30	1	2	1	2	3	4	4	3	2	1	2	3	2
Гарнір комбінований	90	2	5	4	7	9	12	12	8	5	4	7	8	5
Овочевий гарнір	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Соус сметанный	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Соус білий зі щавелем	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Кисіль з журавлини	6	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0
Узвар	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Суфле плодове	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Мус яблучний	5	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Яблука по-київськи	19	0	1	1	1	2	3	3	2	1	1	1	2	1
Чай лимоном	15	0	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Чай з молоком	15	0	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Чай з липового цвіту з цукром	14	0	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Кава чорна з молоком	160	4	10	7	12	17	22	22	14	10	7	12	14	10
Кава чорна «Еспрессо»	205	5	12	9	15	22	28	28	18	12	9	15	18	12
Какао з молоком	80	2	5	4	6	8	11	11	7	5	4	6	7	5
Кава чорна з морозивом (глясе)	130	3	8	6	10	14	18	18	12	8	6	10	12	8
Напій «Український букет»	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Квас «Україна»	45	1	3	2	3	5	6	6	4	3	2	3	4	3

Таблиця 8 – Графіки реалізації страв в холодному цеху

Найменування страв	К-ть страв, шт.	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21
		Коефіцієнти споживання страв												
		0,023	0,060	0,045	0,075	0,105	0,136	0,136	0,090	0,060	0,045	0,075	0,090	0,060
Асорті м'ясне на хлібі	37	1	2	2	3	4	5	5	3	2	2	3	3	2
Канapé із сардинами	45	1	3	2	3	5	6	6	4	3	2	3	4	3
Канapé із твердим сиром	45	1	3	2	3	5	6	6	4	3	2	3	4	3
Ковбаса з риби	17	0	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	1
Окунь гарячого копчення	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Оселедець у сметані	24	1	1	1	2	3	3	3	2	1	1	2	2	1
Закуска із тріско-вої печінки із сиром	24	1	1	1	2	3	3	3	2	1	1	2	2	1
Салат зі шпинату	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Салат «Асорті»	26	1	2	1	2	3	4	4	2	2	1	2	2	2
Салат із солоних огірків і квашеної капусти	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Салат із білокачанної капусти та яблук	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Ковбаса із свинини смажена	35	1	2	2	3	4	5	5	3	2	2	3	3	2
Ковбаса сирокопчена	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Кефір	4	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Закуска із сиру	4	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Сир «Російський»	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Масло вершкове	4	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Овочевий гарнір	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Кисіль з журавлини	6	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0
Узвар	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Суфле плодове	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Мус яблучний	5	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Десерт «Білосніжка й сім гномів»	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Яблука (порціями)	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2

Абрикоси (порціями)	25	1	2	1	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2
Виноград (порціями)	25	1	2	1	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2
Персики (порціями)	30	1	2	1	2	3	4	4	3	2	1	2	3	2
Черешня (порціями)	40	1	2	2	3	4	5	5	4	2	2	3	4	2
Напій «Український букет»	50	1	3	2	4	5	7	7	5	3	2	4	5	3
Квас «Україна»	45	1	3	2	3	5	6	6	4	3	2	3	4	3
Коктейль апельсиновий з мускатним горіхом	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1
Коктейль молочний з соком виноградним	20	0	1	1	2	2	3	3	2	1	1	2	2	1

Таблиця 9 – Розрахунок об'єму ємкості для варіння напоїв і солодких страв

Найменування страви	Кількість страв під час максимального завантаження	Вихід, л	Коефіцієнт заповнення	Розрахунковий об'єм ємкості, V, дм ³	Прийнята ємкість
Кава чорна еспресо	15	0,1	0,85	1,76	Кавоварка Saeco RI8329/09
Кава з молоком та цукром	10	0,1	0,85	1,18	
Кава «Глясе»»	8	0,2	0,85	1,88	
Какао з молоком	5	0,2	0,85	1,18	
Гарячий шоколад	20	0,05	0,85	1,18	Сотейник на 2 л
Чай чорний в асортименті	2	0,2	0,85	0,47	Електрочайник Philips HD-9321/20
Чай зелений в асортименті	2	0,2	0,85	0,47	
Чай з липового цвіту	2	0,2	0,85	0,47	Сотейник на 1 л
Напій «Український букет»	7	0,25	0,85	2,06	Сотейник на 2 л
Напій «Бджілка»	38	0,25	0,85	11,18	Каструля на 12 л
Кисіль з журавлини	18	0,2	0,85	4,24	Каструля на 5 л
Узвар	18	0,2	0,85	4,24	Каструля на 5 л

Таблиця 10 – Розрахунок жарильної поверхні плити

Найменування страви	Кількість страв за години максимального завантаження	Вид нап-литного посуду	Кількість одиниць посуду	Площа, що займає одиниця посуду, м ²	Час обробки, хв..	Площа жарильної поверхні, м ²
Картопляне пюре	12	каструля	1	0,0327	20	0,0327
Картопля відварна	14	каструля	1	0,0327	20	0,0327
Капуста тушкована	25	каструля	1	0,0565	45	0,0565
Суфле рибне	13	сотейник	1	0,0314	10	0,0314
Припускання судака	12	сотейник	1	0,0325	10	0,0325
Припускання капусти білокачанної	11	сотейник	1	0,0314	10	0,0314
Рагу овочеве	25	каструля	1	0,0327	35	0,0327
Вареники з картоплею	12	каструля	1	0,0327	10	0,0327
Борщ з м'ясом	4	каструля	1	0,0804	40	0,0804
Суп картопляний	6	каструля	1	0,0565	25	0,0565
Суп молочний рисовий протертий	4	каструля	1	0,0565	25	0,0565
Суп-пюре з курки	4	каструля	1	0,0565	25	0,0565
Соус сметанный	5	каструля	1	0,0565	15	0,0565
Какао з молоком	7	сотейник	1	0,0327	10	0,0327
Напій з плодів шипшини	4	сотейник	1	0,0327	10	0,0327
Молоко	4	сотейник	1	0,0327	10	0,0327
Всього						0,9054

Таблиця 11 – Розрахунок кількості продуктів, що підлягають зберіганню в холодильній шафі

Найменування продуктів, що підлягають зберіганню	Кількість сировини і напівфабрикатів на зміну, кг/л	Кількість сировини і напівфабрикатів на ½ зміни, кг/л	Кількість сировини і напівфабрикатів на 1/4 зміни, кг/л	Загальна кількість продуктів на зберіганні, кг/л
масло вершкове	5,4852	2,7426	1,3713	4,1139
дріжджі пресовані	0,16994	0,08497	0,04249	0,1274
яйця, шт.	126	63	31,5	3,78
меланж для змашування пиріжків	1,2644	0,6322	0,3161	0,9483
петрушка зелень	0,18113	0,09056	0,04528	0,1358
маргарин	2,24604	1,12302	0,56151	1,6845
малина	8,85	4,425	2,2125	6,6375
вершки	2,7	1,35	0,675	2,025

шоколад	0,15	0,075	0,0375	0,1125
консерви рибні	2,5248	1,2624	0,6312	1,8936
майонез	0,96	0,48	0,24	0,72
оселедець	14,352		3,588	3,588
сир "Голандський"	0,655	0,3275	0,16375	0,4913
сир кисломолочний	2,7948	1,3974	0,6987	2,0961
цибуля зелена	0,9615	0,48075	0,24038	0,7212
сунія	5,76	2,88	1,44	4,32
огірки солоні	0,3	0,15	0,075	0,225
черешня	0,41145	0,20573	0,10286	0,3086
шоколад	0,15	0,075	0,0375	0,1125
молоко, л	73,4		18,35	18,35
джем вишневий	0,772	0,386	0,193	0,579
томатне пюре	2,7745	1,38725	0,69363	2,0809
сироп плодово-ягідний	0,9	0,45	0,225	0,675
джем абрикосовий	0,303	0,1515	0,07575	0,2273
повидло полуничне	1,0545	0,52725	0,26363	0,7909
Всього				62,8536

Таблиця 1 – Небезпечні і шкідливі виробничі фактори

№	Найменування небезпечних та шкідливих виробничих факторів	Нормоване значення	Нормативний акт	Джерело виникнення	Можливі наслідки від дії
1	Рухомі частини виробничого обладнання	-	-	М'ясорубка, блендер-міксер, фаршемішалка, овочерізальна машина	Порізи, відрізи пальців, переломи пальців, зтягування волосся
2	Підвищена температура повітря робочої зони	21-23 °C	ДСН 3.3.6.04 2-99	Марміти, електроплити, електрочайник, кокаваріння	Зневоднення організму, подразнення дихальних шляхів, тепловий удар, швидка втома, несприятлива дія на серцево-судинну систему
3	Знижена температура повітря робочої зони	21-23 °C	ДСН 3.3.6.04 2-99	Холодильні камери, заморожені продукти	Переохолодження організму, відмороження деяких частин тіла
4	Підвищений рівень шуму та вібрації на робочому місці	60 дБА. Загальна вібрація віброприскорення $0,1 \text{ м/с}^2$, 50 дБ віброшвидкість $0,2 \text{ м/с} \cdot 10^{-2}$, 92 дБ Локальна вібрація віброшвидкість $2 \text{ м/с} \cdot 10^{-2}$, 112 дБ віброприскорення 2 м/с^2 , 76 дБ категорії 3 «а»	ДСН 3.3.6.03 7-99 ДСН 3.3.6.03 9-99	Картоплеочищувальна машина, холодильні шафи, посудомийні машини	Вібраційна хвороба, проблеми зі слухом
5	Знижена температура сировини	-	-	Заморожені продукти	Відмороження деяких частин тіла, застуда

6	Підвищена вологість повітря	65 %	ДСН 3.3.6.04 2-99	Посудомийні машини, ванни мийні, мийні кухонного та столового посуду, раковини, душові кабінки	Негативний вплив на стан людини, порушення терморегуляції, зниження опірності організму інфекційним хворобам
7	Слизькість підлоги	-	-	мийні ванни, раковини	Забиття, переломи, падіння
9	Відсутність або недовроаа природного світла	КПО - 2 %,	ДБН В.2.5-28-2006	Заготівельний цех, адміністративно-побутові приміщення, коридори та ін.	Негативний вплив на зір, падіння, забиття, переломи
10	Відсутність або недостатність штучного освітлення	150 лк	ДБН В.2.5-28-2006	Холодильні камери, складські приміщення, мийні приміщення, коридори	Негативний вплив на зір, падіння, забиття, переломи
11	Загазованість повітря	-	ГОСТ 12.1.005 -88	Олія при смаженні	Подразнення слизової оболонки, негативно впливає на зір та дихальні шляхи
12	Гострі інструменти, жорсткість на поверхнях допоміжних матеріалів інструментів та обладнання	-	-	Недотримання техніки безпеки	Порізи, подряпини, різноманітні травми
11	Підвищений рівень напруги в електричному ланцюгу, замикання якого може відбутися через тіло людини	-	—	Електричне обладнання, електрощитова	Смерть, електричні опіки
12	Патогенні мікроорганізми та продукти їх життєдіяльності	-	-	Недотримання санітарних і гігієнічних норм та правил	Хвороби
13	Фізичні перевантаження	-	-	Недотримання правил охорони праці	Зниження працездатності, фізичне і емоційне знесилання

Таблиця 2 – Нормування показників мікроклімату робочої зони

Найменування виробничого приміщення	Період року	Категорія роботи, що виконується	Температура, °С	Відносна вологість, %	Швидкість руху повітря, м/с
Адміністративно-побутові	Холодний	Легка – І а	21-25	40-60	Не більше 0,1
Виробничі		Середньої важкості – ІІ а	17-23	40-60	Не більше 0,3
Завантажувальна		Середньої важкості – ІІ б	13-23	40-60	Не більше 0,4
Адміністративно-побутові	Теплий	Легка – І а	22-28	40-60	0,1-0,2
Виробничі		Середньої важкості – ІІ а	18-27	40-60	0,2-0,4
Завантажувальна		Середньої важкості – ІІ б	15-29	40-60	0,2-0,5

Таблиця 3 – Нормоване значення освітленості виробничих приміщень

Виробниче приміщення	Вид освітлення	Найменший розмір об'єкта розрізнення, мм	Розряд та підрозряд зорової роботи	КПО, %	Освітленість, лк
Гарячий цех	Штучне	Більше 0,5	В/2	2	150
Холодний цех	Суміщене	Більше 0,5	В/2	2	150
Заготівельний цех	Суміщене	Більше 0,5	В/2	2	150
Мийна кухонного посуду	Суміщене	Більше 0,5	В/2	2	150
Мийна столового посуду	Штучне	Більше 0,5	В/2	150 лк	100
Гардероб	Суміщене	Більше 0,5	В/2	2	150
Адміністративні приміщення	Штучне	Більше 0,5	В/2	2	150
Складські приміщення, завантажувальна	Штучне	Більше 0,5	В/2	150 лк	100

Таблиця 4 – Типи світильників, які рекомендовано проектом до встановлення у приміщеннях

Приміщення	Характер освітлення і вид освітлювача
Зал закусочної та сокового бару	Природне і штучне. Загальне і місцеве. Світильники з люмінесцентними лампами, спеціальні світильники, встановлені над обідніми столами
Вестибюль	Природне і штучне. Загальне і місцеве. Світильники з люмінесцентними лампами, спеціальні світильники, встановлені над обідніми столами
Виробничі приміщення	Природне і штучне. Загальне і місцеве. Світильники з люмінесцентними лампами, спеціальні світильники, встановлені над обідніми столами
Мийні	Природне і штучне. Загальне і місцеве. Світильники з люмінесцентними лампами, спеціальні світильники, встановлені над обідніми столами
Адміністративні	Природне. Загальне і місцеве.
Побутові	Природне і штучне. Загальне.
Технічні, складські, санвузли	Штучне. Загальне.

Таблиця 1. Розрахунок вартості виробничого обладнання

№	Найменування	Марка	Кількість, шт.	Вартість одиниці, тис. грн.	Кошторис на вартість, тис. грн.
1	Овочеочисна машина	Sirman PP 4 ECO TF	1	25	27,5
2	Овочерізка	ПМ-1,1 МС8-150	1	12	13,2
3	Барна стійка	БС-1	1	15	16,5
4	Бачок для відходів	БО	6	0,3	1,98
5	Блендер	Bartscher Combi Juicer 150.139	1	15	16,5
6	Ваги настільні	СВП-3-3	1	2	2,2
7	Ваги товарні	РП-200ШВ	1	4	4,4
8	Ванна мийна	ВМ-2А	2	4	8,8
9	Ванна мийна	ВМ-1А	4	3	13,2
10	Ванна мийна	ВМ-1	3	2,5	8,25
11	Ванна мийна	ВМ-2	2	3,5	7,7
12	Візки вантажні	ТГ-80	1	2	2,2
13	Водонагрівач	НЭ-1А	1	16	17,6
14	Електрична ручна рибочистка	Торгмаш ЭРЧ-1	1	0,8	0,88
15	Електрочайник	Philips HD-9321/20	1	0,9	0,99
16	Зонт витяжний островний	1000/1000 Україна	2	5	11
17	Кавоварка	Simonelli Oscar Professional	1	20	22
18	Кавоваріння	Saeco RI8329/09	1	8	8,8
19	Льдогенератор	Hendi 271 568	1	15	16,5
20	Марміт стаціонарний електричний	МСЭ-84	2	4	8,8
21	Машина ручна для нарізання яблук	Bron-Coucke 01-2000PPV	1	1	1,1
22	Охолоджувач соку	Altezero RYP-9D4	2	7	15,4
23	Пароваріння настільна	BRAUN FS 20	1	1,5	1,65
24	Пароконвекційна піч настільна	Unox XBC404	1	25	27,5
25	Підігрівач для тарілок	Bartscher A 103.064	1	5	5,5
26	Підтоварник	ПТ-1А	1	3	3,3
27	Підтоварник	ПТ-2А	1	3	3,3
28	Підтоварник	ПТ-1	1	3	3,3
29	Плита електрична	ПЕМ-0,51	3	12	39,6
30	Посудомийна машина	River	1	30	33
31	Прес для цитрусових	Hendi 221 204	1	1	1,1
32	Раковина для миття рук	РР	6	0,7	4,62
33	Ручна овоченарізна машина	Fimar Easy Line HT-4	1	6	6,6
34	Ручний блендер-міксер	Hendi 224 007	1	8	8,8

35	Сервант бару	БС-1	1	12	13,2
36	Слайсер	Fama FA 253E	1	12,5	13,75
37	Соковижималка для твердих фруктів та овочів	Altezero KZ/CL/G 20000	1	19	20,9
38	Стелаж	СПС-1	1	4,5	4,95
39	Стелаж	СЖ-1	7	4	30,8
40	Стелаж пересувний	СП-125	1	4	4,4
41	Стелаж стаціонарний	Orest C	1	3,8	4,18
42	Стелаж стаціонарний	СЖ- 1А	1	3,5	3,85
43	Стелаж стаціонарний для інвентарю	Orest A	1	3,5	3,85
44	Стійка роздавальна охолодувальна	ПВВ (ПХЗ)-70	1	40	44
45	Стійка роздавальна теплова	СРТЭСМ	2	35	77
46	Стіл виробничий	СПСМ-1	9	2,5	24,75
47	Стіл виробничий	СПСМ-3	6	3	19,8
48	Стіл виробничий	СПР	1	2,5	2,75
49	Стіл для залишків їжі	СО-1	2	3	6,6
50	Стіл для збору залишків їжі	СО-1	2	3	6,6
51	Стіл для очистки цибулі	СПЛ	1	3	3,3
52	Стіл для пароконвекційної печі	СП	1	3	3,3
53	Стіл з охолоджувальною шафою і горкою	СОЭСМ-3	1	7	7,7
54	Стіл підсобний	СП	3	2	6,6
55	Стілець для розрубу м'яса та кісток	РС-2	1	3	3,3
56	Столи обідні 4-хмісні	СО	6	12	79,2
57	Універсальний привід	УММ-ПР	1	15	16,5
58	Фаршемішалка	ПМ-1,1 МС 8-150	1	22	24,2
59	Холодильна вітрина	ШХВ-0,36	1	44	48,4
60	Холодильна шафа	Polair ШХ-1,2	1	43	47,3
61	Холодильна шафа	DGD AF 07ECOMTN	1	45	49,5
62	Холодильна шафа	ШХ-0,40МС	2	25	55
63	Шафа для посуду	ШП-4А	1	5	5,5
Загальна вартість					994,95

Таблиця 2. Розрахунок вартості інших видів основних виробничих фондів

№	Найменування	Базова одиниця розрахунку	Загальна вартість виробничого обладнання, тис. грн.	Загальна вартість, тис. грн.
1	Транспортні засоби	10	994,95	99,50
2	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	40	994,95	397,98
3	Інші основні засоби	10	994,95	99,50

Таблиця 3. Кошторис інвестиційних витрат

Інвестиційні витрати	Вартість, тис.грн.
Будівництво	6900
Виробниче обладнання	994,95
Транспортні засоби	99,50
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	397,98
Інші основні засоби	99,50
Нематеріальні активи	98,00
Створення запасу сировини і товарів	157,84
Інші інвестиційні витрати	200
Загальна вартість	8947,76

Таблиця 4. Розрахунок валового товарообігу закладу ресторанного господарства за день

№	Сировина й продукти	Одиниця вимірювання	Кількість	Ціна постачальника, грн	Вартість сировини, грн	Торгова націнка		Вартість сировини з націнкою, грн	ПДВ		Товарообіг
						%	грн		20 %	грн	
1	2	3	4	5	6 = 4*5	7	8 = 6*7/100	9 = 6+8	10	11 = 9*10/100	12 = 9+11
Продукція власного виробництва											
1	Абрикоси	кг	3,75	50	187,5	120	225	412,5	20	82,50	495,00
2	Апельсини	кг	6,4	45	288	120	345,6	633,6	20	126,72	760,32
3	Банани	кг	1,5	35	52,5	120	63	115,5	20	23,10	138,60
4	Борошно пшеничне	кг	5,906	18	106,308	120	127,57	233,8776	20	46,78	280,65
5	Буряк	кг	0,666	10	6,66	120	7,992	14,652	20	2,93	17,58
6	Варення	літр	0,39	90	35,1	120	42,12	77,22	20	15,44	92,66
7	Варення з журавлини	літр	0,63	100	63	120	75,6	138,6	20	27,72	166,32
8	Вино біле сухе	літр	0,125	150	18,75	120	22,5	41,25	20	8,25	49,50
9	Виноград	кг	6	55	330	120	396	726	20	145,20	871,20
10	Вишня свіжа	кг	7,04	70	492,8	120	591,36	1084,16	20	216,83	1300,99
11	Гірчиця столова	кг	0,496	25	12,4	120	14,88	27,28	20	5,46	32,74
12	Горіхи волоські	кг	0,072	150	10,8	120	12,96	23,76	20	4,75	28,51
13	Горошок зелений консервований	кг	3,801	30	114,03	120	136,836	250,866	20	50,17	301,04
14	Гриби білі сушені	кг	1,35	600	810	120	972	1782	20	356,40	2138,40
15	Дріжджі	кг	0,455	20	9,1	120	10,92	20,02	20	4,00	24,02
16	Желатин	кг	0,03	80	2,4	120	2,88	5,28	20	1,06	6,34
17	Жир кулінарний	кг	0,704	40	28,16	120	33,792	61,952	20	12,39	74,34

18	Жир тваринний топлений харчовий	кг	2,301	50	115,05	120	138,06	253,11	20	50,62	303,73
19	Журавлина свіжа	кг	0,151	100	15,1	120	18,12	33,22	20	6,64	39,86
20	Заварка чаю суха	кг	0,045	250	11,25	120	13,5	24,75	20	4,95	29,70
21	Звіробій сушений	кг	0,125	100	12,5	120	15	27,5	20	5,50	33,00
22	Кава натуральна мелена	кг	0,822	300	246,6	120	295,92	542,52	20	108,50	651,02
23	Какао-порошок	кг	0,55	100	55	120	66	121	20	24,20	145,20
24	Капуста білого-лова квашена	кг	5,54	25	138,5	120	166,2	304,7	20	60,94	365,64
25	Капуста білого-лова свіжа	кг	9	12	108	120	129,6	237,6	20	47,52	285,12
26	Картопля	кг	117,3	10	1173	120	1407,6	2580,6	20	516,12	3096,72
27	Квасоля	кг	0,45	50	22,5	120	27	49,5	20	9,90	59,40
28	Кетчуп томатний	кг	4,5	35	157,5	120	189	346,5	20	69,30	415,80
29	Кефір	літр	0,8	30	24	120	28,8	52,8	20	10,56	63,36
30	Кислота лимонна	кг	0,007	70	0,49	120	0,588	1,078	20	0,22	1,29
31	Кишки тонкі	кг	0,163	40	6,52	120	7,824	14,344	20	2,87	17,21
32	Кістки харчові	кг	2,283	15	34,245	120	41,094	75,339	20	15,07	90,41
33	Ковбаса сирокопчена	кг	2,05	250	512,5	120	615	1127,5	20	225,50	1353,00
34	Коньяк	літр	0,8	400	320	120	384	704	20	140,80	844,80
35	Крохмаль картопляний	кг	0,054	35	1,89	120	2,268	4,158	20	0,83	4,99
36	Крупа манна	кг	0,152	18	2,736	120	3,2832	6,0192	20	1,20	7,22
37	Крупа рисова	кг	2,082	30	62,46	120	74,952	137,412	20	27,48	164,89
38	Кури	кг	4,878	85	414,63	120	497,556	912,186	20	182,44	1094,62
39	Лавровий лист	кг	0,005	200	1	120	1,2	2,2	20	0,44	2,64
40	Лимон	кг	0,446	50	22,3	120	26,76	49,06	20	9,81	58,87
41	Лід	кг	1,6	5	8	120	9,6	17,6	20	3,52	21,12

42	Лікер ароматний	літр	1,2	300	360	120	432	792	20	158,40	950,40
43	Маргарин столовий	кг	0,116	20	2,32	120	2,784	5,104	20	1,02	6,12
44	Масло вершкове	кг	2,384	230	548,32	120	657,984	1206,304	20	241,26	1447,56
45	Масло рослинне	кг	6,634	50	331,7	120	398,04	729,74	20	145,95	875,69
46	Мед	кг	0,315	150	47,25	120	56,7	103,95	20	20,79	124,74
47	Молоко	літр	28,21	25	705,25	120	846,3	1551,55	20	310,31	1861,86
48	Морква	кг	6,5	12	78	120	93,6	171,6	20	34,32	205,92
49	Морозиво вершкове	кг	0,125	40	5	120	6	11	20	2,20	13,20
50	М'ята перцева сушена	кг	0,125	80	10	120	12	22	20	4,40	26,40
51	Наливка з вишні	літр	0,6	200	120	120	144	264	20	52,80	316,80
52	Наливка слив'янка	літр	0,4	200	80	120	96	176	20	35,20	211,20
53	Наливка чорнос- мородинова	літр	1,2	200	240	120	288	528	20	105,60	633,60
54	Огірки свіжі	кг	2,35	30	70,5	120	84,6	155,1	20	31,02	186,12
55	Огірки солоні	кг	1,776	35	62,16	120	74,592	136,752	20	27,35	164,10
56	Окорок копчено- варений	кг	0,481	220	105,82	120	126,984	232,804	20	46,56	279,36
57	Окунь	кг	5,65	100	565	120	678	1243	20	248,60	1491,60
58	Окунь морський гарячого копчення	кг	1,34	120	160,8	120	192,96	353,76	20	70,75	424,51
59	Оселедець	кг	3,744	70	262,08	120	314,496	576,576	20	115,32	691,89
60	Оцет	літр	0,537	10	5,37	120	6,444	11,814	20	2,36	14,18
61	Перець чорний мелений	кг	0,011	400	4,4	120	5,28	9,68	20	1,94	11,62
62	Персики свіжі	кг	9	60	540	120	648	1188	20	237,60	1425,60
63	Петрушка зелень	кг	1,28	40	51,2	120	61,44	112,64	20	22,53	135,17
64	Петрушка корінь	кг	0,852	25	21,3	120	25,56	46,86	20	9,37	56,23

65	Печінка тріскова в маслі консервована	кг	0,36	150	54	120	64,8	118,8	20	23,76	142,56
66	Пломбір	кг	3	30	90	120	108	198	20	39,60	237,60
67	Помідори свіжі	кг	5,459	35	191,065	120	229,278	420,343	20	84,07	504,41
68	Пюре плодове консервоване	кг	1	45	45	120	54	99	20	19,80	118,80
69	Рафінадна пудра	кг	0,237	20	4,74	120	5,688	10,428	20	2,09	12,51
70	Рибна консерва сардини	кг	1,17	80	93,6	120	112,32	205,92	20	41,18	247,10
71	Родзинки	кг	0,3	70	21	120	25,2	46,2	20	9,24	55,44
72	Салат зелений	кг	0,7	20	14	120	16,8	30,8	20	6,16	36,96
73	Свинина	кг	7,096	120	851,52	120	1021,82	1873,344	20	374,67	2248,01
74	Свинина (лопаткова частина)	кг	13,23	110	1455,3	120	1746,36	3201,66	20	640,33	3841,99
75	Сир "Російський"	кг	1,104	200	220,8	120	264,96	485,76	20	97,15	582,91
76	Сир кисломолочний	кг	0,299	60	17,94	120	21,528	39,468	20	7,89	47,36
77	Сік лимонний	літр	0,4	30	12	120	14,4	26,4	20	5,28	31,68
78	Сік яблучний	літр	6,25	25	156,25	120	187,5	343,75	20	68,75	412,50
79	Сіль кухонна харчова	кг	1,456	10	14,56	120	17,472	32,032	20	6,41	38,44
80	Сливи свіжі	кг	1,444	40	57,76	120	69,312	127,072	20	25,41	152,49
81	Сметана	літр	12,59	45	566,55	120	679,86	1246,41	20	249,28	1495,69
82	Сода харчова	кг	0,015	15	0,225	120	0,27	0,495	20	0,10	0,59
83	Сосиски	кг	3,06	90	275,4	120	330,48	605,88	20	121,18	727,06
84	Соус "Тартар"	кг	3	35	105	120	126	231	20	46,20	277,20
85	Судак	кг	8,234	150	1235,1	120	1482,12	2717,22	20	543,44	3260,66
86	Суниця	кг	3,41	80	272,8	120	327,36	600,16	20	120,03	720,19
87	Сухарі пшеничні	кг	0,28	20	5,6	120	6,72	12,32	20	2,46	14,78
88	Сухофрукти	кг	0,06	120	7,2	120	8,64	15,84	20	3,17	19,01

89	Томатне пюре	кг	0,99	25	24,75	120	29,7	54,45	20	10,89	65,34
90	Фрукти консервовані	кг	0,2	60	12	120	14,4	26,4	20	5,28	31,68
91	Хліб житній	кг	1,26	20	25,2	120	30,24	55,44	20	11,09	66,53
92	Хліб пшеничний	кг	4,602	18	82,836	120	99,4032	182,2392	20	36,45	218,69
93	Хрін корінь	кг	2,4	30	72	120	86,4	158,4	20	31,68	190,08
94	Цвіт липовий сушений	кг	0,084	90	7,56	120	9,072	16,632	20	3,33	19,96
95	Цибуля зелена	кг	1,22	20	24,4	120	29,28	53,68	20	10,74	64,42
96	Цибуля ріпчаста	кг	8,67	15	130,05	120	156,06	286,11	20	57,22	343,33
97	Цукор	кг	11,28	18	203,04	120	243,648	446,688	20	89,34	536,03
98	Часник	кг	0,231	60	13,86	120	16,632	30,492	20	6,10	36,59
99	Чебрець сушений	кг	0,125	100	12,5	120	15	27,5	20	5,50	33,00
100	Черешня	кг	7,5	70	525	120	630	1155	20	231,00	1386,00
101	Чорнослив	кг	0,09	80	7,2	120	8,64	15,84	20	3,17	19,01
102	Чорна смородина	кг	7,04	60	422,4	120	506,88	929,28	20	185,86	1115,14
103	Шоколад	кг	0,02	50	1	120	1,2	2,2	20	0,44	2,64
104	Шпик	кг	2,724	120	326,88	120	392,256	719,136	20	143,83	862,96
105	Шпинат	кг	8,76	40	350,4	120	420,48	770,88	20	154,18	925,06
106	Щавель	кг	0,135	40	5,4	120	6,48	11,88	20	2,38	14,26
107	Яблука	кг	36,87	25	921,75	120	1106,1	2027,85	20	405,57	2433,42
108	Яйця	шт.	290	3	870	120	1044	1914	20	382,80	2296,80
109	Яловичина	кг	25,5	140	3570	120	4284	7854	20	1570,80	9424,80
110	Яловичина котлетне м'ясо	кг	6,6	130	858	120	1029,6	1887,6	20	377,52	2265,12
Всього продукції власного виробництва:					24643,385						65058,54
1	Сік «Сандора» мультивітамін	літр	50	35	1750	120	2100	3850	20	770,00	4620,00
2	Сік «Сандора» яблучно-виноградний	літр	30	35	1050	120	1260	2310	20	462,00	2772,00

3	Сік «Сандора» бананово-суничний	літр	20	35	700	120	840	1540	20	308,00	1848,00
4	Сік «Сандора» виноградно-яблучний	літр	20	35	700	120	840	1540	20	308,00	1848,00
5	Сік «Сандора» гранатовий	літр	10	40	400	120	480	880	20	176,00	1056,00
6	Сік «Сандора» томатний	літр	15	30	450	120	540	990	20	198,00	1188,00
7	Вода мінеральна «Шаянська» в асортименті	літр	40	15	600	120	720	1320	20	264,00	1584,00
8	Вода мінеральна «Куяльник» в асортименті	літр	35	15	525	120	630	1155	20	231,00	1386,00
9	Пиво «Чернігівське» в асортименті	літр	25	30	750	120	900	1650	20	330,00	1980,00
Всього закупних товарів					6925						18282,00
Всього					31568,38						83340,54

Таблиця 5. Розрахунок валового товарообігу закладу ресторанного господарства за рік

Показники	Сума		Питома вага, %
	у розрахунку на день, грн	за рік, тис.грн.	
Валовий товарообіг	83340,54	29169,19	100
-по продукції власного виробництва	65058,54	22770,49	78,06
-по покупних товарах	18282,00	6398,70	21,94

Таблиця 6.Перелік витрат закладу ресторанного господарства

Найменування статей	Склад витрат за статтями.	
Стаття 1. Собівартість продукції власного виробництва та закупних товарів.	Первісна вартість(вартість придбання) закупних товарів, що вибули (були реалізовані);закупівельна вартість сировини, напівфабрикатів, витрачених на виробництво продукції.	
Стаття 2. Витрати на оплату праці.	Основна та додаткова заробітна плата нарахована у відповідності до діючого законодавства та діючої у закладі системи оплати праці.	
Стаття 3. Відрахування на соціальні заходи	Єдиний соціальний внесок	22% від ФОП
Стаття 4. Амортизаційні відрахування.	Амортизаційні відрахування будівель, споруд, устаткування, інших основних засобів та нематеріальних активів.	
Стаття 5. Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних активів.	Експлуатаційно-технічні витрати на електроенергію, водопостачання, опалення, каналізацію, інші комунальні послуги. Витрати на поточний ремонт необоротних активів.	
Стаття 6. Вартість витрачених малоцінних, швидкозношуваних предметів.	Сума зносу інвентарю, спецодягу, форменого одягу, канцелярські приналежності, господарський інвентар.	
Стаття 7. Витрати на оренду основних засобів, інших необоротних активів.(за наявності таких витрат)	Операційна оренда будівель, споруд, приміщень, устаткування, інших основних засобів.	
Стаття 8. Податки, збори, інші передбачені законодавством обов'язкові платежі.	Витрати на придбання патенту на право здійснення торговельної діяльності	Від 0,5 до 5 розмірів мінімальної заробітної плати на рік
Стаття 9. Витрати на зберігання, підсортування пакування та передпродажну підготовку продукції.	Витрати на передпродажну підготовку товарів, фасування та пакування товарів. Витрати на зберігання товарів та продукції.	
Стаття 10. Витрати на транспортування.	Витрати на транспортування та оплату послуг сторонніх організацій, пов'язаних з перевезенням, наданням вантажно-розвантажувальних, транспортно-експедиційних та інших послуг, пов'язаних з транспортуванням товарів(продукції)	

Стаття 11. Витрати на охорону закладу РГ.	Витрати на сигналізацію, утримання постів охорони.
Стаття 12. Інші поточні витрати діяльності.	Витрати на рекламу та маркетингові дослідження; витрати на тару; витрати на страхування майна; витрати від знецінення запасів (у межах норм природного убутку); поштово-телефонні витрати, витрати на тару, інші витрати.
Стаття 13. Фінансові витрати	Плата за користування кредитними ресурсами.

Таблиця 7. Розрахунок собівартість продукції власного виробництва та закупних товарів за рік

Показники	Сума	
	за день, грн	за рік, тис.грн.
Вартість сировини та закупних товарів	31568,39	11048,93475

Таблиця 8. Розрахунок витрат на оплату праці

№	Назва посади	Кількість працівників, всього	Оплата праці 1 працівника за місяць, грн	Оплата праці за рік, тис.грн.
1	Адміністративно управлінський персонал	2,00	3 – 7 МЗ*	768
2	Виробничий персонал	8,00	2 – 5 МЗ*	2304
3	Працівники торговельної зали	4,00	2 – 5 МЗ*	960
4	Допоміжний персонал	4,00	1,5 – 3 МЗ*	768
Всього				4800

Таблиця 9.Розрахунок амортизації основних засобів за рік

Групи	Норма амортизації , %	Вартість основних засобів	Амортизація , тис.грн
група 1 - земельні ділянки	-		
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	7		
група 3 - будівлі,	5	6900,00	345,00
споруди,	7		
передавальні пристрої	10		
група 4 - машини та обладнання	20	994,95	198,99
група 5 - транспортні засоби	20		
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	25	99,50	24,87
група 7 - тварини	17		
група 8 - багаторічні насадження	10		
група 9 - інші основні засоби	8	99,50	7,96
група 10 - бібліотечні фонди	-		

група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-		
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	20		
група 13 - природні ресурси	-		
група 14 - інвентарна тара	17		
група 15 - предмети прокату	20		
група 16 - довгострокові біологічні активи	100		
Всього			576,82

Таблиця 10. Розрахунок вартості електроенергії для технологічних потреб за рік

№	Найменування обладнання	Марка	Кількість, шт.	Потужність, кВт/год	Кількість годин роботи у добу, год	К-ть робочих днів у році	Витрата енергії за рік	Тариф за кВт/год	Сума витрат, тис.грн
1	Овочеочисна машина	Sirman PP 4 ECO TF	1	0,5	2	350	350	4,2	1,47
2	Овочерізка	ПМ-1,1 MC8-150	1	0,75	2	350	525	4,2	2,21
3	Блендер	Bartscher Combi Juicer 150.139	1	1	1	350	350	4,2	1,47
4	Водонагрівач	HЭ-1A	1	2	6	350	4200	4,2	17,64
5	Електрична ручна рибочистка	Торгмаш ЭРЧ-1	1	0,15	1	350	52,5	4,2	0,22
6	Електрочайник	Philips HD-9321/20	1	2,2	1	350	770	4,2	3,23
7	Кавоваріння	Simonelli Oscar Professional	1	1,2	5	350	2100	4,2	8,82
8	Кавоваріння	Saeco RI8329/09	1	1,4	5	350	2450	4,2	10,29
9	Льдогенератор	Hendi 271 568	1	0,5	18	350	3150	4,2	13,23
10	Марміт стаціонарний	MCЭ-84	2	0,8	8	350	4480	4,2	18,82
11	Охолоджувач соку	Altezero RYP-9D4	2	0,3	10	350	2100	4,2	8,82
12	Пароваріння настільна	BRAUN FS 20	1	0,85	1	350	297,5	4,2	1,25
13	Пароконвекційна піч настільна	Unox XBC404	1	3	3	350	3150	4,2	13,23
14	Підігрівач для тарілок	Bartscher A 103.064	1	0,5	4	350	700	4,2	2,94
15	Плита електрична	ПСМ-0,51	3	3	6	350	18900	4,2	79,38
16	Посудомийна машина	River	1	2	2	350	1400	4,2	5,88
17	Ручна овоченарізна машина	Fimar Easy Line HT-4	1	0,2	1	350	70	4,2	0,29
18	Ручний блендер-міксер	Hendi 224 007	1	0,3	0,5	350	52,5	4,2	0,22
19	Соковижималка	Altezero KZ/CL/G 20000	1	1,2	2	350	840	4,2	3,53
20	Універсальний привід	УММ-ПР	1	1	2	350	700	4,2	2,94
21	Фаршемішалка	ПМ-1,1 MC 8-150	1	0,8	2	350	560	4,2	2,35
22	Холодильна вітрина	ШХВ-0,36	1	0,25	24	350	2100	4,2	8,82
23	Холодильна шафа	Polair ШХ-1,2	1	0,3	24	350	2520	4,2	10,58
24	Холодильна шафа	DGD AF 07ECOMTN	1	0,35	24	350	2940	4,2	12,35
25	Холодильна шафа	ШХ-0,40МС	2	0,3	24	350	5040	4,2	21,17
									251,15

Таблиця 11. Зведені витрати за статтею

№	Стаття витрат	Вид витрат	Сума витрат, тис.грн
1	Вартість електроенергії для технологічних потреб	Змінні	251,15
2	Вартість електроенергії для побутових потреб	Умовно-постійні	73,50
3	Вартість централізованого водопостачання для виробничих потреб	Змінні	34,10
4	Вартість централізованого водопостачання для побутових потреб	Умовно-постійні	68,21
5	Вартість централізованого водовідведення для виробничих потреб	Змінні	22,18
6	Вартість централізованого водовідведення для побутових потреб	Умовно-постійні	59,14
7	Витрати на вивезення сміття	Умовно-постійні	120,00
Всього			628,27

Таблиця 12. Розрахунок вартості малоцінних, швидкозношуваних предметів

№	Найменування	Загальна кількість	Кількість замін у рік	Вартість одиниці,гр н.	Сума витрат, тис.грн
1	Вартість форми працівника виробничий персоналу	8,00	2	600	9,6
2	Вартість форми працівника торговельної зали	4,00	2	600	4,8
3	Вартість форми працівника допоміжного персоналу	4,00	2	500	4
Загальна вартість спецодягу					18,4
4	Вартість інших малоцінних, швидкозношуваних предметів				36,8
Всього					55,2

Таблиця 13. Кошторис операційних витрат

Калькуляційні статті витрат	Поточні витрати, тис.грн.
1. Собівартість продукції власного виробництва та купівельних товарів	11048,93
2. Витрати на оплату праці.	4800,00
3. Відрахування на соціальні заходи	1056,00
4. Амортизаційні відрахування.	576,82
5. Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних активів	628,27
6. Вартість витрачених малоцінних, швидкозношуваних предметів.	55,20
7. Витрати на оренду основних засобів, інших необоротних активів.	0,00
8. Податки, збори, інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	40,00
9. Витрати на зберігання, підсорткування пакування та передпродажну підготовку продукції.	331,47
10. Витрати на транспортування.	552,45
11. Витрати на охорону ЗРГ.	438,00
12. Інші поточні витрати діяльності.	1458,46
13. Фінансові витрати	0,00
Разом поточні витрати.	20985,61

Таблиця 14. Кошторис операційних витрат за змінними та постійними витратами

Калькуляційні статті витрат	Поточні витрати, тис. грн.
Собівартість продукції власного виробництва та купівельних товарів.	11048,93
Змінна частина витрат на утримання ОФ (див. табл 10)	307,43
Податки, збори, інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	40,00
Витрати на зберігання, підсортування пакування та передпродажну підготовку продукції.	331,47
Витрати на транспортування.	552,45
Разом змінні витрати (Взм)	12280,28
Витрати на оплату праці.	4800,00
Відрахування на соціальні заходи	1056,00
Амортизаційні відрахування.	576,82
Вартість витрачених малоцінних, швидкозношуваних предметів.	55,20
Витрати на оренду основних засобів, інших необоротних активів.	0,00
Витрати на охорону ЗРГ.	438,00
Постійна частина витрат на утримання ОФ (див. табл 10)	320,84
Інші поточні витрати діяльності.	1458,46
Разом постійні витрати (Впост)	8705,33
Разом поточні витрати (Вод)	20985,61

Таблиця 15 Планування основних результатів діяльності підприємства

№	Стаття	Розрахунок	Разом за рік
1	Валовий товарообіг (ВТ) за рік, тис. грн.	Табл. 5	29169,19
2	Податок на додану вартість (ПДВ), тис. грн.	= ВТ/6	4861,53
3	Чистий дохід від реалізації (ЧД), тис. грн.	=ВТ-ПДВ	24307,66
4	Витрати операційної діяльності (Вод), тис. грн.	Табл. 5	20985,61
5	Фінансові результати (прибуток) від звичайної діяльності до оподаткування (ФР), тис. грн.	=ЧД-Вод	3322,05
6	Податок на прибуток (ПП), тис. грн	=ФР*0,18	597,97
7	Чистий прибуток (ЧП), тис. грн.	=ФР-ЧП	2724,08

Таблиця 16. Основні економічні показники роботи підприємства, що проектується

Показники	Одиниці вимірювання	Значення
Валовий товарообіг	тис. грн.	29169,19
Чистий дохід від реалізації	тис. грн.	24307,66
Витрати операційної діяльності	тис. грн.	20985,61
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	тис. грн.	3322,05
Чистий прибуток	тис. грн.	2724,08
Рентабельність продажів	%	11,21
Поріг рентабельності в грошовому вираженні	тис. грн.	17593,70
Середній чек	грн.	104,18
Термін окупності капітальних вкладень	роки	3,28

формат	Зона	Поз.	Позначення			Найменування			Кіл.	Примітка	
		1.				Стелаж СЖ-1			9		
		2.				Підтоварник ПТ-2			2		
		3.				Підтоварник ПТ-2А			2		
		4.				Ваги товарні РП-200ШВ			1		
		5.				Візки вантажні ТГ-80			1		
		6.				Овочеочисна машина Sirmat			1		
						РЗ 4 есо tf					
		7.				Овочерізка ПМ-1,1 МС8-150			1		
		8.				Машина ручна для нарізання			1		
						яблук Вгон-Coucke 01-2000PPV					
		9.				Електрична ручна рибочистка			1		
						Торгмаш ЗРЧ-1					
		10.				Стілець для розрубду м'яса			1		
						та кісток РС-2					
		11.				Універсальний привід УММ-ПР			1		
		12.				Фаршемішалка ПМ-1,1 МС 8-150			1		
		13.				Холодильна шафа Polair ШХ-1,2			1		
		14.				Стіл виробничий СПСМ-1			6		
		15.				Стіл виробничий			1		
		16.				Стіл виробничий СПР			1		
		17.				Стіл для очистки цибулі СПЛ			1		
		18.				Ванна мийна ВМ-2А			2		
		19.				Ванна мийна ВМ-1А			2		
		20.				Підтоварник ПТ-1А			1		
		21.				Стелаж стаціонарний			1		
						для інвентарю Orest A					
		22.				Раковина для миття рук РР			5		
						КРБ. ТРiOX.0.770-03.127					
						Розробка технології десертів з біфідогенними властивостями з впровадженням у закусочну в м. Тульчин Вінницької обл			Стад..	Арк.	Аркушів
Зм.	Кіл.			Підпис	Дата				УП	1	2
Здобувач			Бугайцов С.О.								
Консулат.			Кривоногова								
Керівник			Дзюба Н.А.								
Керівник						СПЕЦИФІКАЦІЯ			ОНТУ-2024, ТХм-607a		
Зав. каф.			Дідух Г.В.								

[illegible]